

Kain. Saul en David. Absalom

René de Clercq

bron

René de Clercq, *Kain. Saul en David. Absalom*. De Torentrans, Zeist 1934

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/cler016kain01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Kain

Treurspel in drie bedrijven

Personen:

Adam
 Kaïn
 Abel
 Henoch, Kaïns kind
 Eva
 Merab, Kaïns vrouw
 Naëma, Abels bruid

Het treurspel speelt binnen ééne zonneshijn in het door menschen bewoonde oord buiten Eden. De eerste menschen zijn met dierenvelen gekleed.

Beteekenis der namen:

Adam	=	aardewezen, mensch
Eva	=	leven, moeder des levens
Kaïn	=	smid
Abel	=	nietigheid

Kaïn is de voorvader van Tubal-Kaïn, eenen leermeester van allen werker in koper en ijzer (Genesis IV, 22).

De schrijver heeft dus het recht Kaïn, niet alleen als den eersten landbouwer, maar ook als den eersten smid te beschouwen.

Eerste bedrijf

Landstreek buiten Eden. De hutten van Adam en Kaïn, met boomgaard. Adams hut op den achtergrond, die van Kaïn op den voorgrond rechts. Morgenschemering. Uit het nabijgelegen woud weerklinken herhaalde hamerslagen.

Eerste tooneel

Adam en Eva treden uit hun woning op

Adam:

Hoor, Eva, immer duurt dat hameren voort
dat, slag op slag, doet daveren hut en boom
en vóór den morgen ons den slaap beneemt.

Eva:

Ik hoor het, Adam, dreunend op mijn hart.
Den halven nacht heb ik geen oog geloken.
Want telkens, toen ik 't opgerichte hoofd
weer nederleggen wou, klonk hard die galm.

Adam:

De rustelooze laat geen ander rust.
Het hart van Kaïn slaat zijn wilden slag
in alles wat hij, machtig, maakt of breekt.
Hoor, hoor dat opgaan van zijn ijsren wil,
waaronder de aarde, als onderworpen, beeft.

Eva:

Wat drijft den donkren held uit bed en huis?
Wat zoekt, wat smeedt hij in den bangen nacht?
Weet gij het, die met dézen zoon kunt spreken
wel beter dan zijn zustren of zijn moeder?
Want mansbegeerten toont de man den man
veel eerder dan der vrouw.

Adam:

Ik weet het niet.
Mijn eerstgeboorne komt me noô te rade.

Hij groeit alvast boven mijn schouders uit.
Was Merab, onze dochter, bij hem niet.
Nooit wist dit huis wat omgaat in dat huis.

Eva:

Hoe is zijn broeder anders! Kaïn, ach,
de dagen van uw dracht zijn zwaar geweest.

Adam:

Sinds hij met vuur uit aarde ontwong het ijzer,
en 't gloeiend ijzer overviel met steen,
en martelde totdat het kreeg dien vorm,
dien hij voor oogen zag en hebben wou,
tastbaar ter hand, dienstbaar in zijne macht,
sinds hij een stuk daarvan gebruikt tot ploeg,
opscheurende den buik des velds, sinds hij
een ander stuk tot hamer dienen doet,
het steenen mes door 't ijzeren vervangt -
sinds kwelt hem de eigen geest en laat niet los,
zoodat hij zoekt meer dan hij vinden mag,
meer dan ons, menschen, oorbaar is en goed.

Eva:

Mijn eega, ach, verbergen mag ik niets,
u niets, van wien ik was een deel voor ik
bestond, en willig, gaarn, een deel zal zijn
al mijn bestaan, één meer met u dan met
de kindren, ook wat in Eva's ziel
niet is zooals het Eva wenschen moest,
ook dat, volmondig, zeg ik u.

Adam:

Geheim
mag onder ons niet wezen. Spreek, mijn gade.

Eva:

Om Kaïn ben ik bang, was altijd bang
om hem.

Adam:

Om Kaïn, om uw kroost en kroon?

Eva:

Om Kaïn, steeds om hem.

Adam:

Hij is toch goed,
mijn zoon. Wel hard, wel woest, maar goed, goed, Eva.

Eva:

Dat hameren toch! Het hamert binnen mij
als toen wij vluchtten uit ons schoon geluk

en stromplend ik hem droeg gelijk een straf...
gelijk een zwaren regen.

Adam

(berispend):

Jahwe hoort!
Vergeet uw blijdschap niet bij de geboorte.
Wat hebt gij toen gezegd?

Eva:

Ik heb van Jahwe
een man gekregen.

Adam

(met klem):

Kaïn is een man.

Eva:

O mannetrots is schoon gelijk de zon
die rijzen wil uit gindsche heuvlenrij.
Is mannetrots uit God, hij klimt en straalt
en stralend overschijnt de volle wereld.
Mocht Kaïns trots uit Jahwe zijn en, man,
hij kind nog blijken voor het Alziend Oog,
als Abel!

Adam:

Woudt gij beide zonen eender?
Ook onze dochtren zijn het niet. Schouw rond:
twee wezens zullen nooit volmaakt elkander
gelijken, schoon geboren uit één paar.
Zichzelf herhaalt de Schepper nimmermeer,
maar openbaart zich in verscheidenheid.
Zooveel wat Abel heeft zult gij vergeefs
in Kaïn zoeken, evenzeer vergeefs
in Abel wat bij Kaïn overbruist.
Van kindsbeen af was onze jonste zoon
godvreezend en gehoorzaam, vroom en trouw,
gansch openhartig als een blijde bloem,
en zacht gelijk de lammeren die hij hoedt.

Eva:

Zoo is mijn Abel!

Adam:

Zoo is hij, Goddank;
misschien te veel van ons toch, en zichzelf
te weinig.

Eva:

Blijft mijn kind dan niet een kind?

Adam:

Een kind, ja, in uw hart en in het mijne.

Doch, Eva, voelt gij niet aan 't groeien van
den dag en 't groeien van uw zorg, hoe tijd
niet staan kan?

Eva:

Ach, zoo graag had ik mijn kindren
klein, klein gehouden... en ik wensch' hen groot.

Adam:

Ze werden groot; de knaap tot jongeling,
de jongeling tot man. Aan Kaïn niet
alleen, den donkren, ook aan Abel heb
ik deze dagen kommervol gedacht.
Al lang reeds hield bij hem het groeien op,
volkomen is zijn uitbouw en gestalt.
Wel zie ik graag in huis zijn frisch gelaat,
doch vind niet goed dat hij zijn kracht verdroomt,
aan ouders al te aanhankelijk, en niet
verwekt een kroost, zichzelf en God tot eer.
Tijd wordt het dat hij sticht een eigen haard
en heeft een gade, die zijn leven deelt,
zijn disch en bed, zijn denken en zijn doen,
en wat den mensch aan lust bekomt en last.
Naëma, hem door Jahwe toebestemd
als bruid, hem lijkend en verheugend lief,
telt thans de jaren die haar zuster telde
toen Kaïn haar verlangde en kreeg tot vrouw.
Dat is het, Eva, wat mij zorgen baart
en wat ik Abel heden zeggen zal.

Eva:

Gij hebt mij uit het hart gesproken. Dank,
mijn gade, en dank, mijn God, dat ik die twee
in min en trouwe zal vereenigd zien.
Zult gij het heden zeggen, heden, vast?
Ik zou geen moeder wezen, wist ik niet
dat mijn Naëma zulks al lang verlangt
en deze dag haar bloeit tot hoogste heil.

Adam:

Roep straks mijn zoon en zend hem hier tot mij.
Terwijl ik hem daarover onderhoud,

zeg gij Naëma wat gevoegzaam lijkt
 en zij te dezer zake hooren mag.
 Maar zie, hoe schoon de zon zich ginds verheft
 de heuvlen uit en gouden wolken, als
 een zienlijk beeld van Jahwe's majesteit,
 die ons in liefde schenkt een schoonen dag.
 Kniel aan mijn zijde, Eva, dat wij Hem
 begroeten in zijn licht en hulde doen.

(Adam en Eva knielen)

Adam:

Almachtige, die het licht schiep uit de bron
 van uw ontzaglijk diep en hoog bestaan,
 die aarde uit zeeën sloeg en daar de zon,
 uw albezielend oog, laat over gaan,
 en volgen in hun wezen wolk en woud
 en bloem en vrucht en zaad; de korlen zand
 niet minder dan de dieren en de menschen;
 Gij kent ons aller nooddurft, onderhoudt
 ons uit uw kracht, brengt steeds uw doel tot stand,
 en laat geen blad, onaangezien, verslensen.
 Gun dat we zijn en werken in uw geest;
 geef uit uw schat wien meest behoeft het meest,
 dat wij uw aanschijn voelen, ook in nood,
 en hoed ons dezen dag voor zonde en dood.

(Beiden staan op)

Adam:

Zie nu waar Abel toeft.

Eva:

Ik roep hem.

(af)

Tweede tooneel

Adam alleen

Heeft
het hameren opgehouden? Kain, ach,
laat af uw duister zwoegen, kniel voor God
en leef met ons een rustig leven mede.
Ofschoon gehuwd, nog hoort gij tot dit huis
en tot dit hart. Zoo zal het Abel gaan.
Daar is mijn zoon.

Derde tooneel

Adam en Abel

Abel:

Mijn vader, heil in Jahwe!
Een blijden morgen wensch ik u en vraag
eerbiedig uwen zegen.

Adam:

De Allerhoogste
zegene u en beware telkerstond.
Dat deze dag, die glanst in loof en ooft,
u zalig zij naar lichaam en naar ziel
en vrome vruchten drage voor altijd.
Hoor thans waarom u moeder herwaarts riep
en wat ik u vroegmorgens zeggen wil,
wanneer het denken op zijn helderst is
en 't frisch gemoed nog gansch vervuld van God.

Abel:

Ik luister, vader, gaarne naar uw woord.
Uit Jahwe's wijsheid hebt gij staag geput;
en ook het leven heeft u veel geleerd.

Adam:

Het leven leert, mijn zoon, meest door verdriet,
door schuld van andren en door eigen schuld.
Doch nu geen zware heugnis opgehaald!

Wat ik u op het hart wil drukken strekt
 u slechts tot vreugd. En ook uw moeder wordt
 het tot een vreugd - zoo gij mijn wensch verhoort -
 ook mij en al 't gezin, en ook den Heere...
 Vaak, als ik u aanschouw in blonde kracht
 van jeugd, gansch zorgeloos, gansch lied en lach,
 of als ik u weet weien in de wei,
 schalmeiend op een pijp van klaatrend riet,
 droom ik mij weer terug in Eden, toen
 ik eenzaam door den bloei van aarde schreed,
 genietend met mijn hart en oogen van
 het overweld'gend schoon van plant en dier,
 van water, wolken, heuveln, lucht en zon,
 die luid opglansden in den eersten dag.
 Ik was gelukkig dat ik leefde, zag
 en hoorde, voelde en wist. Doch immer niet,
 en ook niet lang. Want zie, voor mijne spraak
 had ik geen wederspraak, voor mijn gevoel
 geen medevoelen. Sterren stonden stom
 voor al mijn vragen, stom het water, stom
 de dieren, die ik al met namen noemde,
 en Jahwe, mij verschijnend, was zoo groot,
 zoo hoog, dat ik, uit stof geboren, Hem,
 zelfs vóór mijn val, met vrees genaken zag.
 Toen kreeg de Algoede medelij en sprak:
 'Het is den mensch niet goed alleen te zijn.'
 En tot een gade schonk hij mij uw moeder.
 Alleenig is zoo arm, mijn zoon.

Abel:

Heer vader,
 't Verbaze u niet dat ik niet recht begrijp.
 Wel ben ik eenzaam meest ter weide, bij
 het vee, daar ik den langen tijd bekort
 met passen op de kudde, met gezang

of fluitgespeel of met een stil gebed
 tot God, om al het goede dat hij geeft.
 Wel kan ik kijken in een bloemenhart,
 of volgen eenen vogel, hoe hij vliegt,
 of luistren naar een verren waterval;
 maar ook in eenzaamheid is mij bewust
 dat ik een dierbren thuis heb, en voor nacht
 terugkeer tot mijn vader, moeder, zuster.
 Dan heb ik nog mijn broeder en bij hem
 mijn andre zuster met den kleinen Henoch.
 Zoo sta ik op Gods wereld niet alleen.

Adam:

Ja toch, alleen staan Abel en Naëma.
 Hebt gij uw zuster dan zoo weinig lief
 dat gij haar niet tot vrouw begeert?

Abel:

Ik heb
 haar lief meer dan den appel van mijn oog.

Adam:

Wat huwt gij niet en bouwt een eigen huis?

Abel:

Kan ik mijn zuster huwen, opgevoed
 met eender melk, in eender wieg te slaap
 gelegd, en etend naast mij 't zelfde brood?
 Mijn lieve speelnoot, uit wier zachten blik
 een kuisch bekoren straalt, dat streelt mijn ziel,
 en al mijn droomen één verrukking maakt?
 De engel, op wier zonneklaar gelaat
 ik reinheid zelve kus, zoodat haar vreugd
 mij dan de vreugde van het stralend licht
 gelijkt, dat beeft te morgen in den dauw?
 O dat ik haar nooit anders zie, aldoor
 haar denken mag als zuster, nooit als vrouw!

Adam:

Denk niet minachtend van de vrouw als vrouw,
 noch vrees onreinheid in den sterken gloed,
 dien Jahwe in de menschen weet en heeft
 gewild, van af het algenadig uur,

dat uit mijn eigen borst hij Eva trok
 en legde aan mijne zij. Was Eva mij
 niet nader dan Naëma u? En ben
 ik, alhoewel gebannen uit den Hof,
 niet zalig steeds in haar en in haar kroost?
 Heeft Kaïn Merab niet verlangd? En bleef
 zij niet zijn zuster, toen zij moeder werd
 en in haar arm hem Henoeh tegenreikte?
 Mijn zoon, mijn zoon, vergeet een wazigen droom
 voor werkelijkheid, die staat gelijk een boom
 in vasten grond. Der menschen liefde heeft
 de Heer geheiligd met de liefdewet:
 Gaat en vermenigvuldigt u.

Abel:

Naëma!

Is 't mogelijk dat een ander licht ons lot
 bestraalt? Is 't oorbaar? Kan het kwaad zijn wat
 mij meldt des vaders mond, als hooger boodschap?

Adam:

Kwaad is het niet, maar goed, voor u, voor haar.
 Want beiden man en vrouw, zijn zalig in
 den zaal'gen plicht, waardoor zij worden één
 en Jahwe kindren teelen hier op aarde,
 een onafzienbaar groot en sterk getal
 van duizend duizenden en meer, totdat
 de gansche bodem vreugdig wordt bewoond
 door menschen, die Hem dienen onder zon,
 niet minder dan zijn engelen in de kreits
 van 't onaanschouwde en ongenaakbaar licht.

Abel:

Ik wil hem dienen, vader.

Adam:

Dat uw kroost
 naast Kaïns kroost opgroeië in kracht van deugd,
 als broederskindren minzaam voor elkander;
 en dat ik mij verblijden mag met God,
 om eensgezind nakoomlingschap, wanneer
 ik, de eerste, wat ik hoop, verscheiden moet!

Abel:

Ik dank u, die het beste voor me denkt,
 en mij beschikt zulk wonderbaar geluk
 dat, overrompeld, ik niet gansch beseft
 wat mij gebeurt, noch kan gelooven dat
 mijn jeugd ineens moet eindigen dezen dag.
 Gun mij, in twijfelmoed, nog tijd en wijl.
 Zoodra mijn kudden zijn ter wei gebracht,
 kies ik, uit de eerstgeboornen van mijn vee,
 een offer uit voor Jahwe. Is het offer
 Hem welgevallig, slaat hij acht op mijn
 gebed, zoo zij het mij een teeken dat
 mijns vaders wensch een wenk is van Hemzelf,
 waaraan ik geenszins mij onttrekken wil.

Adam:

Gij komt dus offren, hier, op deze plaats?

Abel:

Op deze plaats.

Adam:

Van geurig hout zal ik
 een stapel bouwen op den outersteen,
 wel overtuigd dat uw gehoorzaamheid
 den Heere zal behagen. Abel, zoon,
 wat rijke vreugd bereidt gij mij en al
 het huis!

Vierde tooneel

De vorigen, Eva en Naëma

Eva:

Is naadren ons alreeds geoorloofd?
 Wij staan en wachten op uw wenk en woord.

Adam:

Vreest niet te storen, dierbren. Wat gezegd
 moest worden is gezegd... Naëma, kind,
 een groot gebeuren is aanstaande, zoo
 de hemel mee bestemt wat tot uw heil
 en Abels heil, besloten is door ons.
 Gods raad behoevend, brengt uw broër een offer
 uit de eerstelingen van zijn vee en vet,

op deze plaats. Hoor hem daarover zelf.
 Derwijlen wil ik gaan en uitzien wat
 aan brandbaar cederhout gereed hier ligt
 en uit de bronwel water putten in
 de heil'ge vaten om den grond te sprenklen.

(af)

Vijfde tooneel

Abel, Eva, Naëma

Naëma:

Mijn lieve broeder.

Eva:

Broeder-bruidegom!

Abel:

Naëma, zuster, wat ik heb gehoord
 van vader, houdt mijn ziel omvangen in
 een vreemden angst, die huivert om mijn vreugd,
 zoodat ik, twijflend, Jahwe ga te rade.

Naëma:

Eenzelfde schromen overvalt me, broeder.
 't Is alles nieuw voor mij; nieuw, moeder, al
 uw zeggen en uw vragen; nieuw wat sprak
 mijn vader, nieuw wat klopt mijn bange hart.
 En dat ik, zóo verlangend, heden u
 niet naadren kan met liefderijken zoen,
 wat ik toch elken dag getrouwig deed!

Abel:

Mijn goede zuster, ach, een zoeter naam
 kan nimmer komen over mijne lippen
 en nimmer kan een vriendelijker dak
 dan 't ouderlijke ons vroom geluk beschutten.
 Vergeten wij wat gister is geweest,
 niet denkend aan wat morgen komen zal,
 zoo doen wij, wat gedaan moet worden tháns,
 het allerbest.

Eva:

Weest zonder angst, mijn kindren.
 Hij die het al beschikt waakt over u.

(Het hameren klinkt opnieuw)

Naëma:

Hoort gij dat bonken? Elke slag slaat door
 en beukt mijn vreugdgedachten neer. Mij docht:
 ik heb dat hameren ook te nacht gehoord.

Abel:

Mij eveneens deed schrikken slag en galm.
 Onreedlijk echter is dit angstgevoel.
 Het waait voorbij als wind door ritslend riet.
 Mijn broeder smeedt. Klonk ons zijn hameren hard,
 dat komt doordat de morgen hangt zoo stil.
 Zooveel trok Kaïn uit der aarde schoot
 en dwong door vuur het in der menschen dienst.
 Misschien smeedt hij iets goeds voor ons... Ik zal
 mijn kudden straks ter grazing leiden in
 de beemden ginds, waar klaver bloeit uit gras.
 Kom, zuster, zoo gij wilt, met mij daarheen
 en help mij kiezen voor het offer. Want
 het past den mensch, die Jahwe offren wil,
 dat hij hem brengt het beste van zijn have.

(Abel en Naëma af)

Zesde tooneel

Eva alleen

(Eva blikt haar kinderen liefdevol achterna. Achter het tooneel stijgt herhaald geroep op.)

Kaïn!

Eva:

Merab, die om Kaïn roept.

Merab

(nog achter het tooneel):

Kaïn!

Eva:

Zij roept in 't woud met schrille stem
 en angstgebaren. Zal ik op tot haar?
 Zijzelve keert zich om en snelt hierheen.
 Hoe roodbeschreid haar oogen en hoe bleek
 't ontsteld gelaat! Een schrik heeft haar bevangen.

Zevende tooneel

Eva en Merab

Merab:

Ach, Kaïn komt niet, hoort mij niet! Is hij niet hier geweest van morgen? Moeder, hebt gij nergens hem ontmoet?

Eva:

Ik zag hem niet.
Wij hoorden slechts zijn hamer.

Merab

(naar het woud wijzend):

Hij is dáár,
den ganschen nacht al. Gister avond kwam hij niet naar huis, niet naar zijn bed, zag om naar kind noch vrouw.

Eva:

Wat gaat gij niet tot hem?

Merab:

Ter smidse? In 't woud? Gij weet niet wat gij raadt.
Kaïn te storen! Nimmer waag ik dat.
Van verre slechts wil ik hem nogmaals roepen:
Kaïn, Kaïn!

Achtste tooneel

Adam treedt uit de hutdeur met een houten waterbekken.

Adam:

Wat is dat? Merab, die zoo luidkeels roept haar man, en maakt misbaar vóór onze deur?

(Hij stelt het bekken op den grond)

Wat is er gaande, dochter, dat gij al het huis beangstigt met uw angst? Is daar iets dat u deert? Is Henoch krank geworden?

Merab:

Mijzelf deert niets en Henoch is gezond.
Doch Kaïn bleef van huis den heelen nacht.

Adam:

Is dit wel reden voor zoo wild gekarm?
Hij komt terug uw man, wel wis, op tijd
en stond. Ducht niet dat eenig dier in 't woud
mijn sterken zoon te na komt, ongestraft.

Wij hebben vast zijn hamerslag gehoord.

Merab:

Wees niet gramstorig, vader.

Adam:

Hier geschiedt
wat meer mijn aandacht waardig is.

Merab:

Ik wist
het niet.

Adam:

Uw broeder Abel zal hier offren.

Merab:

Zal Abel offren op het brandaltaar?

Eva:

Om Jahwe's zegen af te smeeken over
zijn bruiloft.

Merab:

Zalig moet mijn broeder zijn
en zalig mijne zuster in zijn hut!
Was Kaïn hier, in vrede en blijdschap hier
ook ik was gansch gelukkig. Thans ben ik
vol zorg.

Adam:

Die zorg gaat over.

Merab:

Ik geloof
het niet.

Adam:

Waarom?

Merab:

Niet dezen nacht alleen
doet Kaïn vreemd. Sinds dagen doolt hij, in
zichzelf gekeerd, zwaartillend, norsch en korzlig.
Hij zwijgt meestal, broeiend op donkre dingen;
dan bruist hij op, spreekt hard tot mij en 't kind.

Eva:

Vermoedt gij niet wat hem het opperst ligt?

Merab:

Hem knaagt een argwaan tegen mensch en God.
Zijn broeder draagt hij niet meer in het hart;
dat voel ik wel. Doch meest is hem gehaat
de Cherubijn, die met zijn laaie vlam
den weg verspert ten oosten van den Hof...

Van Kain en die Poort heb ik van nacht
gedroomd; een wreeden droom.

Adam:

Wat droomdet gij?

Eva:

Geef antwoord, Merab, op wat vader vraagt.

Merab:

Ik droomde Jahwe was met ons verzoend,
 met vader, moeder, en met al 't gezin.
 De poort van Eden bleef ons langer niet
 gesloten en de toegang tot den Boom
 des levens stond ons vrij. Gij, vader, riept
 ons op tot blijden wedertocht daarheen
 en schreedt ons voor door eenen schoonen dag,
 waarin de lucht, bij 't naadren van den Hof,
 al reiner werd en zoeter. Moeder hield
 uw zij, dan volgden Abel en Naëma,
 zich houdend hand aan hand, en, Henoch in
 mijn armen prangend, liep ik achteraan.
 Maar Kaïn was niet mede. Niemand echter
 sloeg acht daarop, tenzij ikzelf. En voo
 en opgewekt doortrokken wij de streek
 die ons van Eden scheidt. Wij gingen snel,
 maar toen wij kwamen voor de roode Poort,
 stond daar geen engel, ach, maar Kain zelf,
 verbazend groot, met in zijn zware vuist
 het laaiend wapen, dat Gods engel draagt,
 en dreigende verbood den ingang tot
 den Hof. 'Vanhier' kreet hij; 'het Paradijs
 is mijn!' Doch vader, onbevreesd, trad toe.
 Hij sprak niet meer doch, schriklijk, hield de vlammen.
 Terwijl ik nauwlijks dorst op te zien
 en in mijn schorre keel een angstkreet smoorde,
 drong Abel, heftig, tusschen beiden door,
 en wou, den slag trotseerend, binnen...

(Merab aarzelt verder te verhalen)

Adam:

Spreek,
 mijn dochter, spreek. Een droom is slechts een droom.

Merab:

In Kaïns handen brandde 't; en daar viel,
 gelijk de bliksem valt, de slag recht op
 het hoofd des broeders!

Eva:

O!

Adam:

Zaagt gij nog meer?

Merab:

Van schrik ben ik ontwaakt, in 't eenzaam bed
omwoelend 't koude lijf. En sinds dien stond
kreeg ik geen oog meer dicht.

Adam:

Niets heeft de mensch
zoo weinig in zijn macht als nachtelijk
gedroom. Wel kan het zijn dat dit gezicht
u kwelde uit oorzaak van een haastig woord,
door Kaïn in misnoegdheid losgelaten.

Eva:

Een droom is met al logen. Onheil spelt
mij déze droom. Helaas, helaas, wat brengt
den dwalende op het rechte pad terug?

Merab:

O kon wat ik zoo sterk betracht gebeuren!
Zoo gij, mijn ouders, daartoe helpen wilt,
ik weet wel wat mijn gade redden kan.

Adam:

Deel mede wat gij meent.

Merab:

Met Jahwe moet
hij zich verzoenen, zonder achterdocht,
oprecht en heilig. Is de kwade kwaal
geheeld daarbinnen, is de ziel gezond,
al spoedig keert tevredenheid terug,
met minzaamheid en vriendschap jegens ons.
Daareven hoorde ik: Abel brengt een offer.

Adam:

Hij brengt een offer, heden, hier ter plaats.

Merab:

In dezen vromen plicht ga de oudste voor!

Adam:

Spreek duidelijk, dat ik uw bedoeling vat.

Merab:

Wat brengt mijn broeder Abel op het outer?

Adam:

Het allerbeste van zijn vettig vee.

Merab:

Zoo wil ik voor mijn gade van de vruchten
des velds uitlezen 't allerheerlijkste,
dat aan den Heer hij bieden kan een schat
van schoone en vrome gaven uit zijn goed,
niet minder dan zijn broeder Abel geeft.

Voor dezen outer moet hij nederknielen,
zijn God aanbidden, danken, hulde doen.
Nog heden, heden, naast zijn broeder, moet
hij offren...

(Merab houdt zich in, daar zij Kain ontwaart, die onverhoeds toeschrijdt.)

Negende tooneel

De vorigen, Kain

Kain:

Wie moet offren?

Adam:

Gij, mijn zoon.

Kain:

Ik, vader, moet ik offren? Wien ter eere?

Adam:

Wien anders dan den éénen Heere, Jahwe?

Kain:

Ik heb in offeren geen lust.

Adam:

Zoo dwing
uw hart daartoe, uzelf en ons tot heil.

Kain:

Op dezen dag wil ik het allerminst.

Adam:

Op dezen dag moest gij het allermeest.

Kain:

Mijn vader, praam geen mensch tot bidden toch.
Gedwongen eeredienst kan nooit gedijen.

Adam:

Zoo hebt gij niets te vragen, niets waarom
gij danken moet?

Kain:

Te vragen heb ik niets;
ook niets om voor te danken.

Adam:

Niets om voor

te danken? Durft gij dus te spreken, gij,
die Jahwe kent en leeft bij zijne weldaad?
Heeft hij niet al geschapen wat er is,
zijn hemelen volschoon, met zon en sterren?
den dag, den nacht, warm licht en koele schaduw,
onze aarde met haar boomen en haar bronnen,
de vruchten van uw velden, Abels kudde,
en zooveel dieren ons ten dienste, nut

en vriendschap? Alles wat wij zijn geweest
 en zijn, en kunnen worden; alles wat
 wij hebben, lijf en ziel, en hand en voet
 en mond en oogen, spijs en drank ruimschoots
 tot 's levens onderhoud, 't geen zinnen treft
 en streelt als fraai gezang en rijke reuk,
 de klopping van het hart, en wat den mensch
 tot vorst van aarde maakt: 't vermogen van
 zijn rede en redelijke spraak? Aanschouw,
 aanschouw erkentlijk: waar wij ademen
 is Jahwe's lucht, zijn grond is waar wij staan,
 en waar wij klaarten zien en heldre kleur
 trilt slechts een afglans van zijn heerlijkheid.

Kaïn:

Dat alles mag zoo zijn, nog dank ik niet;
 want slechts wie vragend krijgt is dank verschuldigd.

Merab:

Ach, Kaïn, hoor mij aan. Gij weet hoe ik
 uw beste wil en enkel dat begeer
 wat u verheffen kan. Uw offergave
 wil ik uit uwen oogst en gouden boomgaard
 uitlezen en verzaamlen, hier ter stee,
 dat waardig gij kunt offren als uw broeder.
 O dat zal heerlijk staan twee broeders saam
 en één van geest vóór Godes brandaltaren!

Kaïn:

Wat hoor ik? Offert Abel hier? Ik gis,
 hij heeft wel reden.

Eva:

Ja, uw broeder offert
 om Jahwe's raad en zegen in te roepen,
 voor hij den trouw voltrekt, door ons gewenscht.

Kaïn:

Zoo moet ik offren wijl mijn broeder offert?
 Ik zeg u: hij heeft reden meer dan ik.

Adam:

Bezit uw broeder welige kudden vee,
 gij ziet op akkers neer, vol gloeiend graan.

Kaïn:

Mijn veld bebouw ik, daarom dank ik niet.

Adam:

Ook hebt gij eender ouders.

Kaïn

(aarzelig):

Eender... ja.

Adam:

Huwt Abel zijne jongste zuster, gij hebt Merab, de oudste.

Kaïn:

Merab is mij lief, ook Henoeh. Moet ik daarom Jahwe danken?

Adam:

Gewis, mijn zoon, 't Geluk in vreedzaam huis, der menschen allerzoetste en zuiverst heil, het komt van Hem alleen, zijn zegen is 't. Zooals Hij schonk den open Hof van Eden, zoo schonk Hij ons een houten hut en dak. Toen naakt wij stonden voor zijn oog, wierp Hij vellen kleedren over onze schaamte.

Kaïn:

U schonk hij 't Paradijs, en mij een hut! Niet eens een hut, mijn hut heb ik gebouwd! En daar, die Hof, hij werd u slechts geleend. Uit Eden heeft Hij smaadlijk u verdreven.

Eva:

Om onze schuld, om mijne zware schuld.

Kaïn:

Moet ik om uwe schuld verwaten zijn? Ontgelden wat ik, laatre, niet misdreef? En offren, offren Hem, die u verstiet en mij, verwekt in 't Paradijs? Ik was nog niet geboren toen Hij mij al strafte.

Merab:

In alles deelen wij met onzen vader.

Kaïn:

Waarom hebt gij het Paradijs vergooid? Waarom liet Hij het toe? Hij wist toch wel, toen Hij dit al te hemelsch ooft verbood, alwetende, dat gij het plukken zoudt.

Eva:

Ach, wat ik hooren moet!

Adam:

Houd op, houd op!

Kaïn:

En zoo gij plukken moest verboden vrucht,
waarom hebt gij den rechten boom gemist?
Ten Boom der Kennis hebt gij toegetast.
Wat baat de kennis toch van goed en kwaad?
Zijn wij nu wijzer, beter? Plukken moest

gij van den andren boom, den Boom des Levens,
 dan hadden wij zijn eeuwigheid gedeeld
 en nimmer, nimmer, ondergang gekend.
 Thans zijn wij evenals een mug, een spin,
 een grashalm, onderworpen aan de wet,
 die alles wat ontkiemt bestemt tot aas
 der wormen, tot de wormen zelf met ons
 vergaan in aarde en slijk.

Eva:

Mijn zoon, mijn zoon,
 gedenk Hij gaf u 't leven en in haar

(op Merab wijzend)

des levens schoon.

Kaïn:

Hij gaf ook Dood, tenzij
 Hij ons bedriegt met listiglijk bedrog.
 Want tot op heden is geen mensch gestorven.

Adam:

Zie hoe de blaadren gelen in 't geboomt;
 en hoe wij vast veroudren, ik en moeder.
 Altijd is dood ons nakend.

Kaïn:

Weet gij dat?
 En wilt gij dat ik Hem nog loof en dank?
 Om ziekte, om ouderom, om uw verderf,
 om 't mijne, en dat van Henoch mede? Nam
 Hij 't Paradijs u weg, wie zegt dat Hij
 de hut u gunt of gunnen blijft in 't end,
 die gij gebouwd hebt?

Adam:

Onder zijnen arm!

Kaïn

(op zijn eigen arm doelend):

Ik heb mijn hut gebouwd met dézen arm.
 Een andren zie ik niet, tenzij den arm
 des engels, die de wacht houdt bij de Poort.
 Kom, Merab, naar die hut, mijn eigen hut,
 daar eet ik brood, mijn eigen brood, dat ik
 met kracht den eigen grond heb afgeperst.

Eva:

Blijf, blijf, mijn zoon. Val niet zoals ik viel.

Adam:

En ik met haar. Val niet uit trots, zoals
der engelen allerhoogste, Lucifer.

Kaïn:

Ik dien niet.

Merab:

Zie toch hoe uw gade lijdt.

Kaïn:

Ik dien niet, vrouw; ik arbeid.

Adam:

Vruchteloos
is 's menschen arbeid zonder Jahwe's zegen.

Kaïn:

Is mijne hand hard in mijn werk, ik wensch
elk andre hand daaruit, ook Jahwe's.

Eva:

Zwijg.
Liever dan dit te hooren was ik dood.

Adam:

Halsstarrig weigert gij gehoorzaamheid?

Kaïn:

Aan Jahwe? Ja!

Eva:

En hem, uw vader?

Kaïn:

Kan
ik andren stutten door mijzelf te breken?
Voor vader heb ik eerbied, liefde, trouw,
bijstandigheid. Doch niet òm Jahwe.

Adam:

Zoon,
dat Jahwe's heilige naam aldus niet brande
op uwe lippen. Denk dat Hij u hoort.

Kaïn:

Hij hoort me, en is een ijverzuchtig God...
Gunt thans den grauwen Paradijszoon, dat
hij eet een donkre bete broods en tot
zijn arbeid wederkeert.(wil heengaan)

Adam

(Kaïn weerhoudend):

Hoor, Kain, nog.

Kain:

Ik luister.

Adam:

Zeg mij wat gij in het woud,
zoo heimlijk en het liefst bij duister, smeedt.
Uw moeder en uw vrouw zijn angstig, zoon;
en ook uw vader vraagt: waartoe dat haamren?
Gij antwoordt niet en blik met arendsblik
mij tegen. Spreek, met korte waarheid, is
hetgeen gij slaande vult met gansch uw ziel

en vuur in hollen nacht, den menschen goed?

Kaïn:

Den menschen is het goed als elke kracht
die wij, door God gevloekten, met geweld
ontrukken aan der aarde gierigen schoot;
goed als de harde kei, die koren plet,
goed als het houtvuur dat den oven heet.

Adam:

Wat is het dan?

Kaïn:

Iets wonderbaars, iets grootsch,
waardoor de mensch, sterk boven alle dier,
voorgoed het aardrijk overheerschen moet.
Wat Kaïn, uit zijn eigen, buiten Jahwe,
bedacht heeft en gewild veel dagen en
veel nachten, wat hij zwoegend smeedt en wrocht,
daar zal zijn kroost van zingen, tijden lang.
Vraag meer mij niet. Het slagen ben ik zoo
nabij, zoo zeker vat ik reeds mijn doel
met beide vuisten vast, dat ik vóór nacht
u 't wonder toonen zal. Laat Abels offer
hem nuttig wezen als mijn arbeid mij!

(Kaïn af)

Tiende tooneel

Adam, Eva, Merab

Adam:

Mijn arme zoon, hoe vreeslijk dwaalt hij af!
Volg, Merab, hem, en dring met smeecken aan,
opdat hij, offrend, zich met God verzoen'.
Veel, veel vermag op haren man de vrouw.

(Merab af)

Elfde tooneel

Adam, Eva

Eva:

Helaas, te veel heb ik, rampzalige,
in zware schuld op uw gemoed vermocht!
Thans komt mijn zonde op onze kinderen neer.

(doek)

Tweede bedrijf

De dag staat hooger. Neerslachtig zit Kaïns vrouw op den drempel van haar hut. Uit droomerig gepeins ontwaakt zij.

Eerste tooneel

Merab, alleen

Merab:

Hoe lang reeds zit ik op den drempel, sinds mijn man, ternauwernood verzadigd, weer ten arbeid trok? Al schromend, zoo het past der vrouwe, heb ik nogmaals het beproefd om Kaïn te overhalen dat hij toch niet langer handle tegen Jahwe's geest en deez' gelegenheid tot vromen zoen niet oversla. Mijn pogen was vergeefs. Geen woord vond ingang tot zijn hart. Hij scheen, ook aan den disch, alleen maar bezig met zijn werk. Kortbijtend, haastig, lette hij maar half op mijn gesmeek, en toen ik, droef, ten einde mijner reednen, wachtte en zweeg, kortbijtend was zijn antwoord: 'al genoeg; wat hem te doen staat weet de man.' Toch heb ik hierin niet verloren alle hoop.

(oprijzend)

Te morgen immers deelde Kaïn mee dat hij zijn arbeid vóór den avond nog voltooiën zal. Nog eerder, dunkt me wel, komt hij gereed. Dat gaat gemeenlijk zoo. Wellicht wordt hij alsdan veel rustiger, toegankelijk voor mijn zachtherhaalde klacht. Want meermaals heb ik dit reeds opgemerkt: Wanneer zijn geest in arbeid gaat en zwoegt

met warlende gedachten, die hij bant
in zijnen wil, totdat hij 't langgezochte
in duidelijke vormen ziet, en uit
weerbarst'ge stoffen houwt en slaat en scheidt
het nieuwe wonder, dat niet enkel mij
maar Abel en ook vader zelf verbaast,
dan is hij eigenzinnig, noest en woest,
spartaar niets en niemand, allermint zijn eigen,
en kent geen peis, eer hij het felbestreefde
gelijk een jongen boomstam nederhaalt
en plooit en duwt en houdt in zijn bedwang.
Maar is het doel bereikt en uitgevoerd
zijn beeld, zoodat het grijpbaar wordt ter hand,
is, als een vrouw uit barensnood en smart,
zijn broeiend brein verlost van wat hij lang
in liefde en leed en angst gedragen heeft;
dan pleegt in hem te ontstaan een blij gevoel
van hoogen hartstocht eerst en klaren trots,
van stil geluk daarna en eedlen vrêe;
dan vraagt hij naar zijn ouders, kind en vrouw,
welzalig in des levens eenvoud, weer
te midden menschen mensch te kunnen zijn.
Dat is het wat mij, neergedrukte, troost
en opbeurt, wat me versche krachten geeft
en moed om, steunend op mijns vaders raad,
op Jahwe's hulp en 't beste wat er leeft
in Kaïns binnenst, nogmaals een beroep
te doen op zijn geweten en zijn vroom
voorgaande; want als knaap toch was hij vroom.
Daarom wil ik zijn offer voorbereiden,
zoodat hij Jahwe 't eêlste biedt van land
en vruchtgeboomte en bloemen naar den eisch.
Hier, in de buurt, zijn schooven opgesteld;
daar kan ik rijkelijk vinden wat ons dient;

vervolgens plukken uit deez' ronde kruin:
Want appelooft elk ander overtreft.
Kom, Henoeh, kom, mijn lieve kind en Kaïns,

(de knaap komt uit de hut)

kom met uw moeder mee, dat wij te zaam
verzaamlen milde gaven voor het feest.
Zoo, aan mijn hand.

(EerMerab met Henoeh heengaat komt Adam op.)

Tweede tooneel

Merab, Henoeh, Adam

Adam:

Mijn dochter, ik kom zien
en hooren hoe de morgen is vergaan.
Ik vrees niet gansch naar wensch. De zon, vol licht
en gloed, reikt hooger over hut en boomgaard,
en Kaïns hamer klinkt bij pozen uit
het woud. Dus staat hij weder vóór zijn vuur,
denkt aan niets anders dan aan 't gloeiend werk.
Dat smeden daar, in haast en heimelijkheid,
verhoogt den angst, in ons gemoed ontstaan,
door 't drieste weigeren van Jahwe's dienst.
Gij echter, naar me voorkomt, draagt gelaten.
Zichtbaar ten minste toont uw aangezicht
die smart niet meer en overmaat van zorg.
Heeft Kaïn aan uw stem gehoor gegeven?

Merab:

Mijn vader, ondanks aandrang en gesmeek,
is tot op deze stonde niets bereikt.

Adam:

Nog niets? Wat moet het worden dezen dag?
Uw moeder, angstig om haar vreugd, zoozeer
als om haar vrees, vond rust noch duur in huis,
en ook daarbuiten niet in 't vrije, waar
ik bezig ben het noodig stapelhout
te klieven en te bundlen. Toen uw man

nog binnen toefde is zij ter wei gegaan
tot Abel en Naëma. Hebt gij grond
tot hoop, verberg het niet.

Merab:

Hoop heb ik nog.
Eerst zij het harde werk des mans verricht,
dan kan het zachte werk der vrouw beginnen.
Gij weet, mijn vader, hoe mijn sterke held,
ten arbeid ongestuim, na welgeslaagd
volvoeren van dien arbeid, rustig wordt.
Schier blijdschap baart me nu dat haamren ginds,
want elke haal brengt nader tot het einde.

Adam:

Dat hebt gij wijs bedacht. Wel heugt het mij
dat gij te zulker ure vaak verkreegt
wat anders moeilijk te verkrijgen viel.
Wanneer gij dan met Kaïn spreekt, spreek vroed
hem over den voltooiden arbeid, loof
met reden en met maat, alvorens gij
hem spreekt van ons, van u, en Henoch hier;
zoo merkt hij dat gij slechts zijn voordeel zoekt.

Merab:

Ik zal het doen, naar waarheid en in trouw.
Thans wil ik gaan en koren kiezen uit
den gulden tas.

Adam:

Maak spoed, mijn dochter. Heb
ik Eva recht verstaan, straks komt zij met
haar kindren, de gelukkige, hierheen.
Voor Abels offergave zorgen zij.

Merab:

En ik voor Kaïns.

(tot Henoch)

Kom, mijn hartelust.

(Merab met Henoch af)

Derde tooneel

Adam, alleen

Adam:

Ginds uit de schaduw van een vijgeboom
zie ik mijn vrouw en kindren herwaarts treden.
De schoone herfstzon lacht uit hun gelaat.
Ach, licht op menschen wischt zoo vlug elk spoor
van kommer uit.

(Abel, Eva en Naëma op)

Vierde tooneel

Adam, Abel, Eva en Naëma

Abel:

De keus is reeds gedaan:
Uit de eerstelingen van het kleine vee
twee allerschoonste schapen, vetting, rein
en klaar van vacht en vleesch; prachtdieren voor
het oog en dienstig voor het offer, meer
dan eenig ander uit de kudde.

Adam:

Prijs
en zegen over u om deze zorg!
Ook Merab zij gezegend! In de hoop
dat Kaïn, na voltooiing van zijn arbeid,
op hare bede mede een offer brengt,
is zij ten boomgaard, zoekend eedle gave.

Eva:

Zij Jahwe al mijn kinderen genadig!

Naëma

(tot haar moeder):

Door de open deur zie ik in Merabs huis,
Veel is er anders, moeder, dan bij ons.

Eva:

Veel zal ook anders te uwent zijn, mijn kind.
Een ieder man is anders toch, en ook
een ieder vrouw, zich voegend naar den man.

In de oude hut ging ik uw schreden voor;
doch meer van Merab zult gij leeren dan
van mij; want zij is jong.

Adam

(tot Abel):

Mijn zoon, mocht het
gebeuren dat uw broeder met u offert,
gedraag u in dier voege dat hij merkt
dat gij in hem den eerstgeboorne kent.

Abel:

Recht billijk. Anders denk ik niet te doen.
Mijn broeder kiest het outer dat hem lijkt
en heeft den voorrang bij het offren.

Adam:

Slechts
de gever van de gave komt ten outer.
Ik zal, met heel 't gezin, ter heilge stonde,
den Heere bidden dat hij welgevallig
neerschouwe op 't rijzen van den offerwalm.

(Hij ziet Merab en Henoeh terugkomen)

Thans laat ik u met moeder en uw zusters.

(Adam af)

Vijfde tooneel

Abel, Eva, Naëma, Merab en Henoeh

(Merab heeft Henoeh aan haar rechterhand; op haar linkerarm draagt zij tarwehalmen en bloemen.)

Merab:

Deze uitgelezen aren, rood van goud,
de schoonste uit negen tarweschooven, heb
ik achter onzen boomgaard tot een armvol
opeengelegd en breng ze nu hierheen,
te zamen met het liefelijkst gebloemt'
dat, na den rijken zomer, rijker nog
aan kleurenpracht, ons biedt de vrome herfst.
'k Geloof niet dat er schooner zijn in gansch
de landstreek, blauwe, roode, paarse, gele,
van allerhande verf en allerlei
gedaante. Hier, ter hooge graszoô, laat
ik thans ze liggen tot mijn gade komt.

Klein Henoeh is met moeder mee geweest.
Niet moede nog, nietwaar, mijn dapp're knaap?

(Al sprekend laat Merab het kind los, dat door de anderen wordt aangehaald.)

Nu moeten wij nog applen plukken, ook
de mooiste, met bloedroode wangetjes,
blosjes en lachjes, of heel fraai gestreept,
vol zilverglans. In rees'men hangen zij,
zwaarwegend, met de twijgen nederwaarts.

(Terwijl Merab plukt wordt Henoeh geliefkoosd.)

Eva:

Hoe roerend schoon, hoe jong is alles hier!
Nog waait er Paradijslucht om ons heen.

(Op het oogenblik dat Abel zijn hand legt op het hoofd van Henoeh en deze hem tegenlacht, verschijnt Kaïn met het pas gesmede ruwe zwaard, eenigszins verborgen, ter hand. Den blijden groep ontwarend, blijft hij even staan, ijverzuchtig en minachtend, dan, trotschelijk, schrijdt toe.)

Zesde tooneel

De vorigen, Kaïn

Kaïn:

Gegroet, gij argeloos genietenden
van 's levens weeke zoet in Jahwe's gunst,
van lucht en licht, van kleuren, geuren, galmen,
zingende vooglen, warme menschenspraak,
behaaglijk koestrende gezelligheid;
gij, vrouwen, groote kindren om een kind,
gij, heldre jongling, vrouwlijk minzaam bij
de vrouwen, grootste kind van al en meest
vertroeteld, thans op weg, om op den raad
uws vaders, onder zijne en Jahwe's hoede,
een man te worden; gauw vergetend gij

den vloek des Oppermachtigen dat gij
 in 't zweet des aanschijns eten zult een zuur
 genadebrood, dat midden aardsche vreugd
 aardsch lijden staat en midden leven Dood;
 gij, rijk met wat geleend werd en gelaten,
 in dienstbaarheid zelfs dankbaar, ook om straf;
 gegroet nog eens, en is alsnog u de aanblik
 verboden niet van wat de mensch als mensch,
 verwerpene en verwerpende, vermag;
 aanschouwt wat ik, een man van durf en daad,
 bij duisternissen zoekend eigen klaarte,
 uit doode steenen ketsend levend vuur,
 in eenzaamheid zelfstandig heb gewrocht!

(Kaïn steekt het zwaard omhoog)

(Geweldige beweging)

Naëma:

De vlam des cherubijs!

Merab:

Ai mij, mijn droom!

Eva:

Wee wee! Gods wapen onder menschen! Wee!

Abel:

Wat is het, broeder, dat zoo blauwig brandt?

Kaïn:

De ziel is vuur; toch is het koud als ijs.

Abel:

Wel laait het schoon; doch als een blikseming.

Kaïn:

Een engel draagt het: 't moet wel heerlijk zijn.

Abel:

Het dreigt van ver; het groeit in uwe vuist.

Kaïn:

Dat hoopte ik zoo: een menschenarm is kort.

Abel:

Van ijzer is het als een offerpriem,
 fel snijdend ook. Zeg mij, waartoe het dient.

Kaïn:

Waar toe het dient? Komaan, dat raadt gij toch,
 deskundige, die lammeren teelt en slacht.

Abel:

Jahwe ter eere!

Kain

(bitter spottend):

Jahwe ter eere!
De Algoede, die van bloed en priemen houdt!

Abel

(op Kain doelend):

Wie heeft de priem gemaakt?

Kain

(op Abel doelend):

En wie gebruikt?

Ook dit gesmede vindt zijn eigen weg.

Abel:

Hoe heet dat schriklijke, dat mij het oog
verblindt en rillen doet door merg en been?

Kaïn:

Mijn vader heeft aan steen, aan plant en dier
een naam gegeven. Dit zal noemen ik,
de schepper en de meester. Wat hier brandt
in Kaïns donkre vuist en vóór den mensch
zal uitgaan, alverwinnend, tot het eind
der wereld en der dagen - hoort me goed! -
zal heeten: Zwaard!

De vrouwen

(vol schrik en afschuw):

Zwaard, zwaard! Het zwaard!
Wee, wee!

(Zij vlieden, Merab met Henoch in haar hut; Eva en Naëma naar de weide toe.)

(Abel blijft)

Zevende tooneel

Kaïn en Abel

Kaïn:

Niet welkom bij de vrouwen schijnt mijn vondst.

Abel:

Noch moeder noch der zustren eene kon
het zicht verdragen noch den harden naam.
Ontzetting deed haar deinzten.

Kaïn:

Lig dan neer,
mijn zwaard, dat ik met liefde heb gesmeed,
niet tot der menschen nadeel, waarlijk niet,
maar tot hun nut. Het nieuwe zelden wordt
begrepen, en hetgeen de geest niet vat
vervaart hem. Wetend ben ik nu, mijn zwaard,
dat uw verborgen macht naar buiten straalt
en dat, in uwen weerlicht, mannen slechts
meespreken en elkander staan te woord.

Abel

(die zijn moeder en zuster wil nasnellen):

Wat gij mij zeggen wilt, ik bid u, zeg
het spoedig; want ik keer ter wei terug.

Kaïn:

En wat gij zeggen wilt, zeg haastiglijk.
Want mijne ziel is vol, zoo overvol.
dat ik met mijn gedachten vóór me heen,
door zon en wind veel uren ver moet gaan.

Abel:

Mijn broeder, laten wij als broeders...

Kaïn:

Best,
die wat te vragen heeft, die spreke 't eerst.
Ik heb u niets te vragen, ga dus voor.

Abel:

Ik weet dat gij mij vriendlijk hooren zult,
dat in uw hart veel goedheid is bij kracht,
in uwe daad nog meer dan in uw woord.
Dies wend ik mij tot Jahwe, mijnen Heere,
dien vader en gijzelf, o Kaïn, mij
hebt leeren kennen toen ik kind was, dag
na dag, met dieper inzicht, eerbied, liefde,
en smeeik dat Hij algunstig en genadig
neerschouwe op ons, zijn aardsche kroost, dat Hij
ons beiden met zijn heilig licht verlicht,
alzo dat wij elkander vroom verstaan,
misduidend niets wat innig goed gemeend is.

Kaïn:

Uw bede is reeds verhoord, daarboven en
ook hier. Want Abel, zie, ik luister.

Abel:

Wat
ik vragen zal is u geen raadsel meer.
Gij weet dat ik op 't geurig brandaltaar
den Heere bieden wil mijn gave, weet
waarom ik thans vooral zijn gunst verzoek,
en hoe onze ouders, met al 't huis, in angst
verlangen dat gij mee ten outer treedt.
Ik smeeik u, broeder, die mijn meerdre zijt
in jaren, kracht en wijsheid, dat gij klaar
in 't licht den Allerhoogste hulde brengt

met fieren ootmoed, lijk het recht betaamt
den zone van zoo vromen vader; en
als eerstgeboorne voorgaat, ook bij God.

Kaïn:

Van voorgang is geen sprake, vooralsnog.
Uw reednen om mij te overtuigen zijn
zij beter dan de reednen in den mond
uws vaders?

Abel:

Beter? Neen. Zij zijn dezelfde,
spruitend uit eender bron.

Kaïn:

Hoe, zal ik dan
mijn vader minder achten dan mijn broeder?
't Is waar dat Abel, aller harten hart
en lieveling, een wonder is in huis,
en ook bij Jahwe geldt wel meer dan ik.
Wellicht kunt gij, die niets voelt van den hoon
en 't leed ons door den Eeuwge toegebracht,
die in de wei schalmeit en zingt en barst
van dankklank om een handvol dagen ons
gegund, op heller wijs den roem verkonden
van Eén, die boven ons zoo hoog niet is
getroond, of blijkbaar toch nog is gediend
met hulde, knieval, wierook, offerbloed,
gesmeek en menschelijk gevlei om gunst.

Abel:

O Kaïn, broeder, spaar uw broeder niet,
al is uw argwaan tegenover hem,
bij mijn weet, nergens op gesteund - want nooit
legde ik een stroohalm in uw weg - doch spaar
uzelf, en werp niet uit verbittering
of overmaat van trots een lastring op,
die God niet raakt maar, met zijn toorn beladen,
terugvalt op uzelf. Vrees Jahwe's wraak,
wanneer in 't eind de groote goedheid wijkt
voor de gerechtigheid, die straffen moet
het kwaad in ons gelijk zij loont de deugd.

In zijne macht toch heeft de Heere uw oogst,
 uw hut, uw vrouw, uw kind, uw lijf, uw leven.
 Wanneer Hij wil vult zich de blauwe lucht
 met zwart gewolk en vreeslijk spreekt zijn donder.
 Waar zult gij vlieden dan? Waar schuilen, dat
 gij zijne stem niet hoort? Kniel, broeder, neer
 voor Hem en bid dat uw vermeete taal
 vergeven worde en u niet toegerekend.

Kaïn:

Is dat een grond waarom ik offren zou?

Abel:

Een hulde is offren, een erkennen Gods,
 een smeekgebed tot steun, tot hulp in nood,
 een danken om verkregen goed, maar ook
 een middel tot verzoening in de schuld,
 een kreet der ziel, die stijgend uit berouw,
 des Wrekers opgeheven arm, vóór 't slaan,
 kan tegenhouden.

Kaïn:

Heb ik recht gevat,
 uw offer ware uit dank, het mijne uit vrees.

Abel:

Gods vrees is alles: hulde, liefde en dank.
 O wist gij wat een rust de hemel schenkt
 aan hem die, wankelloos betrouwend, staart
 omhoog en wandelt in die heil'ge vrees!

Kaïn:

Vrees is in Kaïn niet, o schapenhoeder,
 om mij heen vind ik geen wollen ruggen,
 geen kuddedieren om mij dat te leeren.
 Mij strekt tot voorbeeld niet het volgzaam vee.
 Van Jahwe's engel heb ik afgezien
 wat mij het veiligst tegen overval
 van vreemde macht of vreemde vrees kan schutten.
 Dat is een goed, scherp zwaard.

Abel:

O de ijzren vlam,
 die roekloos gij den hemel hebt ontroofd!
 Bedenk toch, Kaïn, wat gij hebt gewaagd.
 Iets schriklijks heeft uw stoute geest gesmeed

eer gij het smeeddet met uw sterke vuist.
 Hoe kan Gods zegen op een arbeid rusten,
 die 't bovenmenselijke onder menschen haalt?
 Kent gij de ziel van 't ijzer, Kaïn? Kent
 gij 't vuur en d'afgrond van uw eigen ziel?

Kaïn:

Zoo hebt bewondering en eerbied gij
 voor 't zwaard ter hand van onzen vijand ginds,
 die voor aleeuwig sluit het Paradijs,
 en ons tot ballingschap verdoemt en dood?
 Maar voor het zwaard in mijne hand, de hand
 uws broeders, voelt gij schrik en afschuw? Angst
 dooft allen geest en zwak is de gedachte
 in hem die zalig wordt door dienstbaarheid.
 Doch mij, die van den Boom des Levens droom,
 zal van de Vrucht der Kennis, t'ônzer schâ
 geplukt, toch ieder voordeel welkom zijn.
 Dit zwaard, dit zelfgesmede vurig zwaard,
 wil, een'ge Paradijszoon ik - want gij,
 vrucht van 't berouw, zijt buiten 't Paradijs
 verwekt - uitdragen voor me heen en door
 zijn macht wat mij ontnomen werd hernemen.
 Indien 't me niet gelukt, in stouten kamp,
 zwaard tegen zwaard, den waker weg te slaan
 en te overromplen 't eigen heilig erf,
 zoo bouw alkrachtig ik nieuw Eden hier.
 Den ganschen bodem, waar het oog op ziet,
 land, woud, woestijne, moer en heuvelrots
 en meer, nog meer, zoover mijn voet kan gaan
 wil ik herscheppen ons tot Paradijs,
 en die het zwaard zal dragen is de heer.

Abel:

O zonde! Scheurt de grond niet gapend op
 en zwelgt al 't levende in den duistren poel?
 Dat is mijn broeder niet, die spreekt, dat is
 de Booze Geest, de slang door uwe tong.

Kaïn:

Meent gij dat in een mensch de Booze Geest
kan huizen? Was het dan een booze geest
die sprak door moeders mond, wanneer zij met
een lokkend ooft tot onzen vader kwam?
Om hun onschuldig proeven zond Hij straf.

Abel:

Om hun onschuldig proeven? Nimmermeer.
Om 't overschrijden van een zwaar verbod.

Kaïn:

Een appelbeet? En dáárom ballingschap
van oord tot oord! En daarom Dood, een vijand
dien niemand kent en ieder ducht!... Ook ik...
Vaak heb ik, starend in den nacht of in
mijn hooge vuur, mijzelf de vraag gesteld:
Zal Dood wel komen? Antwoord, Abel, gij:
Zal Dood wel komen?

Abel:

Ja!

Kaïn:

Wanneer en hoe?

Ja, hoe zal Dood er uitzien? Als een god,
een geest, een dier? Een ander mensch dan wij?
Wat hij ook wezen mag hij zorge vast
dat hij een sterker wapen draagt dan ik.
Ook hem ter wille werd dit zwaard gesmeed.

Abel:

Mijn broeder, die zoo koen en machtig zijt,
die, op veel daden roemend, roemt terecht,
en toch, naar ik wel merk, den Heere vreest,
ten minste in zijn geheimen knecht, den Dood,
ook ik, die van het schoone leven houd,
als al wat leeft en levend licht ontvangt,
vrees Dood, doch niet als gij, uit haat en smaad,
want alles wat de Heere geeft is goed.

Kaïn:

Recht past het u aldus te spreken, gij
die weet dat Jahwe boven allen u
begunstigt.

Abel:

Kondt gij zien in mijne ziel,
wellicht spraakt gij een zachter woord tot mij!

Ach, meer dan ik vermoedde dezen morgen,
moet heden ik den Heere vragen.

Kaïn:

Wees
om Kaïn niet bekommerd.

Abel:

Niet bekommerd?
Na alles wat ik sidd'rend heb gehoord
en nog blijf hooren? Kaïn, mag het zijn
dat wij, het eerste broedrenpaar op aard,
gaan elk een andren weg? Dat ik u voel
ten afgrond dalen, daar wij, zijde aan zij,
opstijgen moesten in de klaarten Gods?

Kaïn:

Uw wereld, Abel, is de mijne niet.

Abel:

En de uwe, Kaïn, wordt de mijne nooit.

Kaïn:

Verlaat me dan.

Abel:

Ik kan u niet verlaten.
U zoo te aanschouwen gaat mij door het bloed.

Kaïn:

Dan ga ik zelf, dat ik die huichlarig
niet zie!

(Kaïn keert Abel zijn rug toe)

Abel:

Wat is er tusschen u en mij?
Geef antwoord toch... Mijn een'ge broeder... och...

(Geen antwoord bekomend gaat Abel wanhopig heen)

Achtste tooneel

Kaïn, alleen

Kaïn:

De Jahwedienaar ijlt bedrukt vandaan
en zoekt zijn troost bij vrouwen, zwak als hij.
Ik hoor hem al, beklagend en beklaagd,

daar hij de noodeloos verschrikten meer
verschrikt met een aandoenlijk schoon verhaal
van *mijn* boosaardigheid en *zijne* deugd.
Nu kozen hem de moeder en de bruid,

terwijl hij sprekend plaats neemt tusschen beiden,
op 't zonnewarme lange gras, voor hem
met zorg geglad, en de eene prijst zijn moed,
en de andre zijn verstand, en samen weer
zijn handen aaiend, 't gulle broederhart,
zoodat haar zuchten, uit een vreugdig wee,
hemzelven schier aan 't zoete schreien helpt.
Het deed me zeer, in 't sterke licht der zon
en 't lichten van mijn wapen, als een schimp
op mannenaard, zijn smeekgelaat te zien.
Bij Eden, ja, zijn oogen stonden vocht.
Die vriendschapstranen, na dat vroom gedreig
kan ik niet uitstaan, waarlijk minder nog
dan d'eeuwgen glimlach op zijn rozige wang,
waaruit de baard beschaamd wat plukwol schiet.
Een mangleboorne, die aan Jahwe vraagt -
leen toch uw oor, o godheid, en geef raad -
of het wel goed is dat hij hebbe een vrouw!
De nieteling! En zulkeen legt zijn hand,
zijn weeke herdershand, ten zegen op
het hoofd van Henoch, Kaïns kind, en 't kind,
het weet niet beter, lacht en lonkt hem toe.
Ja, zoover heeft de vriendlijke 't gebracht!...
Ben ijverzuchtig ik? Benijd ik hem,
omdat hij aller lieveling is, die lang
mijn lieveling was? Ik heb het nooit geloofd,
en nog geloof ik 't niet, wil 't niet gelooven.
Wie ijverzuchtig is ziet op, bewondrend,
en hooge Kaïn blikte op Abel neer.
Wie ijverzuchtig is kan niet verachten,
en toch veracht ik hem en haat, om Jahwe.
Wie ijverzuchtig is wil andren kwaad,
en kwáád, kwáád wil ik mijnen broeder met.
Ik had gewenscht en in mijn hart gehoopt

dat hij, tot man gegroeid, als Kaïn, beu
van ballingschap en onderworpenheid,
met ongebogen knie en borst, rechtop,
mij bijstaan zou om Eden te heroovren.
Een knaap is hij gebleven, nooit tot man
te maken, in der eeuwen eeuwen niet.
En toch krijgt hij een huis, dat vader bouwt,
en toch verwerft hij kroost, met Jahwe's zegen,
en teelt gehoorzaam, bij wat vroom gekoos,
naast mijn bloedrijken stam van reuzen en
volschoone dochtren, hier een bleek gebroed,
een misselijk geslacht halfslachtigen,
om 't rijk der aarde en 't recht daarop met ons
te deelen. Kaïn, Kaïn, gij die kracht
aanbidt en trots verheerlijkt, zult gij dat
met oogen zien? Nooit, nooit, al wou het God!
God wil zooveel wat ik niet willen kan,
niet willen wil. Waarom bemoeit Hij zich
met aarde? Wat in Eden Hij en hier
ons, menschen, heeft gedaan is naar mij dunkt
verkeerd genoeg. Want niets van al wat Hij
beoogde werd bereikt, tenzij 't verderf
der menschen reeds in den beginne was
besloten. Wat Hij ooit tot aanzijn riep,
schijnbaar den aardeling tot heil, bleef
niet zoo vast in stand, of deerlijk sloeg het om
en in korte spanne tijds werd, trots
zijn wijze schikslen, de eerste zaligheid
tot ramspoed ons, zijn zegen tot een vloek.
Dat Hij ten hemel heersche, boven tijd
en ruimte, en late in vrijheid, onder zon,
den mensch zichzelf en aarde aarde zijn.
Hier moet geen God of dienend godsgezent,
hier moet een Kaïn heerschen, en na mij

een zoon uit mijn geslacht, die voeren kan
't geharde zwaard, dat ik gesmeed heb tot
mijn macht en tot het teeken van die macht...
Reeds driemaal heden werd ik aangespoord
om, tegen mijn aard en ijsren zin,
te plooiën onder Hem en laag te staan
voor 't outer met een offer. Driemaal is
voldoende en reeds te veel. Wie nog mij praamt
krijgt meer van mij wellicht dan wordt verlangd!

(Merab kom buiten)

Negende tooneel

Kaïn en Merab

Merab:

Ach Kaïn, Kaïn, hebt gij Merab lief,
verlaat de woonsteê niet gejaagd en wild,
want, sterke man, gij hebt mij bang gemaakt.
Fel snijdend ging uw woord door mijne ziel
toen gij zoo hard tot onzen vader spraakt
en onzen broeder. In de hut heb ik
geschreid met Henoeh in mijn arm en diep
doorsiddert mij een angstgevoel, dat niet
van mij zal wijken, voordat ik uw schoon
gelaat heb kalm gezien.

Kaïn:

Wild sta ik voor
mijn aambeeld, vrouw, niet hier. En Merab heb
ik lief, ondanks haar tranen.

Merab:

Vrouwentranen,
ik merk het wel, zijn weinig voor den man,
die hooggemoed mag blikken op zijn zwaard,
dat hij vervaardigd heeft zoo blank en gaaf,
een werk, schoon huivringwekkend, toch het heerlijkst
dat kwam uit uwe handen.

Kaïn:

Kaïns vrouw
moet sterker zijn, niet beven voor wat gloed
in menschenarbeid.

Merab:

Vreeslijk schijnt die gloed.
Waarom schrikt moeder voor zijn kil gestraal?
Waarom bedekt Naëma, vliedende,
haar aangezicht? Waarom vlucht ik, uw gade,
met uwen zoon en houd hem donker aan
mijn hart geprangd? O Kaïn, die zoo vaak,
gejaagd en zoekende, dwaalt ver van huis,
zeg mij, in waarheid, houdt gij van uw kind?

Kaïn:

In 't kind leef *ik*. Wie Henoch raakt raakt Kaïn.

Merab:

Uw kind zal niemand raken.

Kaïn:

Geen die 't waagt,
wanneer dit wapen blinkt in onze hand.

Merab:

Och, Kaïn, voelt gij niet aan 't harde woord,
't welk gij met fiere dreiging vóór u slingert,
dat op der aard geen wapen wordt gesmeed,
of 't wordt gebruikt eerlang? Vreest, vreest gij niet,
gij die den Dood uit gansch uw ziele haat,
dat hij, de duistre, komen kan door u?
dat Abels kindren en uw kindren, van
geslachte tot geslacht, van oord tot oord,
met zulk een zwaard en vele zulke zwaarden,
elkaar wreedaardig zullen gaan te lijve,
zoodat het leven hier een gruwel wordt
en mensch naast mensch een woesten wellust scheidt
in dreiggeschreeuw en onderling verderf?

Kaïn:

Zal dan de maker duchten wat hij heeft
gemaakt?

Merab:

Het kan zich keeren tegen hem.

Kaïn:

Zeg dit niet luid: want Jahwe schiep zooveel.

Merab:

De Heer kan alles, daar Hij alles weet.
Wij armen, weten niets.

Kaïn:

Zal ik als Abel
naar wolken turen, lijdzaam wachtend op
den Dag der Redding, ons zoo vaag beloofd?

Merab:

Die komen zal, naar 't schijnt, door ééne dood,
den dood van den Onschuldige.

Kaïn:

Den dood
van den onschuldige!... onschuldig zijn
de lammeren, die mijn broeder Abel offert.

Merab:

Gij zijt verbitterd, wilt verbitterd zijn.
Om welke reden gis ik waarlijk niet.
Want gij hebt alles wat gij wenschen kunt.

Kaïn:

Dat heeft mijn broeder.

Merab:

Gij hebt meer, veel meer.

Kaïn:

U heb ik, Merab, dat is waar. Al 't ander
heeft Abel. Jahwe gunt het hem. Ik wil
van Jahwe niets... Had ik maar steeds mijzelf!

Merab:

O Kaïn, Kaïn, voelt gij dat als ik?
Gij hebt niet steeds uzelf, helaas. Ik zie
in u een zwaren tweestrijd tusschen wat
oneindig goed is en oneindig...

Kaïn:

Kwaad?
Ziet gij in Kaïn kwaad?

Merab:

Noem het niet zoo.
Kwaad is het niet. Ik weet geen woord daarvoor.
Dat is het schriklijke, dat nacht en dag
mijn denken donkert. O mijn man, mijn man,
mijn held en heere, schouw op Merab neer,
die beef om u, om 't kind en al het huis,
om wat de nacht ons bracht, om wat de dag,
en, zielsbenauwd voor wat nog komen kan,
al smeekend mij vóór uwe voeten werp,
uw knieën wil omvangen...

Kaïn:

Kniel niet, vrouw.
Dat wil ik niet, dat duld ik nimmermeer.

Merab:

Zoo hoor mij toch, o Kaïn, en verhoor.
 Bij onzen vader en bij onze moeder,
 vooral bij haar, waant gij een onderscheid
 te zien van liefde voor hun zonen; ach,
 geloof me, Kaïn, dat is niet aldus.
 Onze ouders hebben beiden even lief.
 Ook Jahwe, die gerecht is en een Vader
 voor elk van ons ten hemel, heeft u lief,
 verlangt dat gij u gansch met hem verzoent.
 Ga dan tot Hem, met een oprecht gemoed
 en schoon betrouwen, zoo het menschen past,
 en offer Hem de gaven, die ik zelf
 heb uitgezocht en voor u saamgebracht.

Kaïn:

Veel vraagt gij, vrouw.

Merab:

Breng ook het zwaard ten outer,
 opdat het door Gods zegen zij gezegend
 en ons daaruit en niemand onheil spruit.

Kaïn:

Als ik met gaven voor het outer sta,
 zal Hij mij antwoord geven en bescheid,
 niet in onduidelijke raadselspraak,
 waarmede Hij zijn oogmerk pleegt te omhullen,
 maar klaar en kort, dat ik weet wat en hoe?

Merab:

Hij zal u antwoord geven naar uw vraag.

Kaïn:

En als ik vraag het Paradijs terug?

Merab:

Och, och....,

Kaïn:

En op dat vragen leg mijn zwaard?

Merab:

Ach, Kaïn.

Kaïn:

Geeft hij niet het Paradijs,
 waarvoor afgunstig Hij van ons geluk
 een engel heeft gesteld met dreigend vuur,
 dan vraag ik niets hem meer, maar bouw mijzelf
 ons kind, en u, een eigen Paradijs,
 en houd de wacht er voor met dit mijn zwaard.

Merab

(zich haar droom herinnerend):

Ach, Kaïn, ach, ik durf niet op te zien.
Nu *vrees* ik dat gij zoudt ten offer gaan.

Kaïn:

En ik wil weten wat Hij weet, wil voor
den afgrond van zijn alverborgenheid
met vasten voet en open oogen staan.

Merab:

Ik bid u, zoo gij dus volharden blijft
in hoon en argwaan, ga ten offer niet;
toch heden niet.

Kaïn:

Nu rustig, Merab; daar
is vader.

(Op het einde van deze samenspraak is Adam opgekomen met hout voor den brandstapel.)

Tiende tooneel

De vorigen, Adam

Kaïn:

Mag ik, vader, vragen u
Wat gij hier doen komt met dit drooge hout?

Adam:

Dat weet gij wel. Hout breng ik voor een outer.

Kaïn:

En mag ik weten ook, het hoorend uit
uw mond, waartoe dit outer dienen moet?

Adam:

Gewisselijk, mijn zoon brengt hier een offer.

Kaïn:

Zeg mij ook welke zoon?

Adam:

Uw vraag is vreemd;
toch antwoord ik: mijn jongste zoon, mijn Abel.

Kaïn:

Het blijkt wel dat het Abel is, uw jongste.
Wat laat hij bouwen u, een ouden man,
terwijl hij nietsdoend in de weide ligt?
Komaan uw oudste, Kaïn, zal u helpen.
Maar niet één outer bouwen wij, wij bouwen

er twee.

Merab:

Om Godswil, Kain, doe het niet.

Adam

(verrast):

Twee, zegt gij? Zullen wij twee outers bouwen?

Kain:

Ja, twee.

Merab

(doodbeangst):

Ach, Kaïn.

Kaïn:

Bouw voor Abel, gij,
ik zal voor Kaïn bouwen.

Adam

(hoogst verheugd):

Hoor ik goed?

Kaïn:

Gij hoort mij goed en allen krijgt ge uw zin:
De grauwe Paradijszoon gaat ten offer!

(doek)

Derde bedrijf

Twee altaren zijn opgericht. De offergaven liggen gereed. Zonsondergang.

Eerste tooneel

Kain en Abel

Abel:

Heb dank, mijn broeder, die met onzen vader
deez' brandaltaren hebt gebouwd. Groot is
mijn vreugd dat wij, de zonen van den mensch,
in godsvrucht en trouwbroederlijken geest,
tenzelfden dag vereend ten offer gaan.

Kain:

Wel offer ik, doch heb geen dank verdiend.

Abel:

Gij offert en vervult het vroom beger
der ouders en der zusters. Heil'ge schroom
houdt hen tehuis thans, doch met hart en ziel
zijn zij met ons en biddend staan ons bij.

Kain:

Twee outerstapels hebben wij gebouwd.
Waar zal uw plaats en waar de mijne zijn?

Abel:

Kies gij, die de oudste zijt; het komt u toe.

Kain

(rechts kiezend):

Zoo kies ik hier en breng er mijne gaven.

Abel:

Mijn gaven leg ik op het ander outer.

(De broeders dragen hunne gaven op de brandstapels)

Kain:

Zeg gij, die 't weet, wat staat ons thans te doen?

Abel:

Wij steken vuur in 't hout en, wijl de vlam
opkronkelt, doen wij saam de bee der opdracht.

Kain:

Al goed. Doch niet te zamen: één voor één.

Abel:

Gij, Kain, hebt den voorrang. Offer eerst.

Kain:

Sinds ik een man ben heb ik niet gebeden,
en offren deed ik nooit. Gij, echter, kent
dat best. Ga voor dus, mogelijk dat ik leer.

Abel:

Mits gij het wilt, mijn broeder.

Kain:

Bid. Ik wacht.

Abel

(neerknielend):

Op beide knieën kniel ik neer, mijn God,
 erkennend U als Schepper en als Heer
 van hemel en van aarde, zon en sterren,
 van land en zee, gebergte, stroom en dal,
 van alle ding en dier en van ons, menschen,
 geschapen naar uw beeld met uwe hand.
 In needrigheid erken ik U, die, hoog
 gezeten, neerschouwt over uwe wereld.
 In liefde erken ik U, die louter liefde
 en straling zijt. Wat Gij aan schoonheid ons
 geschonken hebt en rijkdom, blijft voor ons
 onschatbaar, schoon het slechts een sprankel is
 uit de eeuwge bronnen van uw albezit.
 Want meer geluk op aarde kunnen wij
 niet dragen. Meer geluk drijft ons tot schuld
 en schand-ellend die dof en duister maakt.
 Ik dank u, Heere, die vergeven kunt,
 die medelijdend met den afgezok'ne,
 uit overmaat van goedheid, nederbuigt
 en opricht wie, oprecht, wil opstaan uit
 den val en wederkeeren tot uw licht.
 Gij gaaft ons Eden, daarom loven wij;
 Gij naamt ons Eden, daarom prijzen wij;
 want of Gij geeft of neemt, almachtig God,
 't gedijt ons al tot zegening en heil.
 Sta mild mij toe dat ik, uw jongste knecht,
 op dezen allermooisten herfstdagavond,
 nu daar uw zon zoo wonder ondergaat,
 met rooden glans en in mijn oog en ziel
 een weerschijn spiegelt van uw Majesteit,
 tot U kome en U brenge mijn hulde

en huldegaven, nietig in zichzelf,
 en U onwaardig, doch uit inzicht van
 uws dienaars goeden wil, wellicht niet gansch
 verwerplijk voor de gunst van uw genade.
 Twee eerstelingen zijn het van mijn kudde,
 schaapslammeren, om hun weergalooze reinheid
 en onschuld, uitverkoren tot uw dienst.
 Nooit worden zij den mensch tot enig nut.
 Nooit brengt hun leven ander leven voort.
 U toegewijd gaan zij volkomen in
 het geurig vuur der heil'ge vlammen op.
 Indien gij acht slaat op mijn offer, Heer,
 verhoor mijn smeekgebed voor allen die
 mij duurbaar zijn en na. Voor de ouders eerst,
 opdat zij leven lang in schoon geluk,
 te midden hunne kindren, opgebracht
 in uwe vrees en groeiend tot hun eer.
 Voor mijnen broeder dan. Gij kent zijn hart
 en geest, vol groote gaven. Laat hem zijn
 der oud'ren sterke steun, en mij een vriend
 en voorbeeld op den weg van uw gebod.
 Voor Merab vraag ik U het allerbeste,
 en ook voor Henoch, 't schoone lieve kind.
 Voor mijne jongste zuster... God, gij weet
 Gij weet alleen hoe ik haar liefheb, weet
 hoe al de krachten mijner ziel, het hoogste
 gevoerd, verdeeld zijn tusschen U en haar.
 Mag ik haar minnen zóó, mag zij mijn bruid
 en gade zijn, zoo geef een teeken ons.
 Ik vraag het U en smee, Almachtige,
 aanzie mijn nood en red mij uit mijn angst.
 Geef mij het teeken: laat, gelijk mijn bee,
 de vlam des outers recht ten hemel slaan.

(Uit Abels outer rijzen heldere vlammen op)

Kaïn (rechtopstaand, terwijl Abel nog geknield blijft):

Verborgten Heer en Heerscher, groote Jahwe,
Gij aller scheppers eerste en klaarste voorbeeld,
sterk, trotsch, en eenzaam in het diep der heemlen,
roemzuchtig toch, afgunstig, mild en gierig,
die wat Gij uit uw handen levend hebt
in 't ruim geslinderd, toch behouden wilt
voor U, en dwingen naar uw harde wet -
Toen alles was geschapen op der aard
hebt Gij, in hoogste lust, uit aarde zelf
uw zienlijk evenbeeld, den mensch, gemaakt,
doch dezen mensch, vast aan uw macht, gebruikt
tot onbegrijpbaar wreedlijk spannend spel,
dat Gij hem steldet in het Paradijs,
vol zinsverrukking en verleidlijk ooft
en hem daaruitstiet, vloekbeladen, om
gering vergrijp, in dit rampzalig oord
van ballingschap en jammer. Eerste mensch,
die niet, door U gevormd, mijn oorsprong dank
aan goddelijk vermaak en willekeur,
maar mensch uit mensch geboren ben, ik, Kaïn,
neem hier rechthoofdig stand voor U en vraag:
Heb ik, als minder god, geen vrijen wil?
Moet ik, aardisch vorst, uw lafste dienaar zijn?
Geef antwoord, Jahwe, dat ik hoor en weet.
Gij houdt van offeraars en offeranden,
en die zich laagst verneedren zijn u liefst.
Die hunne knieën drukken in het slijk
en zich daarboven niet verheffen, zijn
U aangenaam... Ook ik wil offren U,
niet als de herder, die zijn lammeren slacht,
dewijl hij denkt: Gij zijt gediend met bloed;
doch als een wildvrij maker ik en bouwer,
die geef wat mij te geven lust en niets

daardoor verlies en niets daarvoor verlang.
Deez' tarwehalmen eerst, de bete broods,
die ik in 't zweet des aanschijns eten moet
op uw bevel, en die mij telken dag
herinnert aan uw wraaklust en uw vloek.
Deze'applen dan: eenzelfde vrucht als die
waarmee mijn ouders Gij bekoren liet,
zoodat Gij, om een langvoorzienen val,
hen straffen kondt en werpen Eden uit.
Wat bloemen ook, wat blijde lieflijkheid.
Die plukte mijne vrouw, in ijdele hoop
dat Gij van bloemen houdt meer dan van bloed.
Die breng ik U, maar leg daarop mijn zwaard!
Want zoo Gij ons niet geeft het Paradijs
terug, wil krijg ik tusschen U en ons!
Zoo Gij het rijk der aard, dat wij met kracht
ontginnen en bebouwen, dag aan dag,
niet onbemoeid ons laat tot eigendom
en erf, wil krijg ik tusschen U en ons!
Zoo Gij niet neemt den engel weg, die met
zijn vlammend wapen dreigt voor Edens Poort,
wil meten ik mijn krachten met de zijne,
en blijf ik staand in dezen heetsten strijd,
hem drijven vóór mijn zwaard, zoover dat hij
den weg naar Eden nimmer wedervindt.
Geen smeeking, ligt dus in het offer dat
ik breng, geen ootmoed in den offeraar.
Ik kom alleen U spreken, Jahwe, stout
en bondig: Geef uw rijk aan wie dat rijk
betracht, niet mij. Ik wil geen bedelgunst,
waarvoor ik danken eerst en naderhand
misschien nog boeten moet. Ik eisch mijn recht,
mijn onverminderd volle menschenrecht;
en laat Gij dit niet wedervaren ons,

wilt breken Gij voor eeuwig met den aardling,
geef dan het teeken dat Gij geven kunt.
Ik, Kaïn, daarop wachtend, daag U uit.

*(Bliksemstraal en donderslag. De rook van Kaïns vuur slaat neer in zwarte walmen.
Zijn outer stort ineen).*

Kaïn:

Is dat uw teeken?

Abel:

Jahwe!

Kaïn:

Oogendienaar,
roept *gij* in angst? *Ik* deed het.

Abel:

Jahwe, spaar hem.
Ach, Kaïn, ziet gij, hoort gij niet?

Kaïn:

Ik zie
en hoor. Zijn donder is 't, bij blauwe lucht
en purpre zon, en rook die neerslaat uit
mijn vuur.

Abel:

De grond begeeft, uw outer schudt.
Kniel neer, kniel neer.

Kaïn:

Mijn gaven werpt Hij af,
de onbloedige... Hier, mijn zwaard, u raap ik op.

(Kaïn grijpt zijn zwaard)

Abel:

Voelt gij niet Jahwe's macht in schriklijkheid?

Kaïn:

Een Almacht tegen éénen aardeling!

Abel:

Mijn broeder, ach, mijn broeder. Blijf verblind
niet voor dit wonder, noch verzoek den hemel.
Gods arm is boven ons.

Kaïn:

Hier sta ik, Kaïn!
Wilt Gij een mensch tot offer? Wilt Gij bloed?
Tref bleeken Abel niet, die beeft voor mij.
Tref *mijn* hoofd. Doch, Onzichtbare, laat u zien!

Abel:

Vermeetle, laster niet; terg Jahwe niet.

Kain:

Wat schrikt gij? Schouw daarheen. Uw vuur vlamt heerlijk.
De herder kent zijn God recht goed. Bloed is

het beste voedsel voor zijn outerbrand.
Hoor, hoe uit roode tongen rijst zijn lof.

Abel:

Denk om uw ouders, om uw vrouw, uw kroost.

Kaïn:

Dat is de rechte Jahwe! Niet aan één
heeft zijne wraak genoeg. Ook op onschuldigen,
op kindren en kindskinderen valt zijn woede.

Abel:

O, Kaïn, kom tot inkeer. Jahwe's goedheid
wordt grooter dan zijn gramschap, zoo wij bidden.

Kaïn:

Lamslachtend huichelaar, mijn bidden is
voorbij en met uw bidden raakt het uit.

Abel:

Wat meent gij?

Kaïn

(op Abels outer doelend):

Dat die slachtbank moet verdwijnen!

Abel:

Gods heilig outer raakt uw hand niet aan.

Kaïn:

Neersmakken zal ik het, afbreken dat
geen hout op hout, geen steen op steen blijft staan.
De bloeddienst neemt een einde, tegelijk
met menschonwaardig knielen, kruipen, smeeken.
Uw outer is het laatste.

Abel:

Een der eerste
der duizend duizenden, die zullen rijzen
op aarde alom, elk ongeloof ten spijt.

Kaïn:

Weg uit den weg der kracht!

Abel:

Geen voetstap wijk ik.

Kaïn:

Pas op: dit zwaard weet van geen broederschap,
en Jahwe haat ik sterk.

Abel:

Ik sta voor Hem.

Kain:

Dan, zwaard, begin uw daden.

(Kain treft Abel)

Abel (neerzinkend):

Broeder!

Kain

(schrikkend):

Abel!

Wat zie ik? Bloed?

Tweede tooneel

Kaïn alleen bij Abels lijk

Kaïn

(uit zijn verbijstering ontwakend):

Ben Kaïn ik? En ligt daar Abel neer?
 Ik wou den engel slaan en sloeg mijn broeder.
 Een kwade slag; dat heb ik niet gewild.
 Sta op toch, Abel. Blijf niet liggen zoo,
 ten killen grond, niet slapen hier. Schouw op:
 daar staat de zon nog rood... Ziet hij de zon?
 Eenbaarlijk als zijn wonde straalt zij bloed.
 Wat is hij bleek, en zwijgt, en staart zoo vreemd!
 Mij ziet hij, Kaïn ziet hij, die hem slaan,
 niet heelen kan... Is niet dit bloed te stelpen,
 met aarde, kruid, of kleed? Ik kan het niet,
 durf niet hem aan te raken, noch te roepen
 om hulp... Onschuldig, weerloos lam, ik heb
 u neergestooten. Bloedt gij uit, wat volgt?
 Gaat het den mensch geHjk het offerdier?
 Doordenken mag ik 't niet, ik wil het niet...
 Ach, was ik blind, of lag in uwe plaats!
 Thans, vroeger niet, benijd ik u, en wou,
 waar 't mogelijk, Abel en niet Kaïn zijn.
 Wat greept gij niet een brandel uit het vuur
 en sloegt mij op het hoofd? Gij zijt te zacht,
 gij kondt het niet. Maar Jahwe moest het doen.
 Waarom heeft Hij, de Sterke, dat gedoogd?
 Waarom heeft niet zijn donder mij getroffen,
 eer ik ten harden slag, mijn arm verhief?
 Doe slecht ik, waarom laat hij slecht mij worden,
 en niet herdoen een daad die mij berouwt?
 Kan hier geen enkel oogenblik herleefd?
 O Jahwe, ligt die macht niet in uw macht
 dan zijt geen Almacht Gij!... Een ontrouw God
 heeft Abel en een ontrouw mensch tot broeder.

Derde tooneel

Kaïn, Merab

Merab

(komt gejaagd uit de hut):

Ik hoorde twisten en u vind ik hier
alleen staan. Kaïn, waar is Abel? Antwoord,
waar is mijn broeder?

(voortschrijdend vóór Kaïns uiteengeslagen altaar)

God, uw gaven zijn
verstrooid! Wat is gebeurd? Spreek, spreek toch, Kaïn.

(steeds naderend ontwaart zij Abels lijk)

Wat zie ik? Hemel! Abel, liggend voor
zijn outer! Kaïn, wát hebt gij gedaan?

Kaïn:

Ik sloeg, daar Abel mij den weg versperde.

Merab:

Waarheen?

Kaïn:

Tot Jahwe's outer, dat ik wou
vernielen. Jahwe haatte ik. Thans haat ik
mijzelf.

Merab

(over Abel gebogen):

Ach Abel, Abel toch. Zoo bleek,
en gansch bebloed.

Kaïn:

Help, Merab, hem.

Merab:

Zijn wang
is vaal. Zijn oogen staan wild open en
hij ziet mij niet. Zijn mond is open en
hij ademt niet. Zijn slaap is koud, zijn hand
is koud, en nergens voel ik nog zijn pols.
En 't hart?... O wat een wonde op zijn borst!
Wat bloed! Het stroomt niet..., en het hart staat stil...
Verleg ik zijnen arm, stijf blijft hij liggen.
Geen lid, geen spier beweegt... Ik weet niet wat
met Abel is, of hij nog voelt of hoort,

nog leeft of leven zal.

Kain:

Help hem.

Merab:

Is daar
nog hulp voor hem? Wat moet ik doen?

Kain:

Enik?

Merab

(opstaande):

Onze ouders moeten komen, onze zuster!
Dat aanzien, ach, dat aanzien! Wee, wee, wee!

Vierde tooneel

De vorigen, Naëma

(Op Merabs krijten ijlt Naëma toe)

Naëma:

Mijn zuster gilt en Abel zie ik niet.
Daar gloeit zijn outer. 't Offer werd aanvaard.
Waar is, waar is mijn bruidegom?

Merab:

Wee, wee,
Mijn zuster! Abel ligt ten gronde hier.

Naëma:

Mijn bruidegom, mijn broeder, gansch in bloed!
Dat heeft het zwaard gedaan.

(Zij zinkt neder op het lijk)

Merab:

Naëma, God!

Kain:

Ik moet hier staan. Wee mij, ellendig man!

Vijfde tooneel

De vorigen, Adam en Eva

(De eerste ouders komen uit hun hut)

Adam:

Kom, Eva, spoedig; 'k vrees een ongeluk.

Eva:

Ik beef door al mijn leden... kan niet volgen.

Merab:

Ach, vader, moeder! Moeder!

Adam

(tot Kain):

Zoon, waar is
mijn andre zoon? Geef rekenschap. Gij waart
met hem.

(het lijk ontwarend)

Daar vind ik Abel... God!

Eva:

Mijn kind!

Naëma:

Mijn gade, ja, hij is mijn gade. Ik ben
zijn vrouw, zijn vrouw en zuster.

Eva en Merab:

Arme, arme.

Adam:

Kom weg, Naëma, dat ik nader zie.

Naëma:

Laat, vader, mij.

Adam:

Ik moet zijn aanzicht zien.

Weg, weg!

(Adam neemt Naëma van het lijk weg)

Merab:

Ontzetting!

Kaïn:

Jahwe, Jahwe, sla mij.

Adam

(huiverend):

Mijn zoon? Is dat mijn zoon?

Eva:

Wat ziet gij, man?

Adam:

Zoo jong! 'k Geloof het niet. Mijn oogen wil
ik niet vertrouwen... Heer, mijn Schepper, spreek,
spreek tot mijn geest opdat ik weet de waarheid.

Naëma:

Gij, die zijn offer gunstig naamt in acht,
geef mij mijn gade, laat mijn broeder opstaan.

Adam

(met zekerheid):

Mijn zoon staat nooit meer op. Abel is dood.

Dood, vóór zijn vader.(tot Eva)

Vrouwe, zie de straf
om onze misdaad.

De Vrouwen:

Dood! Mijn zoon! Mijn broeder!

Merab:

Dood, dood! Wij menschen moeten dood! Wee, wee!

Kain:

Door Kain kwam de Dood en Kain leeft.

Adam

(biddend):

God, neem de ziel van Abel, uwen knecht,
tot U. Zijn lichaam ruste hier in vrede.

Uit aarde zijn wij en tot aarde keeren
wij weer.(opstaande, naar het lijk gewend)

Mijn zoon, ik heb geen zoon meer.

Kain:

Waar!

Gij hebt geen zoon. Zijn broeder was ik niet.

Adam:

Staat gij hier nog, rampzalige? Durft gij, geweldenaar, uw stem verheffen in het bijzijn van ons allen en van hem?

Kaïn:

Vergifnis zou ik vragen, als ik ooit vergifnis kon verdienen. 't Is mij leed. Meer zeg ik niet.

Adam:

Vergifnis is daar niet
 voor broederslachten, of de Heer is niet
 gerecht. Afgunst, die tegen God den strijd
 aanbinden wou - God en zijn offerdienst
 zijn eeuwig - eeuwig moet ook gij gedoemd zijn.
 Waar Abel thans verwijlt komt Kaïn nooit.
 Wee u en mij dat gij mij vader hebt
 genoemd! Een onmensch is de derde mensch,
 de vrucht der zonde, beter ongeboren.
 Gevloekt zij mij die hand, gevloekt de voet
 die 't monster dragen moet, gevloekt uw kracht,
 uw hoofd en hart, uw duistre wil en geest,
 uw trotsche denken en uw laffe daad!
 Gevloekt het Zwaard, dat met den Booze gij
 hebt uitgedacht en in de hel gesmeed!
 Gevloekt uw gang, gevloekt uw werk, gevloekt
 uw slaap! Poel word' de grond die graan u geeft,
 asch 't huis dat over u zijn dak uitstrekt!
 Al wat gij aanraakt deele in uw verderf!
 Hoop niet dat ik ooit anders spreek. De vloek,
 dien ik u toewerp, is een sterke vloek.
 Hij zal ten hiele u volgen overal
 en tallentijd, nawerkend in uw kroost
 en bloed, tot in het verste nageslacht.
 Geen mensch hebbe'u nog lief, uw zuster niet,
 uw moeder niet, uw vrouw niet, noch uw kind,
 en moge ik zelf gevloekt zijn, zoo ik Kaïn

niet vloeken blijf! Zelfs niet de Dood, dien gij op aarde hebt gebracht, zal van u houden. Want komen zal hij niet wanneer gij, beu van leven en van lijden, kronklend u gelijk een aardworm kronkelt, van berouw verdriet en wroeging, smeekend om hem roept. Al zullen miljoen miljoenen sterven als Abel weggemoord, niet op u zelf zal zich uw daad herhalen, want gij zijt geteekend, Kaïn, door Gods hand geteekend. Een rimpel zal zich in uw voorhoofd zetten, zoo diep, dat mensch en dier, ofschoon belust op aanval, schrikbevaân bij 't aaklig zicht omkeeren zullen, gaande een andren weg... En nu, verlaat dit oord, verlaat ons allen! Gemeens mag niemand meer met Kaïn hebben. Alleen mijn vloek en Gods gerechte toorn verzellen u, en heeft de Booze, wat ik wel vermoed, geholpen u, hij helpe u verder... Kaïn, ga, en hoor nog dit: Wanneer ten herfsttijd zon en boomen rood zien, zal zich de mensch herinneren Abels dood, hoe de aarde dronk zijn bloed en roept om wraak. Wie denkt aan nijd en haat en lastring Gods, krijgt, zwarte afschuwlijkheid, uw beeld voor oogen en wie zal doen wat gij gedaan hebt, in der eeuwen eeuwigheid zal Kaïn heeten.

Eva:

Spreek niet zoo vreeslijk, Adam. Zijn we niet rampzalig zoo?

Merab:

Spaar Henochs vader. Neem dien vloek terug.

Adam:

Mijn vloek is niet meer in mijn macht. Doch kon het, nimmer deed ik wat gij vraagt.

Naëma:

Mijn bruidegom! Mijn bruidegom!

Eva:

Uw bruidegom was zacht. Hij heeft vergeven,
dat weet ik wel.

Adam

(op Kaïn wijzend):

Laat dezen henengaan;
dan, Abel, graaf ik u een rustig bed.

(Adam af)

Zesde tooneel

Kaïn, Merab, Eva, Naëma

Kaïn:

Staat af van mij, gij vrouwen. Gaat met hem
die mij gevloekt heeft met gerechten vloek.
Ik heb geen broeder meer en ook geen vader.
Waarom een moeder nog? Waarom een vrouw?
Waarom een kind? Mij rest de Booze nog
en 't zwaard dat - Jahwe weet het - dooden kan.
De ballingschap uit Eden had ik niet
verdiend. Ik wil geen tweede ballingschap,
mij opgelegd om eigen schuld en schand.
Ik ga niet heen van hier. Gaat zelve gij,
en ónwaar maak ik Adams woord dat mij
de Dood niet redden zal. Nog waart hij om
de woonsteê, zoekend naar een andre prooi,
en zeker houdt hij Kaïn nu te vriend.
Ik weet, ik weet hoe ik hem winnen zal.
De Booze mag mij helpen met het zwaard.
En weigert dit zijn dienst, nog zijn daar rotsen,
waartegen ik mijn hoofd te pletter loop;
nog zijn daar stroomen om mij op te nemen
en in hun waatren te verbergen voor
het licht. Ik mag het licht niet zien; ik mag
mijzelf niet weten hier ter wereld, waar
mijn nageslacht veracht zal wezen en
gedoemd altijd om mijne daad, gelijk

ik moest gedoemd zijn om der oudren daad?
 Waarom moet Henoch leven? Niets heeft hij
 misdaan, en toch heeft Adam hem gevloekt,
 en toch heeft fahwe hem geteekend, als
 zijn vader. Geef mijn kind, ik zal het doden,
 en Adams woord tot leugen maken ook
 aan hem. Heb ik geen kroost, waar blijft de straf?
 Staart mij niet aan. Gij zijt mijn moeder niet,
 noch gij mijn vrouw. Wat doet gij hier op aarde?
 Gij kunt niet doden, gij, dat kunnen mannen!
 Geef Henoch mij en Jahwe krijgt zijn offer.

Merab:

Mijn man, mijn arme man!

Eva:

Hoor uwe vrouw,
 mijn zoon.

Kaïn:

Ik ben uw zoon niet.

Eva:

Meer dan vroeger
 zijt gij mijn zoon, dewijl gij schuldig zijt
 en lijdt.

Kaïn:

Spreekt Eva zoo, die Abel lief
 had meer dan Kaïn? Vloek mij mede, ik heb
 uw zoon verslagen.

Eva:

Nimmer zal ik u
 vervloeken. Thans voel ik, in 't schreiend hart,
 dat ik u helpen moet.

Kaïn:

Waarom, waarom?

Eva:

Ook ik was schuldig, en ik ben uw moeder.

Kaïn:

Jahwe, Jahwe, hebt Eva gij gemaakt?
 Ik heb een moeder! Kaïn heeft een moeder!

Eva:

Dood niet mijn eenigen zoon.

Kaïn:

Zoo moet ik leven.

Zevende tooneel

De vorigen, Adam

Adam

(komt uit zijn hut en nadert eenige stappen):

Eva, Naëma, en gij, Merab, ook,
vergeefs wacht ik vóór mijne deur totdat
gij komt. Verlaat hem, ik beveel het u.

(Adam af)

Achtste tooneel

Kain, Eva, Merab, Naëma

Eva:

Mijn dochtren, komt.

Merab:

Wij moeten gaan, Naëma.

Eva:

Zij hoort u niet.

Merab:

Wij moeten gaan. Kom, zuster.

Naëma:

Ik ga niet mee. Mijn gade wil het niet.

Eva:

Helaas, het moet, mijn kind.

Naëma:

Ik hoor bij Abel.

Gij woudt het zelf. Hebt gij de vlammen niet
gezien? Zij sloegen helder op, schoonrood.
Dat was van bloed, zijn bloed.

Merab:

Zij spreekt verward.

Eva

(tot Naëma):

Kus hem nog eens.(tot Merab)
Nu zacht, met klein geweld.

(Terwijl Merab haar zuster helpt opstaan, keert Eva zich tot Kain)

Eva:

Mijn zoon, thans moet ik scheiden. Nooit mag ik
u zien; en toch houd ik u altijd vóór
mijn oogen.

(op Abel wijzend)

Vraag hem peis, en zoek zijn God.

(Eva en Merab leiden Naëma in Adams hut)

Negende tooneel

Kaïn, alleen

Kaïn:

Zijn God? Dat zijt Gij, Jahwe. Knielen kan ik niet voor U, al wou ik knielen hier, vóór mijnen broeder.

(vóór Abels lijk)

Adam komt om u, en ik moet heengaan. Reik ik u de hand? Mijn moeder gaf haar hand niet; toch heeft zij mij lief.

(Aarzelig steeds om Abels hand te drukken ontwaart hij het zwaard)

Wee mij, wee mij, daar ligt het zwaard.

(Kaïn raapt het zwaard op)

Afgrijselijk! Heb ik u zelf gesmeed van nacht nog en van morgen, met mijn arm die...

Tiende tooneel

Kaïn, Merab

(Merab komt snel op, en schrikt bij het zien van het zwaard in Kaïns hand.)

Merab:

Kaïn, Kaïn, leg dat uit uw hand!

Kaïn:

Vrees niet dat ik mijn hand sla aan mijzelf. Wat ik aan moeder heb beloofd dat houd ik. Weg, zwaard, en wee hem die u op zal rapen!

(Hij gooit het wapen ver weg)

Hebt gij gezien? De zon, die ondergaat, sloeg rood in 't lemmer... Abel ligt zoo schoon... Straks wordt het donker hier en overal... Thans, Merab, moet ik gaan. Vergeef wat gij vergeven kunt. Vaarwel.

Merab:

Wacht, Kain, nog
een oogenblik. Ik geef u mede een pand
daarop dat ik u steeds gedenken zal.

(Merab af in Kains hut)

Elfde tooneel

Kaïn alleen

Kaïn:

Zij ijlt in huis. Wat zal zij brengen mij?

(Merab keert terug met den knaap)

Twaalfde tooneel

Kaïn, Merab en Henoch

Kaïn:

O, Henoch!

Merab:

Neem hem mede, 't is uw knaap.

Kaïn:

Mijn kind, mijn kind, uw vader is... O God...
Wat moet ik met het kind doen, zonder...

Merab:

Mij?
Zijn moeder? Kaïn, ik ga met u.

Kaïn:

Neen,
gij moet hier blijven, Merab. Adam wil het
en ik, ik vraag het.

Merab

(met nadruk):

Kaïn, ik ga mede.

Kaïn:

Om 't kind?

Merab:

Om 't kind. En ook om u.

Kaïn:

Zoo kom.

Merab:

Waar gaan wij heen?

Kain

(den knaap dragend):

Ver van dit oord. Ik wil
een woesten wereld weten tusschen mij
en 't Paradijs... en dragen, lééren dragen.

(zij verdwijnen in de schemering)

(doek)

Saul en David
Treurspel in vijf bedrijven

Voorgeschiedenis:

Toen Samuël, priester-profeet en Israëls laatste en hoogstverdienstelijke richter, oud was geworden, vroeg het volk hem om een koning. Noode volbracht hij dien vaak herhaalden wensch, daar hij van het koningdom voor Israël niets goeds verwachtte. Heimelijk dan zalfde hij Saul, den zoon van Kis, den Benjamiet, dien zijn vader in het land had gezonden op zoek naar zijn verloren ezelinnen. Later te Mizpa werd Saul door een teeken Gods tot koning aangewezen en als dusdanig door Samuël en het volk herkend. Saul nu was een buitengewoon hoogstaltig en schoon man. Te Gibeon hield hij zijn koninklijk hof. Samuël verbleef te Rama.

Een der eerste daden van koning Saul was de bevrijding der stad Jabes, door de Ammonieten belegerd. Na deze overwinning werd, mede door toedoen van Samuël, het koninkrijk te Gilgal vernieuwd.

Aldus bevestigd in zijn troon, versloeg Saul alle vijanden van Israël, onder meer verscheiden malen den fellen Filistijn. In deze oorlogen onderscheidde zich naast Saul, zijn zoon Jonathan en zijn krijgsoverste Abner.

Reeds in het tweede jaar van zijn regeering laadde Saul den wrok van Samuël op zich. De Filistijnen waren met een sterk leger tegen Israël opgerukt en de profeet van Rama had Saul opgelegd zeven dagen te wachten, totdat hij, Samuël, komen zou om den Heere een brandoffer op te dragen. Den zevenden dag, toen Saul bemerkte dat de ziener niet opkwam en dat het

krijgsvolk begon uiteen te gaan, werd hij ongeduldig en droeg zelf - wat niet geoorloofd was - het brandoffer op. Onmiddellijk daarna kwam Samuël, die Saul om zijn daad vloekte en dreigde met zware straf.

Later viel Saul nog dieper in ongenade bij God en zijn profeet. In 's Heeren naam had Samuël den koning gelast de Amalekieten uit te roeien. Niemand mocht hij sparen, mensch noch dier. Saul verwon de Amalekieten; doch spaarde hun koning Agag en een deel van het vee. Hierop ontstak Samuël in toorn, hieuw zelf Agag in stukken en voorspelde Saul dat, wegens die ongehoorzaamheid, het koninkrijk van hem zou worden afgescheurd.

Het berouwde den Heer, dat hij Saul tot koning had verkozen en heimelijk trok Samuël naar Betlehem in Juda, om aldaar David, den jongsten zoon van Isaï, te zalven. David was toen een knaap nog en herder in het huis zijns vaders. Intusschen was Saul geslagen met een boozen geest van God. Vlagen van zwaarmoedigheid en krankzinnigheid overvielen hem, zoodat hij somwijlen razend werd. Alleen muziek vermocht hem te bedaren. De jonge David, een uitstekend zanger en snarenspeeler, werd naar het hof gebracht en speelde een tijd lang de harp voor Saul, die niet wist dat deze knaap door Samuël in het huis zijns vaders tot toekomstig koning was gezalfd.

David keerde daarna naar Betlehem terug en was sinds lang uit het geheugen van den koning verdwenen toen deze in het eikendal slag moest leveren tegen de Filistijnen.

In dien strijd versloeg David den reus Goliath en kwam aldus in het huis van Saul, die hem, volgens belofte, met de hand zijner dochter beloonen moest, doch van stonden aan hem benijdde en ten onrechte beschouwde als een belager van zijn kroon. Voor zijn argwanenden geest zag de koning steeds twee vijanden: den ouden Samuël en den jongen David.

Sauls jammervolle ondergang, leidend tot de verheffing van Davids huis, is het onderwerp van dit treurspel.

I Samuël: Hoofdstukken 9 tot 31.

II Samuël: Hoofdstuk 1.

Personen:

Saul, koning van Israël.

Jonathan, zijn zoon.

Abner, Sauls krijgsoverste.

David, Sauls schoonzoon.

Isaï, Davids vader.

Eliab, Davids broeder.

Abisaï, Davids krijgsoverste.

Achimelech, priester.

Abjathar, zijn zoon, ook priester.

Doëg, een man van Saul.

Palti, een man van Saul.

Een arts.

Een heraut.

Sauls wapendrager.

Een wapenknecht.

Samuëls geest.

Michal, Sauls dochter en Davids vrouw.

Merab, oudste dochter van Saul.

Abigaïl.

De waarzegster van Endor.

Verder hovelingen, stadsgezanten, priesters, wapenknechten, landlieden.

Eerste bedrijf

Eerste tafereel

Een weg in het gebergte ten oosten van het eikendal. Hutten, Landlieden, grijsaards, vrouwen en kinderen, drommen angstig bij elkander en staren het Westen in.

Eerste tooneel

1e grijsaard:

De strijd heeft uitgewoed in 't eikendal.
Na dagen wachtens, dagen duchtens, zijn
ze van de bergen man tot man gedaald.
Bij 't schallen der bazuinen heeft het zwaard
gesproken en de spies een weg gebaad.
Zijn wij verwinnaars, Heer, zijn wij verwonnen?

2e grijsaard:

't Verward gedruis, dat gister gruwzaam groeide,
is met den nacht naar 't Westen heengeweken.

1e grijsaard:

Hoog boven Socho breken branden uit.
IJlt ginds het vuur een vlie'nden vijand voor?

2e grijsaard:

Hier, in den gang, die voert naar Betlehem,
kwam geen der onzen vluchtende voorbij.
Gewis heeft Saul den Filistijn verslagen.

3e grijsaard:

Juich niet te vroeg: de vijand is geducht.

2e grijsaard:

Ik zeg: Saul heeft den Filistijn verslagen.

1e grijsaard:

Waar is de tijd dat wij tot koning kroonden,
hem, Saul, een zoon van Kis, den Benjamiet,
te Mizpa eerst, te Gilgal op een nieuw,
toen Jabes hij verlost had uit de hand
des Ammoniets, en de oude Samuël,
met zichtbre beving in zijn arm en stem,
dengene dien hij oliede met olie,
den grootsten man in Israël en ook

den schoonsten, ons tot heer en heerscher stelde?
Hoe juichte toen al 't volk voor zijnen koning!

2e grijsaard:

Sinds volgden wij getrouw, met spies en zwaard,
met slinger, boog en schild, den sterken held,
bestrijdend alle vijanden rondom,
den Moabiet, de kindren Ammons, die
van Edom, voorts de koningen van Zoba,
en steeds, steeds weer den fellen Filistijn,

1e grijsaard:

Waar Saul zich wendde oefende hij straf.
Want sterk is Saul en sterk is Jonathan.

2e grijsaard:

Zij sloegen Amalek van Havila
tot Sur, dat voor Egypte ligt. Ik was er!

1e grijsaard:

De Filistijn vlood voor hun aangezicht
van Michmas tot Ajjalon toe. Ik was er!

2e grijsaard:

O kon ik nog het harde harnas dragen!

1e grijsaard:

O wogen schild en helm mij niet zoo zwaar!

2e grijsaard:

Wij raasden toen wij Sauls bazuinen hoorden
dat wij niet medekonden in den strijd.
Want strijd in Sauls slagorde'is zegepraal.

3e grijsaard:

Juicht niet te vroeg: de Filistijn is machtig;
een stout, snel volk, dat aanwast, zwerm bij zwerm.
Hun voetvolk wemelt als een voorjaarskoorn.
De helmen blinken en de veedren waaien.
Hun paarden zijn gezwinder dan de luipaards,
en vuriger dan de avondwolven. Vlug
zijn hunne ruiters en in groote menigt.
Wild vliegen zij als arenden naar 't aas.
Hun aanval lijkt de zee in vloed. Tot spot
wordt elke vesting. Heden zijn ze er vóór
en morgen reeds er over. Tusschen Azeka
en Socho staan zij tot aan 't eind van Dammin.
Vreest, vreest met mij: de Filistijn is machtig.

2e grijsaard:

De Heer is machtig en met hem de koning.
Gewis heeft Saul den Filistijn verslagen.

3e grijsaard:

Onzeker is de strijd en hard de neerlaag.

2e grijsaard:

God is met ons en heerlijk is de zege,

1e grijsaard:

Zijn wij niet Jahwe's volk, het uitverkoorne?

Is Saul, de koning, niet zijn vrome knecht?

3e grijsaard:

Wij hebben vaak en, Saul heeft vaak gezondigd.

1e grijsaard:

Gij, die ook oud zijt, zeg: wie zondigt nooit?

3e grijsaard:

Eens konings schuld wordt zwaarder aangerekend.

Dat heeft ons Samuël zoo waar gezegd.

Dies week van Saul de geest des Heeren en
een booze geest van God sloeg hem met schrik.

Een knaap, met harpespelen, weet gij wel -

een herdersknaap, uit Betlehem is hij -

moest zijn ontruste ziel tot kalmte brengen.

2e grijsaard:

Saul heeft geboet. Weer is de Heer met hem.

3e grijsaard:

Ik wil het hopen, doch ik vrees terecht,

1e vrouw:

Zwijg, grijsaard, toch. Verwek geen angst in ons,

die liever luistren naar bemoedigend woord.

2e vrouw:

Niets past ons, vrouwen, beter dan gebed.

Bidt, zustren, met mij mee; gij, kindren, ook.

Vrouwen en kindren, gekniel:

O Heere God, die zijt en blijft in eeuwigheid,

die sloot met Israël een vast en trouw verbond,

dat Gij nooit schondt,

al schonden wij het menigwerven,

die door de Schelfzee en woestijn ons hebt geleid,

in hoogsten nood uw volk de hoogste redders zondt,

ook deze stond

sta bij: laat ons niet sterven.

De ervvijand is met kracht gevallen in het land,

neemt woning in en stad, rooft have weg en vee.

Op ons weegt zijn geweld.

Helpt Gij niet Saul, der helden held,

O God, wie houdt er stand?

Mannen:

Toen wij U om een koning vroegen
 gaaft Gij dien koning noode.
 Toen zalfde uw ziener Saul, den beste, op uw bevel.
 Toen voor ons aangezicht wij Amalek versloegen,
 riep uwe wraak den held dat hij hen allen doodde.
 Saul spaarde Agag. Dien sloeg Samuël.
 Kan U, om dit vergrijp, de koningskeus berouwen,
 o God?
 Verlaat Gij ons in Saul, wien zullen wij vertrouwen?

Mannen en vrouwen:

Gelijk Gij Jonathan bewaard hebt van de straf,
 daar hij moest sterven om het proeven van wat honing,
 neem thans uw hand van Saul niet af.
 In Saul is Israël.
 Maak hem den vijand niet tot spot,
 maar schenk hem zege en heil: hij is onze eerste koning.

Kreten in de verte:

Heil Saul! Zege! Zege!

Een vrouw:

Hoort gij dat?

2e grijsaard:

't Zijn de onzen, zegepralend.

Kreten:

Zege, zege!

Een vrouw:

Zij naadren snel. Ze zwaaien met hun spies
 en schild.

Andere vrouwen:

Hierheen, hierheen!

Krijgers

(nog achter het tooneel):

Heil Saul!

De Landlieden:

Heil Saul!

Tweede tooneel

Zeruja, Eliab en andere krijgslieden op

Zeruja:

Juicht, broeders, zusters, kindren Israëls.
Ons bleef de slag en 't veld. De vijand vliedt.

Landlieden:

De Heere zij geloofd in koning Saul.

Zeruja:

Ziet, hier is buit en daar is buit. Geeft brood
daarvoor.

1e grijsaard:

Behoudt uw buit en deelt ons brood
als broeders. Have en leven hebt gij ons
gered.

2e grijsaard:

Hoe is dit al geschied? Verhaal,
dat wij met u beleven uwen strijd.

Zeruja:

Gij weet hoe Saul zijn heir vergaderde in
het dal, slagorde stellend tegen 't heir
des vijands. Die stond op een berg aan gene,
wij op een andren berg aan deze zijde.
En tusschen ons was de vallei. Daar trad
uit 's vijands benden een kampvechter uit,
een woeste reus, met name Goliath.
Zijn hoogte was zes ellen en een span.

3e grijsaard:

Zes ellen, ach...

Zeruja:

Hij had een koopren helm
op 't hoofd, en zwaar was zijn geschubd pantsier:
vijf duizend sikkels koper. En de schacht
van zijne spies was als een weversboom;
het lemmer van spies een ijzren vuur;
en voor zijn aanzicht droeg er een zijn schild.
Die kwam en stond en riep tot Israël:
'Waarom zou leger vechten tegen leger?
Kiest van de helden Sauls een held, die met
mij kampe een kamp, beslissend heel den krijg.
Indien hij mij verslaat zijn wij uw knechten;
indien ik hem verwin zult gij ons dienen.'

1e grijsaard:

En wie weerstond dien reus?

Zeruja:

Geen die het waagde.

Wel veertig dagen lang, o schaamt! heeft die
de slagorde van Israël gehoond,

zijn overmoed ons slaande in 't aangezicht.

Saul nu beloofde rijkdom, ja, zijn dochter,

dengene die den reus zou wederstaan

en vellen voor zijn voet. Het baatte niet.

Want ieder zat vol schrik. Toen kwam tot ons

in 't leger David, zoon van Isaï

en broeder van Eliab, die hier staat.

Eliab:

Een dubbele knaap en hoeder onzer kudden.

Hij kwam van vaderswege tot zijn broeders,

die dienen in het leger, met een efa

gerooste koorn, tien kazen en tien brooden.

Zeruja:

Die David, hoorend hoe het stond met Israël

en hoe die reus ons hoonde, sprak:

‘Wie is deze onbesneden Filistijn,

dat hij de slagorde zou hoonen van

den eenigen God die leeft?’ en vroeg aan 't volk

naar Sauls belofte en koninklijke woord.

Eliab:

De roodkop, vurig, ging zijn stouten gang.

Ik zei: ‘Wat doet gij hier, nieuwsgierigaard?’

Keer weder tot uw schapen.’ Maar hij sprak:

‘Heb ik alweer misdaan? Mijne vader zond me.’

Zeruja:

Ja, ja, uw broeder bleek al mensch genoeg,
een schoone jongling met twee brandende oogen.

Al rechtevoorts trad hij voor koning Saul,

en zeide: ‘Aan geen mensch ontvalle 't hart

om Goliaths wil. Zoo gij het hem vergunt,

uw knecht zal heengaan en den reus bestrijden.’

Saul wou het niet. ‘Gij zijt te jong, te zwak.’

Doch David liet niet af. ‘Ik heb een beer

verslagen voor mijn kudde en ook een leeuw.

De Heere, die mij redde uit hunne klauwen,
redt mij ook uit de hand des Filistijns.'

1e grijsaard:

O dappre jongling! Onvervalscht geloof!

Zeruja:

Toen zeide Saul tot David: 'Ga, en zij
de Heer met u.' Hij kleedde hem daarop
met koopren kleedren, zette hem een helm op.
En David gordde 't zwaard aan. Doch hij kon
niet stappen met dien ongewonen last.
'Ik kan daarin niet gaan,' sprak hij, 'ik heb
het nooit verzocht.' En 't pantser wierp hij af.
Meteen nam hij zijn staf in zijne hand,
koos uit de beek vijf gladde steenen, lei
die in zijn herderstasch en hield zijn slinger
ter vuist. Zoo naderd' hij den Filistijn.
Toen die den herder zag, riep hij verachtend:
'Ben ik een hond, dat gij tot mij komt met
een stok?' En bij zijn goden vloekte hij:
'Ik zal uw vleesch den vogelen geven.' - 'Gij
komt met een zwaard', riep David, 'met een spies'
en met een schild. Maar ik kom in den naam
des Heeren, onzen God, dien gij gehoond hebt.
Te dezen dage geeft de Heer u in
mijn hand. Ik zal u slaan het trotsche hoofd
van uwen romp; en weten zal heel de aard
dat Israël een God heeft.'

2e grijsaard:

Wakkre borst!

1e vrouw:

Moed, David!

Zeruja:

O, hoe sidderde al het volk
en volgde met het hart den jongen held,
die onversaagd den reus trok tegemoet!
En ziet, eer Goliath een slag kon slaan,
stak David zijne hand in zijne tasch,
nam eenen steen daaruit en slingerde!
De steen vloog uit en trof den Filistijn

in 't voorhoofd dat hij viel op 't aangezicht
ter aard.

3e grijsaard:
Viel Goliath?

Zeruja:
Hij viel ineens,
met zwaren val. Toen liep de jongling, stond
op 't plumpe lichaam van den Filistijn,
trok uit diens scheede 't groote zwaard en hieuw
met forschen houw het hoofd hem af.

2e grijsaard:
Ik zie 't!

Zeruja:
Wij zagen 't werkelijk en wij schreeuwden 't uit.
De Filistijnen zagen 't en ontzet,
daar hun geweldigste gesneuveld lag,
ontruimden zij het veld. Toen maakten zich
de mannen op van Israël en Juda,
met Jonathan en Saul vooraan, en juichend
vervolgden wij de Filistijnen, slaand
hen zoo dat er geen twee te zamen bleven.
Saäraïm daarginds ligt vol gewonden;
tot voor de poort van Ekron ijlt hun vlucht.
Nooit zag men zulken schrik, noch zulke zege.

1e grijsaard:
Geloofd zij God de Heer, die David zond.
De slingraar overtrof wat Jaël deed,
toen Sisera zij joeg den spijker door
den slaap. Hij overtrof wat Simson deed;
want Simson was een Nazireeër en
een richter ons, en David zelfs geen krijgsman.

Eliab:
Een herder zeg ik en een harpenaar;
dezelfde die voor Saul al zingend speelde.
De koning heeft hem niet herkend. Doch let
er op, hij wordt wel meer, die knaap van ons.

2e grijsaard:
Een knaap? Een held is hij!

Eliab:
Hij wordt wel meer.

Zeruja:
Een overste gewis. Het komt hem toe.

Eliab:
Meer, meer.

Zeruja:

Des konings gunsteling.

Eliab:

Wellicht

Zeruja:

Naar Sauls beloftewordt hij 'skonings schoonzoon.

Eliab:

Zeer hoog is dat; doch David stijgt nog hooger.

Zeruja:

Dat kan niet.

Eliab:

Alles kan wat Jahwe wil,
en zijn profeet. Ik zeg u: David heeft
aan 's konings hof de harp gespeeld, eens speelt
men daar de harp te zijner eer.

Zeruja:

Eliab...

Eliab:

Vraag mij niets meer, ik sprak alreeds te veel.

Zeruja:

Ik ook kan zwijgen.

Eliab:

Gij vertelt te goed.

Zeruja:

Nog beter raad ik. Bondt gij ook een slot
u voor den mond, eer wij Gibeä zien
en 't volk in feest, ken ik uw huisgeheim.

Eliab:

Ons huisgeheim? Mijn vriend, dat raadt gij nooit.

1e grijsaard:

Gij, krijgslui, laat de toekomst toekomst zijn.
De Heer heeft alle dagen in zijn hand,
ook alle menschen. Heden was hij mild
voor ons. Hij gaf de zege en eenen held.
Indien onze oude beenen gaan zoover
als 't oude hart, dat opspringt in zijn vreugd,
wij zullen te Gibeä zijn en zien
hoe 't volk in ééne hulde David viert
en Saul. Nu komt met ons om kruimig brood
en drinkt een wijn op Israëls bevrijding.

Tweede tafereel

Gibeā, Sauls hofstad, in triomf. Bij de stadspoort. Volksmenigte in feest gewaad met palmen en bloemen. Vrouwen met trommels, en andere muziekinstrumenten. Tusschen de maagden Sauls dochters, Merab en Michal.

Eerste tooneel

Michal:

Een zee van menschen. Van 't paleis tot aan de poort der stede dringt de luide menigt.

Merab:

De meesten hier zijn van Gibeā, Michal.
Uit ander oorden wast de toeloop aan.
Wat eenig zicht die feesttooi en die palmen!

Michal:

Spreek zacht en sluit uw sluier dichter om.
Alleen aan onze houding mag men merken dat wij Sauls dochters zijn.

Merab:

Mag ik niet zien,
niet spreken als een ander? Mogen wij ons aangezicht niet toonen in de zon?
De bloemen doen het wel, en daar die meisjes.

Michal:

De bloemen kennen geen verschil in rang.
Die meisjes evenmin. Gij, Merab, die van ons getweeën de oudste zijt, moest, dunkt mij beter, weten wat prinsessen voegt.
De priesters houden ons in 't scherpziend oog.

Merab

(lachend):

Zij zoeken uit wie hier de bruid zal zijn.

Michal:

Lach niet lichtzinnig. Ik geloof de boden, die, met de zege, Sauls belofte meldden.

Merab:

De koperharige, die den reus versloeg, krijgt een van ons tot bruid.

Michal

(misprijzend):

Een bruidegom,
dien niemand kent, een herder uit zoovelen!

Merab:

Nu spot gijzelf te onpas. Is die man
geen hoovling, toch is hij van vrijen doen
en dapper; door zijn daad een held voor allen.

Michal:

Maar zijn geboorte, zuster? Maar zijn stam?

Merab:

En onze vader? Is hij hoog van stam?
Een landsche man werd hij tot vorst gezalfd.

Michal:

Hij was een vorst voor wij geboren werden.
Dat mogen wij voor geen man vergeten.

Merab:

Naar vaders wil mag ons geschieden. Ook
de eenvoudige, dien hij tot zich verhief,
is hoog genoeg voor ons.

Michal:

Versta mij goed.
Gij, de oudste, wordt waarschijnlijk hem tot bruid.
Doch viel de keus op mij, herinneren zou
ik mij ten allen dage wat ik was
vóór 't huwlijk. Prins wordt die gemaal alleen
door zijne vrouw.

Merab:

Daar zijn ze, kom.

Volk:

Hosanna!
Hosanna! Heil den koning! Zege, zege!

Heraut:

Gij, burgers van Gibea, steekt de hoornen.
De koning komt.

Volk:

Hosanna! Heil, heil Saul!

Tweede tooneel

Saul, Abner en gevolg treden aan. Door rei en tegenrei wordt een wisselzang aangeheven.

Rei:

Looft den Heere der slagorden.
Looft met harpen hem en hoornen.

Tegenrei:

Israël is vrij geworden.
God aanziet zijn uitverkoornen.

Rei:

Op, gij dochters der rechtschaapnen,
die met Saul te velde wilden.

Tegenrei:

Looft den koning in zijn wapnen,
looft den koning in zijn schilden.

Rei:

Die bedreigden, brandden, roofden,
staan voor Ekrons poorten, bloedig.

Tegenrei:

Tot de hooge legerhoofden
neigt mijn hart. Zij streden moedig.

Rei:

Waar verbergt gij, Filistijnen,
uwe ruiters en uw paarden?

Tegenrei:

Waar uw voetvolk, Filistijnen?
waar uw zwaargesmede zwaarden?

Rei:

Eén bestond het uit te dagen,
Israël in 't heir verguizend.

Tegenrei:

Saul heeft duizend man verslagen,
Jonathan en David duizend.

Saul:

Ja, looft den Heer, Gibeä, looft het heir,
den grijzen Abner en den jongen David.
En zoo gij Jahwe's zegen voelt in Saul,
looft Saul. Gij, priesters, die daarover oordeelt,
heb ik uw zegening verdiend...? Opnieuw...?
Hebt dank dan allen, die ons tegenschrijdt
met vroege gelaat en palmen in de hand.
In 't eikendal daarginds heeft menig een
van ons dien blijden intocht niet verhoopt.

Abner:

Zie, koning, uwe dochtren.

Merab:

Welkom, vader.

Michal:

Wij groeten u in uwen zege en glans.

Saul:

Mijn Merab en mijn Michal, ben ik ook
gebonden door beloften, niet als Jeftä,

de onzalige, keer ik naar huis terug.
Geen donkre rouw is komend op mijn voet.
Een jonge held zal volgen en een bruiloft.
Doch waar is Samuël? Ik zie hem niet.

(luid)

Waar, waar is Samuël?

Abner:

Niet hier.

Saul

(verstoord):

Niet hier?

Treedt hij den koning thans niet te gemoet?

Hij komt wel gauwer, als hij komen kan
met dreigement en vloek, die noodprofeet.

Merab:

Hij is een stokoud man en Rama ver.

Saul:

Zijn daar geen wagens meer te Rama, of
geen ezelen om te rijden? Dochtren, gaat.
Ik moet met Abner spreken.

(Merab, Michal en de maagden wijken achteruit. Saul is ontstoken en broemt.)

Samuël!

Abner:

Hij doet u onrecht aan, dat merk ik goed,
en heden niet voor 't eerst. Den richter viel
het zwaar dat hij zijn macht moest geven in
de handen van een koning.

Saul:

Had ik ooit

die macht begeerd? Het volk verlangde een vorst.
Mij, Benjamiet, en van geringen stam,
een zoon van Kis - mijn vader zond me in 't land
op zoek naar zijn verloren ezelingen -
heeft Samuël aan zijnen disch gebracht
aan 't opperst der genoodigden, gespijsd
met uitgelezen spijs, geherbergd, bij
het scheiden aan het uiteind van de stad,
gezalfd met olie op het hoofd, mij kussend
met zijnen kus. Te Mizpa, naderhand,
voor al 't vergaderd volk, werd ik geraakt
door God den Heere, en door dien Samuël,
dien eigensten, tot koning uitgeroepen.

Abner:

Dat weten wij, mijn vorst. Ook dat gij, na
den keus, u tusschen vaten hieldt verstoken,
ongaarn gevonden en verheven werd.

En toen gij kwaamt te staan te midden van
het volk, zoo reest gij hooger dan elk ander.

Saul:

Wel dan, werd Israël in mij beschaamd?

Abner:

Beschaamd? In geenen deele.

Saul:

En hij, de richter?

Abner:

Al evenmin. Gij hebt het volk gered
meermaals, gerecht en glorievol geheerscht.
Dat juist was dezen oude een doorn in 't oog.

Saul:

Het tweede jaar dat ik regeerde trof
mij reeds zijn wrok. Der Filistijnen heir,
gij weet, was ver in 't land gerukt. Het volk,
al bevend, kwam te Gilgal achter mij.
Op Samuëls gebod moest zeven dagen
ik wachten daar op hem, die offren zou.
Ik wachtte tot den laatsten dag vergeefs.
Hij kwam niet op, en 't volk, beangstigd, dreigde
uiteen te gaan. Toen meende ik goed te doen
met eigenhandig 't offer op te dragen.
En zie, ternauwernood was dit geschied,
of ijlings kwam de ziener aangesneld
en vloekte mij met zwaren vloek, daar ik
om bestwil had gedaan wat niemand dan
de priester doen mag.

Abner:

Ja, die priesterdunk!
Daar is geen hoofd zoo heilig als het hunne.
Nog erger was 't, o koning, na den krijg
met Amalek. Zei niet die Samuël,
in 's Heeren naam dan volgens hem, dat gij
niet één verschoonen mocht, noch man, noch vrouw,
noch kind, noch os, noch schaap, noch ezel, noch
kameel? 't Moest al geslacht en uitgeroeid.

Saul:

Te menschlijk was ik in de zege, spaarde
hun koning Agag en een deel van 't vee
ten bate van het volk. Wat moest ik hooren

toen uit zijn mond 'Ik had Gods woord verworpen
en zou in Israël geen koning zijn
voortaan.' Hij scheurde een slip uit zijnen mantel
Zóó was het koninkrijk hier afgescheurd
van mij en aan mijn betere gegeven.

Abner:

Hij, Samuël, de priester, deed wat zelfs
geen krijgsman doet. Den armen Agag, in
zijn weerloosheid, hieuw hij in stukken. Kon
hij 't rijk maar scheuren uit uw sterke hand!
Hoe smaadlijk heeft hij over 't koningdom
gesproken, toen het volk een heerscher vroeg?
Het was: 'Dit zal des konings wijze zijn,
die over u regeeren zal. Uw zonen zal
hij nemen om te loopen voor zijn wagens,
zijn akkerland te ploegen, zijnen oogst
te oogsten; uwe dochters zal hij nemen
tot baksters en tot keukenmaagden; wijngaard,
olijfgaard, tarwevelden, al het beste,
zal nemen hij en geven aan zijn knechten.
Van uwe kudden zal hij tienden nemen.
en gij zult hem tot slaven zijn.'

Saul:

Voorwaar,
heel fraai, heel fraai gestookt.

Abner:

Herkent de priester
wel ooit een macht die voor de zijne gaat?

Saul:

Het volk verslaven? Ik? Herhaalde hij
het, 'k zou...

(zich intoomend)

Weg, weg! Vergeten kon ik soms
dat hij mijn hoofd gezalfd heeft en gekust.

Abner:

't Gerucht rijst op dat hij een ander...

Saul:

Wat?

Abner:

Dat hij een ander heimelijk heeft gezalfd.

Saul:

Een ander heimelijk? heimelijk tot koning?
Gij zijt een krijgsman, Abner, lieg dus niet...

Mij eveneens heeft heimlijk hij gezalfd.
Ik mag, ik wil 't niet hooren.

Abner:

Naar men fluistert
is het gebeurd te Betlehem, in Juda.
Misschien wel bleef de Ziener daarom thuis.
Wie schuldig is komt noo te voorschijn.

Saul:

Voelt
gij wat gij zegt?(op zijn borst wijzend)
Wat vuur gij daar ontsteekt?
Zwijg, Abner, daarover zoo gij niet
bewijzen kunt.

Abner:

Bewijzen kan ik niet,
vooreerst niet. Ik heb mijn vorst gewaarschuwd.

Derde tooneel

Vorigen. Heraut. Gezanten van verschillende steden. De gezanten dragen rijke geschenken.

Heraut:

Heer koning, uwe steden treden voor.

Gezanten uit Benjamin:

Heil koning, voor het land van Benjamin.

Saul

(verheugd):

Mijn eigen landslui. Reikt mij vroom de hand.
Nog voel ik mij den zoon van Kis, en zie
de grijze woonst waar ik geboren ben.
Mijn schenker zal u schenken ouden wijn,
aldaar gegroeid.

Gezanten van Jabes:

Heil koning Saul, voor Jabes,
de stad, die gij verlost hebt uit den dood.

Saul:

Geheugt het u zoo trouw als mij? Het was
een hard gelag. De stad zal nu wel arm zijn.
En brengt gij zulke gaven? Weigren zal
ik niet. Doch gaat niet heen eer alles hier
u dubbel wordt vergolden.

Gezanten van Mizpa:

Heil voor Mizpa.

Saul:

Gij hebt de kroon mij op het hoofd gezet.
Een hellen glans verspreidt haar goud; doch zij
weegt zwaar.

Gezant van Mizpa:

Zoo recht als Saul zal geen ze dragen.

Saul:

Dat is een schoone wensch bij dit geluk.
Dank, Mizpa.

Gezanten van Rama:

Rama groet u diep, o koning.

Saul:

Dat is voor Rama goed. Doch beter was 't
zag ik den ouden man van Rama hier.
Hebt gij hem niet ontwaard? Zoo min als ik?
Kwam hij niet uit om uwen vorst te vloeken?

(opbruisend)

Gaat heen!

(kalmer)

't Is niet uw schuld... Gaat heen in vrede,
en drinkt mijn wijn met die van Benjamin.

Gezanten van Betlehem:

Heil koning, heil voor Betlehem in Juda.

Saul:

Voor wie? Voor wie?

Gezant van Betlehem:

Voor Betlehem in Juda.

Saul:

Ook goed, al goed... Ik weet van u geen kwaad...
Kondt gij te Bethlehem geen koning groeten?
Zoekt tusschen uwe leege vaten daar;
gij vindt misschien... Nu ja, ik scherts... Het huis
des konings staat nog immer te Gibea;
en niet in Juda, niet te Betlehem.

Heraut:

Heer koning, Jonathan genaakt met David.

Abner:

De hoornen! Hoog de hoornen!

Volk (juichend):

David! David!

Vierde tooneel

De vorigen, Jonathan en David, gevolgd van krijgslieden.

(Jonathan schrijdt snel voor Saul)

Jonathan:

De Heer met u, mijn vader en mijn koning.

Saul:

God zegene u, mijn zoon. Groet Abner thans.

David

(knielend):

Wijs mijne hulde, koning Saul, niet af,
dewijl ik jong en onervaren ben
in hoofdsche tale.

Saul:

Uw tale, David, was
de taal eens mans daarginds vóór mijn slagorde.
Die hoor ik steeds. Sta op en sta voor mij,
dat al het volk u zie. (luid)

Viert, Israël, den held,
die Goliath versloeg in 't eikendal.

Abner:

De hoornen hoog! (Hoorngeschal)

Volk:

Hosanna! David! David!

Merab:

Een schoone man.

Michal:

Dat zeg ik ook misschien,
als hij zijn herderskleed mag ruilen met
een prinselijk gewaad.

(Jonathan spreekt met Saul)

Volk:

Hoor Jonathan!

Jonathan:

Ik zeg u vader, toen wij westwaarts ver
den vijand hadden achtervolgd en geen
meer troffen die met wapnen weerstand bood,
toen zocht ik David op. Want in mijn hart

had ik geen vrede eer ik den dappre zag
en drukken kon de hand, die ik nog druk,
opdat hij vriendschap sluite hier met mij
en mijne ziel in broederlijk verbond,
verbonden word' met zijne ziel.

David:

Ik heb
u reeds gezegd: gij zijt een koningszoon;
ik ben een herder in mijns vaders huis.

Saul:

Een koning hebt gij tot uw schuldenaar.
Dat heft u hoog.

Jonathan:

Neem mijnen mantel, David,
mijn zwaard, mijn boog, en mijnen gordelriem.

David:

Ik neem 't in dank en draag het u ter eer.

Jonathan:

Wilt gij mijn broeder zijn?

David:

Zooveel het mag.

Jonathan:

Zoo kust u Jonathan voor koning Saul.

(hij omhelst David)

Thans is mijn bloed uw bloed, uw ziel mijn ziel.

Saul

(tot David):

Gij zijt een koningszoon in dit gewaad,
dat wel u staat, en dat voortaan uw dracht
zal zijn... Hoe meer ik uw gelaat aanschouw,
hoe minder vreemd gij voorkomt. Antwoord mij
heb ik u meer gezien vóór ik u zag
in 't eikendal?

David:

Gij hebt mij meer gezien.

Saul:

Ook dikwijls?

David:

Dikwijls, ja.

Saul:

En waar? Zeg waar?

David:

In deze stad.

Saul:

Nog nader.

David:

Aan uw hof,
o koning.

Saul:

Aan mijn hof? Wat deedt gij daar?
Spreek op.

David:

Ik heb voor u de harp gespeeld.

Saul

(zich den tijd zijner krankzinnigheid herinnerend, bedekt zijn aangezicht):

Kom, Abner, hier voor mij. De zon straalt in

mijn oogen... Groote God, gij straft mij zwaar.

(hij vermant zich. Tot Abner)

Treed weer op zij... Het licht wil ik verdragen
ook op mijn donkren tijd.(tot David)

Gij hebt voor mij
de harp gespeeld, gij, David? Dus als knaap
heb ik u soms gezien... Jawel, gij zijt
dezelfde. Ik houd van harpessel; nog steeds.
Een koning mag niet immer wilden klank
van ijzer en van koper hooren... Thans
wil ik mij kwijten van mijn schuld, voor God
in 't aanschijn van mijn legers aangegaan.
Hooftoe, gij al. In 't veld heb ik den man,
die Goliath zou slaan, een mijner dochtren
tot vrouw beloofd. Bij eed beloofd. Ik wist
niet wie die man zou zijn. Spreek, jongling, gij,
een herder en een harpespeler, zal
de koning tegenover u zijn woord
gestand doen? Blijft, nu het zoo valt, zijn plicht
hem plicht?

David:

Een plicht, o vorst, is eeuwig plicht.
Een koning is daarin, mij dunkt, geen ander.
Hij kan hier grooter, nimmer minder zijn
dan iemand uit zijn volk. Ook zonder eed
is 't koninklijke woord een woord dat bindt
en bij de menschen blijft als 't woord van God.
De koning, die regeert in Israël,
draagt God in zich en al zijn doen getuigt
van kracht, van recht, genade en heerlijkheid.

Saul:

Gij hebt gesproken zoo een koning spreekt.

Volk:

Hoor, hoor!

Een stem:

Twee koningen! In Israël
twee koningen!

Saul

(opschrikkend en dreigend):

Wat, wat? Hoor ik die stem
nog eens?

Jonathan:

Let, vader, niet op dwaas geschreeuw.

Abner

(legt zijne hand op zijn zwaard):

Zal ik in 't volk?

Saul:

Blijf, Abner. Deze dag
zal een van zegen blijven voor ons allen...
Gij ziet mijn dochtren, David. Merab, de oudste,
en Michal. Een van beide wordt uw bruid.
Welk eene zal ik heden niet beslissen.
Het komt mij voor dat Merab voorrecht heeft,
al past de jongste beter bij uw jaren.
Doch eer ik u mijn dochter tot een huisvrouw
geef, opdat gij - die naast Abner wordt
een overste in mijn leger - naast mijn zoon,
uw broeder door verbond, ook wordt mijn zoon,
en voor het volk van Israël een vorst
zoogoed als Jonathan, zeg wie gij zijt,
van welken stam, van welke stad, en hoe
uw vader heet.

Volk:

Hoor David.

David:

Heer, ik ben
van Betlehem en zoon van Isaï!

(Beweging. Saul ontroert hevig. Het volk juicht)

Volk:

Hosanna! Hosanna! Heil, heil David!
Heil, heil Betlehem!

Rei en tegenrei:

Looft den koning in zijn wapnen,
Looft den koning in zijn schilden.
Saul heeft duizend man verslagen,
David tienmaal, tienmaal duizend.
Hosanna, hosanna!

(doek)

Tweede bedrijf

Koningszaal in Sauls paleis

Eerste tooneel

Abner, Zeruja

Abner:

Dit zonderling verhaal...

Zeruja:

Waarachtig, heer,
waarachtig...

Abner:

Zult gij mij opnieuw vertellen.
Blijf in de voorzaal van 't paleis, dat ik
u roepen kan wanneer ik wil.

Zeruja:

Ik ben
op post, heer overste. Al wat ik zeide
is waar.

(Zeruja af)

Tweede tooneel

Abner alleen

Gejuich buiten:

Prins David! Prins David!

Abner

(gaat kijken door het raam):

Een bende, die terugkeert van een tocht.
Zij juichen David toe. Den kroonprins zien
ze niet. Hijzelf, gelukkig, stapt de tweede,
en wuift tot dank in Davids plaats. De goeierd!

Buiten zmgcn ze:

Saul heeft duizend man verslagen,

David tienmaal, tienmaal duizend.

Abner:

Die flauwe dreun is nog niet uit. Saul duizend,
tienduizend David! Krijgslui dansen 't met
de deernen in de stegen. Priesters zien 't
en monklen in hun baard. De moeders zingen
het voor de wieg. Elk nieuwgeboren knaap
heet David... Duizend Saul! Tienduizend David!
En, Abner, gij? Van mijn verdienste is hier
geen sprake meer. Doch 't kan verkeeren... Saul,
Uw Abner zal u hoeden voor die jeugd.

(Abner af)

Derde tooneel

David en Jonathan, gewapend op

David:

Hoe meer ze 't lusten daar, de Filistijnen,
hoe meer ze 't krijgen.

(Zij ontdoen zich van hun wapenen)

Jonathan, voelt gij
dat ook? Die wapenen, in 't gevecht zoo licht,
zijn zwaar daarna. Mij prangen zij het lijf.

Jonathan:

De rusting, broeder, dragen wij te vaak.

David:

Ik dacht waar Filistijnen zijn, daar zijn
ook Jonathan en David.

Jonathan:

Laat de zege
toch eenmaal andren over en 't gevaar.

David:

't Gevaar is mij zoo lief als Michal.

Jonathan:

Toch
raad ik die tochten af.

David:

Gij, Jonathan?
de held van menigen veldslag? Niet den dood
is 't dien gij ducht; voor u niet. Ducht gij hem
wellicht voor uwen vriend?

Jonathan:

Ik moet het doen,
en doe 't. Gij zijt te roekloos.

David:

Neen, veeleer
voorzichtig.

Jonathan:

'k Wensch, het bleke zoo.

David:

Voorwaar
tot rust heeft Saul zijn knecht niet aangesteld
als overste over duizend.

Jonathan:

Merkt gij niet,
nog niet, dat gij benijd wordt aan dit hof?
Dewijl het volk u liefheeft wordt gij hier
gevreemd.

David:

Door Abner?

Jonathan:

En den koning.

David:

Saul,
de koning Israëls, kan hij mij vreezen?
Waarom?

Jonathan:

Hij vreest u en benijdt. Dat is de reden, de oorzaak, dat de kwade kwaal, zijn driftkwaal, hem opnieuw bespringt. Hij vreest u van af 't oogenblik dat gij Gibeazijt ingetogen bij 't gejuich der scharen. Hij vreesde u - ach, mijn vader - toen hij tot een bruid u Merab kwam beloven, die hij naderhand, zijn woord vergetend, gaf aan Adriël, Meholathiet, haar vreemd en ons. Hij vreesde u, toen hij schielijk u tot overste verhief en dag na dag blootstelde aan groot gevaar.

David:

En grooter roem!

Jonathan:

Ja, grooter roem. Dat is 't... Hij vreesde u toen hij hoorde dat u Michal liefhad, en een valstrik was het dat hij haar wou schenken op zware voorwaard, toch vervuld.

David:

Ik zou tweehonderd vijanden verslaan. God heeft ze mij gegeven in mijn hand.

Jonathan:

Het ging u goed dat gij niet zelf verslagen werdt voor die tweehonderd. Kloek zijn is een deugd maar al te stout in het gevecht is God verzoeken.

David:

Zeg dat nimmer. God behoedt Zijn knecht. Hij is mijn steun, mijn vaste schild.

Jonathan:

Ik weet het dat de Heer u steunt en u verheffen zal in 't rijk van Israël.

David:

Prins Jonathan is de eerste hier na Saul.

Jonathan:

God heeft in u een meerdere gezonden.

David:

Van huize uit ben arm ik en verachtzaam.

Jonathan:

De needrigheid verheft de godheid liefst.
 Dat gij verachtzaam waart en arm heeft zelfs
 uw Michal reeds vergeten, zij zoo trotsch
 op rang... Mijn vriend, ziel van mijn ziel, geloof,
 daar leeft in mij een heilig vast gevoel
 dat zegt: aan David hoort het rijk. Dat baart
 geen droefheid mij. Om uwe vreugd wil ik
 mijn hart verblijden. In uw komst heb ik
 des Heeren hand herkend. Al droegt gij een
 geheim, in dat geheim wil ik niet dringen.
 Gansch godlijk moet het zijn als heel uw gang.
 Wat David denkt is Davids, Jonathans
 is Jonathans niet meer, ook dat is Davids.
 Ik weet ik moet uw dienstman zijn meer dan
 mijns vaders.

David:

Jonathan, mijn dienstman wordt
 gij nooit. Zoolang wij ademen zijn wij één,
 gevrienden en gebroeders.

Jonathan:

Bij die vriendschap,
 o broeder-vriend, bezweer ik u, spaar, spaar
 den koning voor verdriet.

David:

Saul wil ik eeren
 en trouw zijn al mijn dagen.

Jonathan:

Draag toch zorg
 dat gij, door roembejag, geen afgunst wekt
 in hem; want afgunst in een koning is
 een schriklijkheid, die roept en brengt den dood.

Vierde tooneel

De vorigen, Michal

Michal:

Mijn prins en heere, welkom na uw tocht.
Uw benden zag ik opgaan in de stad,
schier even talrijk, naar mijn tellen, als
bij 't buitenrukken. 't Juichgeschreeuw klonk op
tot mijne kamer en mijn hart. Ik ben
hierheen gesneld, vlugvoets, om u te aanschouwen
in 't koopren kleed met helm en vederbos;
en zie, het schoonste sieraad van den man
hebt gij reeds afgelegd.

Jonathan:

En afgelegd
Voor lang, indien het gaat naar mijnen wensch.

Michal:

Mijn broeder, ik vergat u. Welkom ook.

(tot David)

Zeg mij, waar ging de gang, waar kwam het tot
een treffen? Was de vijand sterk? En zijn
er veel van hen gesneuveld, veel gewond?

David:

Vraagt gij dat, vreugdig?

Jonathan:

Laat die vreugd den man,
die strijden moet. De vijand daar is mensch
als wij, en valt hij voor zijn volk, ver van
zijn land, verdient, bij vrouwen, medelij.

Michal:

Waarachtig niet.

Jonathan:

Weet gij wat ons in 't veld
gebeuren kon? Denkt gij dan niet om David,
wanneer gij hoort de strijd is aangegaan?

Michal:

Ik denk om hem, maar als de dochter Sauls.
Mijn gade zie ik gaan met hoogen moed
in glanzende kleedij van gloeiend koper.
Het zwaard aan zijne heup blinkt van mijn liefde.
Zijn spies is schriklijk als een bliksemschicht.
Op zijnen stap verzelt hem de triomf.

Der vrouwen reien trekken voor hem uit
en zien afgunstig naar de vensteren op,
waar ik mag staan, die trotsch hem tegenwuijf.

Jonathan:

Of naar uw vader, die van spijt verbleekt.

David:

Den koning wil 'k geen steen des aanstoots zijn.
Een hooge moed geldt niet alleen in 't heir.
Ook aan het hof, ook in de stad, ook op
het land, valt mannenwerk te doen, voor wie
met kracht zijn volk wil dienen en zijn God.

Michal:

Waarmede bracht gij dan uw dagen door,
zoo gij niet streedt?

David:

Mijn dagen bracht ik door
met na te gaan de nooden mijner broeders,
met hulp te bieden waar ik helpen kan,
met raad te hooren, raad te geven soms,
met uit te zien wat hier de herders doen,
met mij te oefenen weder op de harp.

Michal:

Zoudt gij de harp nog tokkelen, die een prins
nu zijt en schoonzoon van den vorst? Hoe kan
ons huis verheerlijkt zijn in Israël,
zoo gij der zangers kunst niet overlaat
aan knecht en maagd?

David:

Niet verder. Hoor wat u
een zanger zegt: Ik was een vrije man
voor ik des konings schoonzoon werd, en stemde
als vrije man en herder in ons huis
daarginds, voor Jahwe en mijzelf de snaren.
Wie, voor de harp gezeten, trillend zingt
een eigen lied uit godgeraakte borst,
is edel, groot, bij zelfgenade vorst.
Geen macht ter wereld kan zijn macht bedwingen.
Al was hij koning, nóg zou David zingen!

Jonathan:

Kom, Michal; David kom. Want, voor geen goed,
wou ik dat Saul u zag in dezen gloed.

(David, Jonathan en Michal af)

Vijfde tooneel

Saul en Abner

Saul:

Heeft hij dat vreemde uit Eliabs mond?
Ik wil hem hooren dien Zeruja, ongezien,
zoodat hij vrij te spreken durft.

Abner:

Sta hier. Dit dicht gordijn verbergt u gansch
zooals een wolk, een korte stond, de zon.

(voor den koning schuift Abner de gordijnen dicht)

Ho, wachter, ho!

Zesde tooneel

Abner, wachter

(Wachter opkomend buigt)

Abner:

Laat hier Zeruja komen

Wachter:

Hij staat reeds voor de deur.

Abner:

Zoo laat hem in.

(wachter af, Zeruja op)

Zevende tooneel

Abner en Zeruja

Abner:

Zeruja, nogmaals wil ik hooren - wijl
zoo vreemd het lijkt en ongelooflijk - van

dien gang van den profeet naar Betlehem.
Vertel nauwkeurig, zonder af of toe
te doen, opdat ik zie de juiste toedracht.
Brenge waarheid loon, weet, leugen kost u 't hoofd.

Zeruja:

Wat ik vermond, heb ik van Davids broeder
Eliab, die naast mij in 't leger diende.
De man kwam noode los. Met tangen, woord
na woord, ontrukte ik 't lang bewaard geheim.

Abner:

Ik luister.

Zeruja:

Lang geleên - zoo zei me Eliab - kwam Samuël te Betlehem. Hij stiet een rundskalf voor zich uit en droeg met zich een hoorn, gevuld met olie. De oudsten van de stad, al bevend, gingen tot hem neer, en vroegen: 'Is uw komst met vrede?' Hij, antwoordend, zei: 'Met vrede. Ik ben gekomen om hier den Heere te offren. Heiligt u en klimt met mij ten outer.'

Abner

(morrend):

uichlarig
en schelmerij! Zoo doe mij God en zoo doe hij daartoe, indien ik... voort, ga voort.

Zeruja:

Hij heiligde Isaï en zijne zonen, uitnoodigend ook hen. Na 't offer zoo geschiedde 't dat zij kwamen in het huis - van Isaï bedoel ik. Samuël bekeek heel lang Eliab, d' oudste van de zeven - die, heer overste, is zeer groot - en schudde dan het hoofd: 'Deze is het niet'. Toen riep de vader Abinadab en hij deed hem komen voor het aangezicht van Samuël. Doch de oude priester sprak: 'Ook dezen heeft de Heere niet verkoren.' Daarna moest Samma hem voorbijgaan, doch hij zeide: 'Dezen heeft de Heer ook niet verkoren.' Tot een koning, meende hij.

Abner:

Tot koning? Sprak Eliab zoo?

Juist zoo.

Voorts zeide Samuël...

(Gezucht achter het gordijn. Zeruja breekt plotseling af)

Abner:

Bedenkt gij u?

Zeruja:

Ik hoorde een zwaren zucht daarachter.

Abner:

Wat?
Gij hoordet niets.

Zeruja:

Het scheen mij toe, heer overst.

Abner:

Al scheen het honderdmaal, gij hoordet niets.
De derde, Samma, ging voorbij..., en dan?

Zeruja:

Dan zeide Samuël tot Isaï:
‘Zijn dit wel al de jongelingen?’ - ‘Nee,
gaf Isaï ten antwoord, nee, niet al.
De kleinste is nog overig en zie,
hij weidt de schapen.’ Samuël nu zei
tot Isaï: ‘Zend derwaarts heen en laat
hem halen, want wij zullen zeker niet
aan tafel gaan, voordat hij hier zal zijn.’
Toen zond de landman om zijn jongsten zoon, -
die was dan David, thans een prins aan 't hof
en 's konings schoonzoon, toen een herder nog. -
De ziener zag hem langer aan, stond op
en zeide: ‘Deze is 't’. Dit zeggend nam
hij zijnen oliehoorn en zalfde hem,
den herder, in het midden zijner broeders.

Abner:

En wat gebeurde toen?

Zeruja:

Niets meer, heer overst.
De ziener legde Isaï en zijn
gezin, met zwaar gedreig, 't geheim op en
vertrok naar Rama.

Saul

(achter het gordijn):

Rama, Rama, Rama!

Abner:

Zeruja, haastig, ga. En hoor ik ooit
een woord daarover... Haastig... dezen kant...

(Zeruja af)

Achtste tooneel

Saul, Abner

(Saul rukt het gordijn open)

Saul:

Brengt dezen man terug. Brengt hier Eliab
Haal Isaï, haal David, Samuël.
Haal Rama gansch en Betlehem daarbij.
Met touwen, ketenen sleept ze voor. Geeft hen
in mijne hand, want zeker moet ik dooden.
Komt herwaarts, herwaarts, komt uit alle hoeken
des volks, verneemt en ziet wat schande Saul
is aangedaan, den godgezalvde... Weg!
De slingeraar is koning, sinds hij Saul,
den sterken leeuw, gescheurd heeft voor zijn hol,
hier te Gibeā; sinds hij Jonathan
ontroofde mij en Michal. Abner, hoor,
pas op, pas op voor David.

Abner:

Heer, ik doe 't.

Saul:

Pas op, pas op en stel hem bloot in 't veld,
dat mijne hand niet tegen hem zij, maar
de hand der Filistijnen. Meent gij dat
ik beter ben dan een die Agag sloeg?
Ook Saul kan profeteeren, Saul kan slaan.
Veracht me zoo ik word een slechte koning,
die neem en neem en neem! Veracht me zoo
ik word een dwaze koning, een die geeft
al wat hij heeft, zijn heiren en zijn rijk
zijn zoon en dochtren aan een wuften knaap.
Ga zie, zie op de straat wie daar nog zingt.
Of zoek een heeler mij... want ik ben krank.

Abner:

Ja, krank opnieuw. Ik heb te veel gewaagd.

(roepend)

Ho, dienaars, ho!

(dienaars op)

De koning roept een arts.

(Een dienaar af. De anderen blijven)

Zit neer, mijn vorst.

Saul

(gaat vóór zijn stoel):

Dat is des konings stoel.
Staat hij wel vast?

(hij schudt hem)

Nog vast...? Hij wankelt niet.
Zal stijgen ik daarin? Wee mij, en wee
de wereld, waar het een voor 't ander moet
al klimmend ondergaan. Naar Gilgal wil
ik heen, daar wordt mijn koninkrijk vernieuwd.
Mijn God, neem af van mij der priesters juk.
Het weegt zoo zwaar, dat ik niet stappen kan.
En maak mij weer een kleinen man in 't huis
van Kis. De kleine lieden, daar en daar
en overal, die weten alles en
de koning weet alleen dat hem een worm
in 't hart zit en in 't hout van dezen stoel.
O Heer, vervolg mij niet met duisternis;
doe mij niet struiklen voor het volk als een
die dronk, noch staan in 't graf terwijl ik leef.
Berouwt 't u dat gij Saul verkoren hebt?
En hebt gij hem verworpen? Heb ik niet
uw stem gehoord, gewandeld in uw weg,
dat mijne knieën wanken onder mij
en mijne lenden sidderen? Krachten Gods,
zijt gij in Samuël, zijt gij in David?

(de arts komt op)

Negende tooneel

De vorigen, arts

Saul:

Mijn arts? Ik vroeg u niet, ik wil u niet.
Ik ben niet krank. Ik zoek alleen de waarheid.

(tot Abner en dienaars)

Voort gij en gij...! De waarheid en 't verdriet
die willen eenzaam zijn.

(kwaad)

Voort, zeg ik, voort!

Arts:

Gaat toch; wellicht komt rust.

(Abner en dienaars af)

Tiende tooneel

Saul, arts

Saul

(op den stoel vallend):

Nu weet ik, o!

Arts

(roepend):

Heer koning! Koning Saul... Zijn eedle geest
bezwijkt en gruwlijkheid komt over hem,
waartegen mijne kunst onmachtig blijkt,
verbaasd toeschouwend en vernederd.
Saul

(zich wentelend en wringend):

O!

Arts:

De krachten van zijn ziel zijn onderling
verdeeld en razen uit. Ik weet geen raad
en haal den eenige die hier helpen kan.

(arts af)

Elfde tooneel

Saul alleen

(Spraakloos ligt de koning neder, slaakt onverstaanbare kreten.)

Twaaifde tooneel

Saul, David, de arts

(De arts keert met David terug. David draagt zijn harp.)

Arts:

Ziedaar.

David:

Saul kreunend en geen mensch bij hem.
O koningschap, dat ik u zoo moet zien!

(De arts wijkt naar den achtergrond. David gaat zitten tegenover Saul. Hij tokkelt de harp en zingt.)

Muziek, muziek, gij zoetste rede,
Spreek tot een sterke, krank door strijd.
Schenk Saul den balsem van uw vrede,
Het wonder dat de ziel bevrijdt.

O nu zijn eedle geest wil sterven
In schriklijkheid en noodgehuil,
Laat, Heere, hem den troost verwerven
Dat hij een stonde in schoonheid schuil.

Er vallen bloemen op zijn wonden;
't Geweld der duisternissen zwicht;
Hij kent geen schuld, hij weet geen zonden,
Zinkt weg ten afgrond van het licht.

Voor koning Saul mijn harp wil klagen
Totdat een traan zijn oog doortrilt.
Muziek, muziek, rein godsbehagen,
Uw zoen heeft half zijn leed gestild.

Saul

(komt langzaam onder den indruk van de muziek):

Ik hoor, ik hoor... ik word geroepen. 'Saul,

kom neer; Saul, kom tot ons en rust, en rust.'

(hij gaat half rechtop zitten en luistert)

Er murmelen bronnen om mijns vaders huis.
 De maagden putten water. Dichtbij fluit
 een vogel en een verre herder zingt...
 Dat zijn de sterren uitstaand in den nacht,
 een heir van sterren over 't heir van Saul...
 Ik heb een mooie vrouw gekend. Die zag
 mij eer ik koning werd en had mij lief.
 Thans ben ik koning en ik waak alleen...
 Wie speelt voor mij in mijne koningszaal?
 Dat is een harp. Ik houd van harpenspel;
 en die daar speelt speelt goed; heel goed, heel goed.
 Voortijds heeft hier een knaap voor Saul gespeeld.
 Hij joeg de donkre geesten van mij heen
 en helle geesten brachten licht en troost.
 Ook vreugd. De knaap was koperharig, schoon
 van oogen en van aanzicht... Zie, ik zie
 het is dezelfde die daar nederhurkt,
 en met zijn vingren in de snaren grijpt.
 Alleen hij is gegroeid en lijkt een prins.
 Die toenmaals speelde was een herder toch.
 Speel verder, knaap. Ik spreek niet meer; ik luister...
 Die herder die was David, en die dáár,
 die jongeling, die man, is David ook,
 de zoon van Isaï. Een meester op
 de harp en met den slinger. Heeft hij niet
 den Filistijnschen reus geveld, daarginds
 in 't eikendal...? Die daar, die daar heeft 't hart
 van Israël gestolen, Samuëls,
 mijn Jonathans, mijn Michals en het mijne!
 Ik heb hem uit het stof verheven. Prins
 is hij, mijn schoonzoon en krijgsoverste.
 Hij steelt mijn heir, mijn wagens en banier.

Houd op, houd op, gij huichlaar. Werp mij uit mijn stoel en klim daarin. Gij, koning? Gij? In heimelijkheid door Samuël gezalfd? Hier, Abner! Sla hem voor mijn aangezicht. Waar is mijn spies?

(hij grijpt zijn spies en werpt)

Zoo tref ik Goliath!

(de spies mist David en slaat in den wand)

Arts:

Help, help!

Saul:

Ik heb hem aan den wand gespit.

Arts:

Help, help!

David:

Heb dank, o Heere, die mij spaardet.

Dertiende tooneel

De vorigen, Abner en dienaars

Arts:

Staat bij den koning.

Abner:

Wat is dit?

(tot David)

Gij hier?

Uw aangezicht is hem tot ergernis.

Saul:

Wat? Leeft hij nog? Gij, Abner, sla hem neer.

Abner:

Een harpenaar en weerloos?

Saul:

Ik beveel 't.

Abner:

Vlucht, herder, eer ik hem gehoorzaam. Vlucht

ver van dit hof, ver uit dit rijk.

Veertiende tooneel

De vorigen, Michal, Jonathan

Jonathan:

Hierheen!

Michal:

Mijn man, mijn vader! Wat is hier gebeurd?

Jonathan:

Spreek, broeder.

Arts:

Zie, de spies steekt in den wand.

Jonathan:

Heeft hij geworpen?

David:

God behield zijn knecht.

Jonathan:

Ontzettend! Dienaars, op. Geleidt den koning.

Saul:

Doodt, doodt!

(Saul wordt weggeleid)

Vijftiende tooneel

De vorigen, min Saul

Michal:

Vlucht, David, vlucht. Hij wil uw bloed.
Blijft gij, het kost uw leven en het zijne.

Jonathan:

Ja, broeder, vlucht, dat gij zijn hand ontkooft.
Wat heden dreigde kon u morgen treffen.
Ga toch, om zijnentwil en ons verbond.
Mijn hart, aloveral, gaat met u mede.

Abner:

Gij aarzelt? Hoor wat ik u zeggen moet.
De koning weet en Abner weet hoe gij

dagin daguit de menigt hebt geveid
en vriendschap sluit met elkendeen. Daarom,
Wat Michal raadt en Jonathan u raadt
raad ik, om andre gronden, ook. Maak haast,
maak haast. Of zoekt gij oproer in het land?

David:

Ik, oproer? David oproer? Kent gij mij?
Niet om mijzelf, uit vrees voor schade of schand,
maar om den koning en het volk, wil gaan
ik, Heer mijn God, in uw vertrouwde hand.

(doek)

Derde bedrijf

Eerste tafereel

Nob, de priesterstad. Tabernakel met voorhof. Priesters reinigen heilige vaten; andere zorgen voor offeranden, andere weer knielen en bidden. Achimelech en zijn zoon Abjathar op den voorgrond.

Eerste tooneel

Achimelech, Abjathar

Achimelech:

Mijn zoon, versta mij goed: niet om Hemzelf verlangt de Heer den geur der offers en de kostbaarheid der vaten, tot den dienst vereischt; maar om den mensch, opdat hij, in vrijmoedig offer, zich ontmaken wil van wat op aard hem 't waardevolste lijkt en 't duurbaarst, en bedenke'altijd dat hij zijn ziel moet houden rijk en rein van smet. Vandaar dit tabernakel met zijn tien gordijnen van getweerd fijn linnen, purper, scharlaken en puur hemelsblauw; vandaar de Ark des Verbonds, uit sittimhout gebouwd, met overtrekslen, ringen, en een krans van louter goud; de hooge cherubim met de uitgebreide vleugelen, de tafel derbrooden; brandaltaar en reukaltaar; de zevenlampige kandelaar; schotels, kroezen, rookschalen en plateelen - al van goud - gevormd naar 't voorbeeld op den berg getoond.

Abjathar:

Gelukkig, vader, moet gij zijn, die hebt geleerd van wijzen Samuël.

Achimelech:

Gelijk

die heeft geleerd van hoogepriester Eli,
en Eli heeft geleerd van zijnen voorzaat
en derwijz' hooger op tot Mozes toe,
die alles heeft geweten van den Heer.

Want, Abjathar, onthoud: der priesters macht
is suder dan de macht der richters en
der koningen.

Abjathar:

Is zij de hoogste?

Achimelech:

Ja.

Want koningen regeeren in den tijd;
de priester staat met God in de eeuwigheid.
En zie, hoe stil, hoe vreedzaam werkt die macht.
De priester leeft slechts voor des Heeren wet,
gaat willig onder in zijn druk bedrijf,
vergeten van de buitenwereld, die
hijzelf vergeet.

Abjathar:

Inwendig is de strijd
die hier gestreden wordt.

Achimelech:

Gewis, mijn zoon.

Hier, in dit heiligdom, heerscht zalige peis.
Hier dringt des krijgs rumoerigheid niet binnen.
Bloed vloeit er niet, tenzij het bloed des offers.

Abjathar:

Mijn vader, zie dien vreemden jongen man.
Hij lijkt een zwerver en een prins meteen.

Achimelech

(opschrikkend):

Zoowaar God leeft: Hij is een vorst en David.

Abjathar:

De roem van Israël en schoonzoon Sauls!

Achimelech:

Een krijgsman voor Gods tabernakel! Heer,
wat boodschap volgt?

Abjathar:

Gij beeft, mijn vader.

Achimelech:

Kom,

wij gaan tot hem. Want hulde vergt zijn rang.

Tweede tooneel

De vorigen, David

(David komt op, wapenloos. Hij lijkt vermoeid en bezorgd.)

David:

Ik groet u, priesters.

Achimelech:

Wij ook groeten u,
hoogeedle prins. Waarom zijt gij alleen
en hebt geen man met u?

David:

Ik kom van 't hof,
gansch heimlijk weg om heimelijke reden.
De wapenlieden, die ik bij me heb,
zijn weinig, en door mij bescheiden hier
en daar. Ook dat heeft zijnen grond.

Abjathar:

Heer prins,
hoe vaart de koning?

David:

Goed en slecht.

Abjathar:

Vanwege
den krijg?

David:

Jawel, en ook om andren kommer.

Abjathar:

Wat oorzaak kan een koning neigen tot
verdriet?

David:

Dezelfde die den dienaar drijft
daartoe; en nog wel meer, ja, nog wel meer.

Achimelech:

Laat af dat vragen, Abjathar.

(tot David)

Dat ik
gevraagd heb was niet uit nieuwsgierigheid,
geloof mij, maar tot eerbetoon u schuldig.

David:

En nu, wat voorraad hebt gij hier ter hand?
Geeft mij vijf brooden; want in waarheid, zoo
een tocht dat hongert. Geeft vijf brooden en
wat hier aan spijs gevonden wordt.

Achimelech:

Gemeen

brood is er niet, maar er is heilig brood -
toonbrooden voor de tafel - en dat mag
gegeven worden enkel bijaldien
de jongelingen, die met u zijn, zich
onthouden hebben van de vrouwen.

David:

Van
de vrouwen hebben wij onthouden ons,
zoo gister als eergister en den dag
te voor. Der jongelingen vaten zijn
dus rein. En wat niet heilig schijnen zou
doorgaans, dat weet gij, heiligt soms de nood.

Achimelech:

Ja, nood breekt wet. Niet dikwijls, dikwijls niet.
Maar, prins, 'kvertrouw uw woord. Haal, Abjathar
de brooden uit het tabernakel.

Derde tooneel

De vorigen, Doëg

(Doëg, een woestuitziende veldman, naar het voorhof toegaand, ontmoet Abjathar en zegt, op David doelend):

Doëg:

Dat
is David.

Abjathar:

Ja, de prins.

Doëg:

Wat, prins? Hij is
een herder zooals ik, en heel nog wat
geringer ook.

(Abjathar gaat in het tabernakel)

David

(tot Achimelech):

Wie is die man, die mij
en u zoo stout in de oogen durft te zien?

Achimelech:

Zijn naam is Doëg, prins. Een Edomiet,

de machtigste der herders van den koning.
Een trouwe man en dapper in den krijg,
maar woest, heb ik gehoord.

David:

Hij staat en staart
en staart. Doch laat hem.

(Abjathar terug met de toonbrooden)

Abjathar:

Heer, hier is het brood.

David:

Geheiligd brood, tot teerkost op mijn weg!

Achimelech:

Uw weg ook zij geheiligd, en dit brood
daartoe een teeken Gods. Treedt gij met voor
den Heere?

David:

Gansch mijn hart is daar. Doch zie,
mijn tijd is kort, en God kent mijnen nood.
Is hier geen wapen onder uwe hand?
Geen spies, of zwaard? Mijn zwaard heb ik niet meegenomen,
noch een ander wapen; zoo
gehaast was ik tot dezen tocht.

Abjathar:

Mijn heer,
er is een zwaard.

Achimelech:

Stil, stil...

Abjathar:

Jawel, er is
een zwaard.

David:

Waar is het? Geef het, geef het mij.

Achimelech:

Ach, dat de jeugd niet zwijgen kan! Wie weet
wat onheil voortspruit uit een onwijs woord!

(tot David)

Nu dan, er is een zwaard, dat gij wel kent.

David:

Welk een?

Achimelech:

Het is in uwe hand geweest.

David:

In mijne hand?

Achimelech:

Het zwaard van Goliath.
Het wordt, met menig duurbren schat des volks
van Israël, tot eeuwig dankbetoon
vóór Godes Ark bewaard.

David:

Geef mij dat zwaard!

Achimelech:

Ik heb mijn plicht gedaan. Misschien is 't zoo
beschikt. Ga, Abjathar.

Abjathar

(blijde):

Heer prins, ik haal het.

(Abjathar gaat opnieuw in het tabernakel)

Achimelech:

Die Doëg schpjd't niet voort. Hij luistert of
hij ons bespiedt en kijkt met kwaden blik.
Dat is de geest niet om tot God te gaan.

David:

Nieuwsgierigheid zit landsche menschen in
het bloed. Maar deze schijnt het erg.

Abjathar

(terug met Goliaths zwaard):

Heer prins,
hier is het reuzenzwaard; een vreeslijk wapen.

Achimelech:

Ontvang het, David. Uwe hand alleen
mag dragen dit.

David:

God schenkt het mij door u,
O zwaard, mijn zwaard...! Nu vrees ik niets ter wereld!
Uw zegen, goede Priester, want mijn weg
is ver.

Achimelech:

De God van Jacob zij met u
op uwen tocht. Ook Jacob reisde ver
en kwam behouden weer.

Abjathar:

Zoo zij het.

David:

Dank,
nu moet ik gaan.

Achimelech en Abjathar:

Vaarwel.

David:

Vaartwel ook gij.

*(Met het zwaard en de brooden snelt David heen. Doëg ziet toe met dreigenden blik.
Lang schouwende priesters den heengaande na.)*

Vierde tooneel

Achimelech, Abjathar, Doëg

Achimelech:

Hij is uit zicht. De buitenwereld sluit
zich weder voor ons toe. Gelukkig ja.
't Geluk is toch alleen in 's Heeren huis.

Tweede tafereel

(De weg met hutten ten oosten van het eiken dal (ie Bedrijf, ie Tafereel). Bonte wemeling van allerlei volk; jonge mannen, grijsaards, vrouwen en kinderen. Twee hoofdgroepen: Zeruja, met allerlei kerels; Isai met Eliab en andere zonen.)

Eerste tooneel

Een woekeraar:

Is al dat volk voor David? Die wordt rijk aan armoedzaaiers.

(tot een der mannen)

Gij, gij gaat niet heen,
eer gij uw schulden ganschlijk hebt voldaan.

Jonge man:

Stik, oude woekeraar. Ik keer met buit terug. Gij krijgt driedubbel dan, of niets.

Woekeraar:

Breek gij den nek, zoo gij niet eerst betaalt, gij Belialszoon.

(wijzend op een ruwen kerel)

Een moordnaar is uw makker.

2e jonge man:

Mijn schoone wijf is dood, mijn jonge wijf; en ik wil in den krijg.

3e jonge man:

Mijn lief is met
een ander heen; en ik wil in den krijg.

Zeruja:

Nu niet getreurd! Gij hebt wat geld en gij wat bloed op uw geweten; deez' verloor zijn vrouw- in ernst, mijn vriend, dat vind ik hard- maar zie, de wereld is gedurig anders; die krijgt geen vaste lief en zoekt veel losse; en ik heb Saul en Abner dienst bewezen, een grooten dienst; en wat is nu mijn loon? Stank, stank voor dank. Zoo trek ik met den roodkop.

Een man

(opkomend, geheimzinnig doende):

Zijn hier bespieders nodig? Ik, ik ken het land heel goed.

Zeruja:

Zit in de ronde, man.

Een grijsaard:

Dat is Zeruja die daar spreekt. En ginds Eliab. Schijnen niet elkaar te zien.

Een vrouw:

Die zijn pas aangekomen, heel een troep uit Betlehem, de broërs van David, met hun vader Isaï.

2e grijsaard:

Zij rusten uit in 't gras en blijven op hun eenigheid.

(De andere groep. Isaï met zijne zonen)

Eliab:

Hij zwerft hier in den omtrek, vader, en - zijn boden meldden 't - wordt elk oogenblik in dezen gang verwacht.

Isaï:

Ik moet hem zien, den jongen. Weten wil ik, wéten hoe dat in zijn haken zit.

Eliab:

Naar wordt verteld werd hij bespeurd in Betlehem, in Dan, en weer in Juda.

Isaï:

Ook te Gath, zegt men, bij onzen vijand. Kan dat waar zijn? Ik wil 't weten, ja, uit zijnen mond.

Eliab:

Hij krijgt al aanhang.

Isaï

(met verachting):

Naar ik merk een mooie bent!
Al luitaards, dievengoed en ander uitschot.
Ik weet niet wat die schelmen heeft bijeengebracht.
Geboeft! Wie wil daarmee in 't veld?

Eliab:

Toch moet hij koning worden, onze roodkop.

Isai:

Na Saul, na Saul.

Eliab:

Door Samuël werd hij
gezalfd, en dus...

Isaï:

Na Saul, zeg ik, na Saul.
 Of meent gij dat hij opstand maken wil,
 om vorst te zijn bij 't leven van den koning?
 Is dat zijn trouw van onderdaan? Zijn trouw
 van schoonzoon?

Eliab:

Saul bezit een booze geest.

Isaï:

Kan zijn, kan zijn. Wou David hem daarom
 opruimen soms? Ingrijpen in Gods werk?

Een andere zoon:

Bedaar u, vader. Zie, ze naadren ons
 en luistren.

Isaï:

Of ze luistren al of niet,
 ik ben gekomen om hemzelf te zien,
 dat ik hem zegenen kan of vloeken.

Zeruja

(aan den anderen kant luid roepend):

Ja,
 die David is mijn man! Hij zoekt geluk,
 ik ook.

Eliab

(opspringend):

Wat, wat van David?

Zeruja:

Gij? Eliab?
 Uw roodkop is mijn man. Heil David koning!

Tweede tooneel

De vorigen, David, Abisai en wapenlieden

David:

Wie roept daar: David koning...? Saul is koning,
 geen ander.

(hij ontwaart zijn familie)

Heere, ik zie mijn ouden vader,
en mijne broeders.

Isai:

David, hoor. Eer ik
mij voor uw aangezicht verblijden mag
en u omhels, herhaal dat woord, dat gij
daar eerst gesproken hebt. Tehuis had ik

geen rust en uwe moeder had geen rust.
Wij moeten wéten. Bleeft gij Israëel
getrouw en zijnen koning?

David:

'k Bleeft getrouw,
en blijft 't. God zij met Israëel en Saul.

Isaï:

En ook met u, mijn zoon. Kom aan mijn hart.

(Isaï omhelst David)

David:

Mijn vader!

Isaï:

Groet uw broeders.

Zeruja

(in de menigte):

Ziet gij wel?
De prins houdt van zijn volk. Een eedle man.

Isaï

(tot David):

Zeg mij, waartoe zijn die gewapenden
met u? Waartoe draagt gij dat zware zwaard?

David:

Dit zware zwaard draag ik en hier die schaar
van strijdbeproefde mannen is om mij
dewijl ik dagehiks mijn lijf en leven
verdedigen moet.

Isaï:

Wie dreigt u met den dood?

David:

De machtigste in het rijk.

Isaï:

De machtigste in
het rijk is Saul. Is Saul een vijand u?

David:

Saul is mijn vijand al mijn dagen

Isaï:

Wáár
is dus wat ook te Betlehem wordt vermond.

Waarom zwerft gij van oord tot oord, en blijft
niet in één plaats?

David:

Geen plaats is veilig hier,
want over elke plaats strekt Saul zijn arm.
Was Jonathan daar niet, mijn broeder-vriend,
die mij door boden waarschuwt telkens dat
vervolging mij te hard ten hiele zit,
wellicht had ik mijn vaders aangezicht
in vreugd nooit weergezien.

Isaï:

Gij waart te Gath,
bij koning Achis, bij den Filistijn!

David:

Waar moest ik heen? Een balling wordt gejaagd
gelijk de vos die door den wijngaard springt,
gelijk de leeuw die de woestijn verlaat.
Hier was geen hol meer om mijn lijf te bergen,
of voor den ingang stond een knecht van Saul.
Met uitgezonden moordnaars hebben wij
gevochten meer dan eens, met honger ook.
En wat den Filistijn betreft, nu ja,
dien kant was ik gevlucht, moest verder nog,
kon anders niet dan in hun land, zooals
ik thans, vandaar gedreven, vlieden moest
opnieuw tot hier. Die trouwe mannen mijn,
die hebben al wat meegemaakt van nood,
vermoënis, gevaar, 't Bekomt hun goed.

(tot de wapenlieden)

Nietwaar? Een heerlijk leven!

Abisaï en wapenlieden (geestdriftig):

Heerlijk, heerlijk!

David:

Gij al, die mij wilt volgen, weet wat u
te wachten staat. Ik kwam tot Achis dan,
den vorst van Gath, 'k Was toen alleen en had
geen bete broods. De honger dreef mij voor
des vijands hof. Doch gauw bemerkte ik dat
de wind uit slechte hoeken waaide. Want
de knechten van den koning lagen hem
aan 't oor en stookten tegen mij: 'Is deze
niet David en een vorst in Israël?
Van hem toch werd gezongen in de reien
dat hij tienduizenden der onzen sloeg.'
Ik lei dier knechten woorden in mijn hart
en vreesde voor het aangezicht van Achis.
Daarom veranderde ik, zoo goed ik kon,
voor hunne blikken mijn gelaat, en maakte

toen ze mij vingen, onder hunne handen
 mijzelven gek, sprong grommend brommend om,
 bekrabbelde de deuren van de poort,
 en liet mijn zeever loopen in mijn baard.
 Toen zeide Achis tot zijn knechten: ‘Ziet
 gij ziet, die man is razend toch. Waarom
 hebt gij hem hier gebracht aan 't hof? Heb ik
 aan razenden gebrek?’ Toen mocht ik gaan
 vandaar en kwam in de spelonken van
 Adullam.

Isaï:

David, zoon, een pad vol doornen
 bewandelt gij. Eens herders leven schijnt
 verachtzaam, maar het leven van een groote
 is vol gevaar.

David:

Gevaren acht ik klein,
 zoolang mijn weg niet afwijkt van mijn God.

Isaï:

Thans ben ik oud, hanteer niets anders dan
 mijn vork, mijn spade en mijnen eiken staf.
 Ik kan niet gaan met u waarheen gij gaat,
 maar al mijn have is uw. Gebruik naar wensch.
 En ook uw broeders geef ik in uw hand,
 opdat zij met u zijn in Israël
 en toonen wat uw vader van u denkt.
 Gij waart een goede herder; blijf het voor
 de kudde u toevertrouwd.

 Davids broeders:

Wij volgen u.

Zeruja:

Wij volgen u, al die hier bij me staan.

David:

Gij volgt mij, goed. Ik vraag niet wie gij waart,
 noch wat gij zocht toen gij mij tegenkwaamt
 hier in 't gebergt. Een iegelijk van u
 is thans een nieuwe man; een man van moed,
 van vreedzaamheid in vrede, tucht in strijd,
 van zelfbedwang en zelfopoffering,
 van eerlijkheid vooral.

Isaï:

Van eerlijkheid!

Wapenlieden en nieuwingelijfd:

Wij volgen David, trouw tot in den dood!

David:

Sluit aan.

(tot Abisaï)

Abisaï, deel wapens uit.

Derde tafereel

Davids legertenten bij de woestijn Zif

Eerste tooneel

Abigaïl, David, dienstmaagden, wapenknechten. Abigaïl, een jonge, rijkgetooidevrouw, ligt met haar dienstmaagden den veldheer te voet.

Abigaïl:

Ik ben Abigaïl en Nabals vrouw.

David:

De vrouw van eenen die mij haat en hoont
en mijne mannen, uitgestuurd om brood
en eenig vee tot voeding mijner schaar,
terugzond ledighands, beladen slechts
met schimp en smaad, terwijl wij toch een duur
van dagen lagen hier omtrent in de
woestijn van Zif, en vrede lieten hem,
die rijk is duizenden van geiten en
van schapen, welk' hij rustig scheren kon,
zoodat geen enkel werd gemist.

Abigaïl:

Mijn heer,
die man is hard; uw dienstmaagd weet het en
betreurt.

David:

Ik heb besloten een besluit
dat ik zijn huis verdelgen zal. Daarom

van mijn zeshonderd man liet ik vierhonderd
de zwaarden gorden aan de heup; en sloeg
mijn legertenten op, hier in het zicht
van Karmel, waar uw booze Nabal woont.

Abigaïl:

Ik heb dien man gesmeekt en hem gezegd:
 ‘Uw knechten waren goed voor ons; geen kwaad,
 geen smaadheid was ons volk geschied, het vee
 gespaard gebleven. Als een muur was uw
 bescherming om het heele huis.’ Doch naar
 mijn stem heeft Nabal niet geluisterd. Heer,
 vergeef het hem, zoo 't kan, om mijnentwil.

David:

Om uwentwil wil ik u verder hooren.

Abigaïl:

Ik heb mij opgemaakt met mijne maagden.
 Tweehonderd brooden nam ik voor u mede,
 twee lederzakken wijns, vijf maten koom,
 vijf toebereide schapen, honderd stuk
 rozijnen, en tweehonderd klompen vijgen;
 die liggen op mijn ezelen hier dichtbij.
 Watkan, wat zal uw dienstmaagd meer? Mijn man...

David:

Spreek van dien Nabal niet, Abigaïl.

Abigaïl:

Dan spreek ik van mijzelf en u... O heer,
 laat mijn de misdaad zijn en laat uw dienstmaagd,
 die in 't verborgen kwam en neerviel voor
 uw voet, toch spreken tot uw oor en hoor
 mijn woorden. Stel uw hart niet tegen Nabal;
 want wijsheid niet, maar dwaasheid heerscht in hem.
 En ik, uw dienstmaagd, zag uw lieden niet
 die gij gezonden hebt... En nu, mijn heer,
 zoowaar dat God leeft en uw ziele leeft,
 het is de Heer, die u verhinderd heeft,
 dat gij niet kwaamt om bloed, en dat uw hand
 u recht verschafte.

David:

Abigaïl, voorwaar,
 gij spraakt tot redding slechts bijtijds.

Abigaïl:

Heb dank.

David:

En ik dank God, dat gij gekomen zijt.

Abigaïl:

Hoor nog, o David, hoor den zegen, dien
 uw dienstmaagd mijnen heere heden biedt.

Daar gij deze overtreding hebt vergeven
zal God u maken een bestendig huis;
omdat gij 's Heeren oorlog hebt gevoerd
en nimmer kwaad in u gevonden werd.
En als er eenig mensch zich zal verheffen
om met vervolging naar uw ziel te staan,
zoo zal de ziel mijns heeren, tot behoud
en eeuwige welvaart, ingebonden zijn
in 't bundeltje der levenden bij God.
Maar die u vijand zijn zal slingren hij
uit 't midden van de holligheid zijns slingers.
Dit zal geschieden als de Heer, aan u
ten goede al 't goed zal doen, dat over u
gesproken is. Hij zal gebieden u
een vorst te zijn, de Vorst in Israël.
Zoo zal het nimmer u tot aanstoot zijn
dat, zonder noodzaak, gij hadt bloed vergoten.
En, David, heer, als gij zult koning zijn
in Israël, zoo zult gij mij gedenken.

David

(verteederd):

Zoo zal ik u gedenken... dat is waar...
Sta op toch, op, Abigaïl. En hoog
gezegend zij uw woord, gezegend zij
uw daad, dat gij mij heden hebt weerhouden
mijzelven recht te doen en bloed te storten.
Want waart gij niet gekomen, morgen bleef
van Nabels huis geen manlijk telg meer over.
Geef thans uw hand, dat ik u heengeleide.

(David vat Abigaïls hand)

Ga, ga met vrede weder naar uw huis.
Ik heb uw stem gehoord, uw aangezicht
gezien. Abigaïl, God zij met u.

(Abigaïl met hare dienstmaagden af)

Tweede tooneel

David, Abjathar, wapenknechten. Twee wapenknechten brengen Abjathar voor David.

Wapenknecht:

Heer prins, dien man ontdekten wij, die naar u vraagt.

David:

Wie 's dat? Een priester?

Abjathar:

Abjathar,
dien gij te Nob gezien hebt, heer.

David:

Hebt gij
mij 't wapen Goliaths gegeven?

Abjathar:

Prins,
ik gaf het u. Had ik 't maar nooit gedaan!

David:

Wat klaagt gij dus en komt tot mijne tent,
met asch op 't hoofd, een zak om uwe lendenen?

Abjathar:

Mijn vader, Achimelech, is bij God.

David:

Uw vader?

Abjathar:

Die te Nob u zegende
en nogmaals heeft gezegend voor zijn dood.

David:

Stierf hij van ouderdom?

Abjathar:

Hij werd verslagen.

David:

Doorwien?

Abjathar:

Door Doëg, op bevel des konings.

David:

Op Sauls bevel? Op Sauls? De Heer verhoede 't.

Abjathar:

Wat is geschied is eeuwiglijk geschied.

David:

Een priester Gods vermoord! O wreede tijding!
Wat dreef den koning...? Spreek.

Abjathar:

Zijn haat tot David.

David:

Haat hij mij zóó, dat hij den priester slaat,
die mij slechts eenmaal in zijn leven zag?

Abjathar:

Zoo haat hij u en haat zoo Samuël,
der priestren raad en steun, en Gods profeet.
Te Rama zocht hij dien. Maar Samuël

was krank; zoo liet de koning van hem af.
 Saul nu zat op een heuvel onder het
 geboomt en had zijn spies in zijne hand,
 en zijne knechten stonden om hem heen.
 Toen zeide Saul: ‘Gij, zonen Benjamins,
 hoort toch. Zal ook de zoon van Isaï
 u geven akkerveld en wijngaard? Zal
 hij allen u tot oversten verheffen,
 dat gij u tegen mij verbonden hebt
 en niemand voor mijn ooren openbaart
 hoe Jonathan den Betlehemmer valsch
 heeft opgewekt tot eenen lagenlegger
 en vijand mij?’

David:

Dat liegt hij.

Abjathar:

Heer, ik weet 't.

Toen antwoordde hem Doëg, de Edomiet,
 die bij de wapenknechten stond en zei:
 ‘Ik zag den zoon van Isaï te Nob
 bij Achimelech, die den Heere voor
 hem bad, hem teerkost gaf op zijne vlucht
 door 't land, en ook het zwaard van Goliath,
 den Filistijn.’ Daarop ontstak de vorst
 in wilde gramschap, zendend om mijn vader
 en gansch zijn huis. Met doodangsts op het lijf
 zoo kwamen wij dan, priesters, al voor Saul.
 Die raasde: ‘Achimelech, hoor. Waarom
 hebt gij u tegen mij verbonden, gij
 en de oude Samuël, dat gij ter vlucht
 én brood én zwaard gegeven hebt den zoon
 van Isaï, die nu mij lagen legt?’
 Maar vader, rustig, antwoordde den koning:
 ‘Wie onder al uw knechten is u trouw
 als David? Dat hij vluchtte wist ik niet.
 Toen ik den Heere voor hem bad, bad ik

niet tegen u. Zij verre dit van mij.
 Van al die dingen heeft uw dienaar niets
 geweten, klein noch groot.' Nietshielp. Nietshielp.
 De koning schreeuwde: 'Achimelech, gij,
 met gansch het huis uws vader, sterft den dood.'
 Tot Abner riep hij dan: 'Wend u en dood
 de priesters.' Abner echter weigerde.
 Ons, priesters, haat hij, maar een weerloos man
 slaat Abner niet. En van de krijgslui stak
 niet een zijn hand uit. Doëg grijsde. Toen
 riep Saul tot hem. 'Wend gij u en val aan.'
 En Doëg wendde zich en sloeg, en sloeg.
 Hij sloeg mijn vader, en met hem alwie
 den linnen lijfrok dragen, met de scherpste
 des zwaards. Zoo sneefden vijf en tachtig priesters.
 Noch man, noch vrouw, noch zuigling werd gespaard.
 Ik arme, alleen ontsnapte en meld het u.

David:

Ontzettend! Saul, dat bloed komt op uw hoofd.
 Dat gij des Heeren priesters hebt gedood
 dat komt u duur te staan.

Abjathar:

Voorwaar, 't kost hem
 zijn kroon. Want, prins, nog moet ik melden u
 wat Achimelech stervend sprak: 'Saul, Saul,
 uw rijk zal niet bestaan, en David, dien
 gij thans vervolgt, wordt Israël tot koning.'

David:

Hij die uw vader Achimelech en
 de priesters nam in Abrahams schoot, moog Saul
 genadig zijn en mij, dat nimmer ik
 vergiete onschuldig bloed... Blijf bij mijn leger,
 gij, Abjathar. Ook hier valt goeds te doen.

Abjathar:

Ik blijf, mijn prins en heer. Thans laat ik u
 aan uwe zorg en neem mijn zorg op mij.

(Abjathar af)

Derde tooneel

David, wapenknechten

David:

Een ieders zorg is anders. Mijne zorg
is thans niet als zijn zorg, uit louter leed.
Mijn zorg is ook de strijd van ieder uur.

(tot de wapenknechten)

Getrouwen, gaat.

(wapenknechten af)

Vierde tooneel

David alleen

David:

Na zulken dag ontroert
des avonds eenzaamheid. Te midden van
het krijgsrumoer, vol kommer en gevaar,
vol lust en last, is het wel goed toch eens
alleen te zijn met zijne ziel voor God
en rustig, bij al onrust om zich heen,
te zinken in zichzelf... Hoe wonder is
de wereld onder uwen voet, o Heer!
Een havelooze banneling ontvlucht
den greep van zijne haatren ter woestijn.
Was God niet *in* hem, arm als geen moest hij
zich voelen hier, en zie, terzelfde stond
wordt tweemaal hem het koninkrijk voorspeld,
het laatst door 's Heeren priester, en het eerst
door eene vrouw zoo schoon als 's Heeren engel.
O Jonathan, mijn vriend, uw vriend is vreemd
te moede. Door de tenten staart hij uit.
De verre zanden glinstren in den gloed
der ondergaande zon en de eerste ster,
uitbrekend uit den blauwen westertrans,
zal ook Abigaïl zien rijzen, daar

zij met haar maagden heenrijdt door het land.
Gewis herdenkt zij dan mijn rustig woord.
Haar treden treed ik na, en houd mij in...
Want volgen mag ik niet... Mijn hart is vol,
zoo vol... Al was ik koning inderdaad,
voor ééne gaf ik mijne kroon. Kom thans,
mijn trouwe harp, dat ik mijn hooglied zing.

(David neemt zijne harp ter hand)

(doek)

Vierde bedrijf

Eerste tafereel

Koningszaal in Sauls paleis te Gibeon (2e Bedrijf).

Eerste tooneel

Saul, Jonathan, Michal, Abner, hovelingen, wapenknechten.

Saul:

Gij, grooten van mijn rijk, gij hebt gehoord hoe David, dien mijn dwaze dankbaarheid verheven had tot bij mijn troon en toevertrouwd zooveel dat ik ten huwlijk hem mijn eigen dochter schonk - en die nadien met looze list de liefde stal van 't volk, de macht des konings te ondermijnen poogde in het verborgen duizend lagen leggend - thans openlijk mijn huis- en rijkseer heeft gesmaad, daar hij de weduwwrouw van Nabal, schielijk gestorven heet het, wie weet hoe! zich tot een huisvrouw nam. Dat nu mijn zoon, die steeds den zoon van Isaï omringd heeft met een vriendschap zijns onwaardig, mij en ook hemzelf tot nadeel en verderf, dien David nog verdedige, zoo hij durft!

Jonathan:

Mijn broeder David blijft mijn vriend ook nu. Want vriendschap, die zich loochent in den nood, is, bij mijn trouw, geen vriendschap. Smaad heeft David des konings huis niet aangedaan, toen hij Abigaïl tot zijne vrouw verhief. Stierf Nabal schielijk een geweldigen dood, het was van schrik, toen hem werd meedeeld wat vreeselijke wraak hem over 't hoofd gehangen had. Geen mensch heeft schuld daaraan.

Voorts is de man, bij zeden en bij wet,
niet aan één vrouw gebonden. Echtbreuk pleegt
hij niet die trouwt met meer dan ééne vrouw.
Zoo Jakob eerst met Lea en nadien
met Rachel. Jegens Michal heeft mijn zwager
te dezer zaak niet trouweloos gehandeld.

Michal:

Hij heeft ons huis vernederd, niet mijn echt;
een scheidbrief heeft hij niet geschreven.

Saul:

Neen,
maar ik, uw vader, breek uit eigen macht,
als vorst, een echt die mij sindslang berouwt.
Gijlieden hoort en weet voortaan: die man
is uitgestooten uit het huis van Saul;
geen schoonzoon is hij mij, geen prins voor u.
Van rang en staat, oneervol hier beroofd,
wordt hij de herder weder, die hij was,
de zoon van Isaï.

Michal:

Heer vader...

Saul:

Bij
mijn kroon, dit woord herroep ik niet. Ik zag
u liever dood dan in mijns vijands huis.

Jonathan:

Bezondige de koning zich niet aan
zijn knecht. Want tegen u heeft David nu
noch immer iets misdaan. Waarom zoudt gij
u wenden tegen zijn onschuldig bloed?
De Heere heeft groot heil door hem aan gansch
het volk van Israël gewrocht. Gij hebt
het zelf gezien en zijt verblijd geweest.
Thans nog is David recht. Verzoening met
zijn vorst is al zijn wensch.

Saul:

Te vaak heeft uit
uw mond diens herders lof weerklonken. Zoo
waarachtig als de Heere leeft, 'k verban
hem uit mijn licht. Wie nog voor David spreekt

is schuldig zelf en mede een kind des doods...
 Niet slechts mijn Jonathan is afgedwaald.
 Zoovelen, velen zijn mijn hand ontvallen. Om
 mij heen verdunt de kring der oude trouw.
 Gelooft ook gij dat mijn gesternt verbleekt?
 Hij die daar zwerft landin landuit, straatarm
 fortuin belooft en voorgeeft dat hij na
 mij komt, de priesters heeft en vrouwen in
 zijn sleep. Hij sloopt mijn huis, verderft mijn heir...
 Wat rest mij nog? Mijzelf! Alleen mijzelf.

Abner:

Heer koning, wees gerecht en zie, zie om
 uw troon die spiesen, schilden en den straal
 der oogen; zie de vuist zwaar op het zwaard.
 Weet, aan uw hof en in de steden van
 uw rijksgebied, bij al de stammen 't puik
 der wapenknechten, ijvrig, trouw als steeds
 en onversaagd, gereedstaan in uw dienst.
 Wat baten David duizend overloopers,
 al haveloos tuig, al vadsig volk, op buit
 belust, geneigd tot omslaan voor 't gevecht
 begint? Wat oversten heeft hij? Meest jonge
 en onervaren lui; met één van naam.
 Abisaï en Joab, ja; en dan?
 Een staf van priesters met dien Abjathar,
 die daar te Zif dien trouw heeft ingezegend.
 Krijg, krijg voert David niet. Een open slag
 vermijdt hij, wijkt naar de woestijn, of vlucht
 in het gebergt van krocht tot krocht. Wat zou
 hij tegen onze macht en uw banier?

Saul:

'k Vertrouw mijn eigen zoon niet. Wien dan? Wien?
 Ik heb alleen mijzelf. Dat is genoeg.
 Steun kan ik missen nog... Men zegt: de jeugd
 beklimt den berg daar de ouderdom van neerdaalt.
 Traag gaat het klimmen, rasser steeds het dalen.

Vroo haalt de jeugd de spits en denkt niet dat
ook zij moet eindigen met ouderdom.
't Is hard, 't is hard voor een die denkt en weet.
Ik ben niet oud; 'k ben grijs alleen voor tijd.
Dat deden mij de zorgen en 't verdriet.
Gij, mannen, wilt een sterken man tot koning?
Ik ben nog sterk, de sterkste hier; maar gij
gelooft het niet.

Tweede tooneel

De vorigen, Palti

Palti:

Verheug u, koning Saul;
want zie, ik deel u blijde boodschap mede.
De ziener Samuël...

Saul:

Meld: hij is dood,
en 'k geef u mijne dochter.

Palti:

Hij is dood.

Saul:

Hoorde ik een juichen opgaan...? Niemand juiche.
Hij was een richter hier in Israël
en hij heeft Saul gezalfd. Doch hij is dood.
Dat is een goed, droef nieuws.

Palti:

Te Rama in
zijn huis werd hij door 't weenend volk begraven.

Saul:

Recht billijk dat men weende. Toch dank ik
den Heer dat ik hem nooit ontmoeten zal.

(tot Palti)

Uw naam is Palti?

Palti:

Palti ben ik, heer,
een zoon van Laïs, die te Gallim woont.

Saul:

Mij dochter Michal, afgenomen van
dien aartsverrader David, heb ik u
tot vrouw beloofd. Zij is u ondertrouwd.

Michal:

Mijn vader, haastiglijk ten tweeden maal
schenkt gij uw dochter.

Jonathan:

Hoor, hoor Michal toch.

Michal:

Ben ik niets meer u dan een slechte slaaf,
 een paard, een rund, een reedloos dier, een ding,
 dat ik kan weggegooid worden of
 geleend, o schaamt, tot weer uw zin verandert?
 Ik had een man, een held, een prins, en had
 hem lief. Die daar is vreemd voor mij, en blijft het.

Saul:

Mijn dochter, zacht... De koning heeft beloofd.

Michal:

Gij, Palti, in wiens plaats waant gij te treden?
 Mijn David sloeg een reus. Gij zijt een bode
 van slecht, goed nieuws, en hoopt op bodenloon.
 Durft gij het wagen tegen 's Heeren orde
 en Davids wapen mij naar Gallim heen
 te voeren? Spreek.

Palti:

De koning wil. Ik moet.

Michal:

Weet, Palti, dan: lang blijft de dag niet uit
 dat David stijgt in macht, en, nietling, gij
 op eenen wenk van zijnen vinger, mij
 tot hem terug zult brengen, bevend, schreiend,
 ja, schreiend zult gij loopen achteraan,
 en vallen voor zijn voet, die u vertreedt.

(tot Saul)

Thans, vader, wou ik Jeftha's dochter zijn.

(Michal af)

Derde tooneel

De vorigen, min Michal

Saul:

Ik wil dat gij gehoorzaamt. Palti, neem
 naast mijne grooten uwen rang aan 't hof.
 Gij zijt mijn schoonzoon heden en voortaan.

(slechts met tegenzin nemen de rijks-grooten Palti in hun midden op)

En nu aangaande d' ouden Samuël

en zijnen dood. Het volk bedrijve rouw.
 Ik wil, zoo 't kan, vergeten wat hij mij
 heeft aangedaan. Doch tegen zijngelijke,
 het trotsche slag der zieners en profeten,
 dat boven koningdom zich stellen wil
 en boven wet, dat ingrijpt in Gods Raad
 en meer voorspelt dan mensch ooit weten mag -
 waaruit zoo vaak een schroomlijk onheil spruit,
 daar niemand toch hen onderscheiden kan
 van duivelskunstenaars en tooverkollen -
 wil ik mijn land en volk beschermen. Hen
 verban ik uit mijn rijk op straf des doods.
 Dat zij verkondigd tot de verste landspaal.
 Meteen roei ik het zaad des oproers uit.
 De Filistijnen hebben strijd gezocht
 met Amalek en laten van ons af.
 Thans heb ik tijd en lust om ginds in 't Zuid
 straf te'oefenen aan den vijand mijner kroon.
 Zelf gord ik 't scherpe zwaard aan mijne heup
 en onverwijld ruk tegen David op.
 Ditmaal ontkomt hij niet. Op, op, naar Zif!

Tweede tafereel

Woestijn Zif. Sauls wagenburg in den nacht bij toortsenlicht.

Eerste tooneel

Abner, Saul

(Saul ligt in diepen slaap. Abner waakt nog.)

Abner:

Geen leven roert er in den wagenburg,
 waarom de manelooze nacht met hel
 gestraal van groote sterren heenbeweegt.
 Hier voor ons strekt in 't duister de woestijn,

daar David 't heir en 't daglicht schuwend, wendt
 van 't eene punt naar 't ander, steeds in vrees
 dat hij de klaarte voor zich ziet en Saul.
 De koning rust vermoeid. Het krijgsbedrijf
 bekomt hem, houdt zijn geesten wakker, werend
 verveling van hem af en somberheid
 en angst, die schriklijk anders binnen hem
 de bronnen troebelen van zijn bruisend leven.
 Wij hebben lang gesproken, ongewis
 wat thans te doen staat. Eenerzijds is hier
 een muitling, haast in ons bereik. Eerlang
 wordt hij omsingeld, valt in onze hand.
 Dan volgt zijn straf en 't oproer is gedempt.
 En anderzijds, naar ons bespieders meldden,
 werd aan de landspaal in 't Noordwest opnieuw
 de Filistijn bespeurd. Waar geldt de strijd nu 't eerst?
 De koning twijfelt. Boven David grijpt
 zijn greep. Ongaarne laat hij los. En ginds,
 ginds dreigt de ervvijand van het rijk, dat Saul
 beveiligen wil en zal met allen spoed.
 Op zijne legerstede zat hij overeind.
 Bijwijlen was 't een koning nogmaals die
 daar sprak, bijwijlen dan weer hoorde ik slechts
 den duistren nagalm van een machtig woord
 dat vroeg verklonk. De tijd verstreek, en nog
 was geen besluit getroffen toen de slaap
 hem overmeesterde. Hij ruste nu
 gerust. De nacht brengt raad. Gevaar voor 't heir
 is nergens hier; want David houdt zich ver.
 Ik hoor geen aadmen meer; en zie maar half
 den wanklen schijn dertoorts... 'k Wou 't was aldag.
 Dat is de zware morgenslaap, die op
 mijn oogleên drukt. Rust, Abner, ook een stonde.

(Abner sluimert in)

Tweede tooneel

De vorigen, David, Abisai

(David en Abisai komen behoedzaam den wagenburg binnen. Het schemert langzaam.)

David:

Stil, stil, Abisai... Stil, stil... houd in uw treden, houd uw ademhalen in. Hier moet des konings legerstede zijn.

Abisai:

Heer prins, ziedaar.

David:

Dat 's Abner. Ik herken hem aan zijn opperkleed; en naast hem Saul.

Abisai:

Geen trek verroert er in hun aangezicht. Zij slapen vast.

David:

Zoo ligt de koning hier te midden van zijn heir, gansch onbewaakt.

Abisai:

Zijn spies staat aan zijn hoofdeind.

David:

Steeds ten worp gereed.

Abisai:

God geeft uw vijand in uw hand, als Sisera weleer in Jaëls hand.

David:

Ik hoop dat ik u niet begrijp.

Abisai:

Waarom?
Laat mij dien Saul met deez' zijn eigen spies ter aarde slaan. Laat mij. Een enkele slag.

David:

Verderf hem niet, Abisai. 'k Beveel 't.

Abisai:

Hij heeft den dood verdiend.

David:

Weg met die spies!

Heeft iemand straffeloos ooit zijne hand
aan den gezalfde Gods geslagen? Weg!

Abisai:

Mijn zij de schuld. Zie elders henen, heer.
Eer gij u omwendt is 't geschied.

David:

Een man
als David wreekt zich niet door sluipmoord. Zoo
waarachtig als de Heere leeft, geen haar

wordt hem gekrenkt. De Heere zal hem slaan
wanneer zijn dag zal komen. Verre zij
van mij dat ik mijn hand leg op den koning.

Abisaï:

Gij wilt het; ik gehoorzaam, noode toch.
Dit uur keert nimmer weer.

David:

Des dank ik God.
Geef nu de spies in mijne hand en neem
zijn veldflesch, dat wij gaan. Vóór mij, vóór mij...
Ik ga de laatste.

(Met 's konings spies en veldflesch verlaten David en Abisaï den wagenburg. Het wordt al lichter en lichter. Abner richt zich op.)

Derde tooneel

Saul, Abner

Abner:

Heb ik daar gedroomd?
Mij docht ik hoorde David. Onzin. Ver
van hier is David, waagt zich nimmer in
den wagenburg. Wat? Zou het scheemren al?
De schijn der toorts verbleekt. De lucht wordt grijs.
In 't oost verrijst een donkerroode muur.
De tenten geven schaduw af. 't Wordt dag.

(Tot David en Abisaï treedt Abjathar toe, die (buiten op hen wachtte. 't Wordt gansch hel)

Vierde tooneel

Abner, David, Abisaï, Abjathar. Abjathar steekt den hoorn.

Abner:

Wat hoor ik? Hoorngeschal? Wie blaast daar voor
den wagenburg zoo vroeg? Op wiens bevel?
Beroering wekt hij noodloos in het heir.
Dat moet ik zien, met eigen oogen zien.

David

(staande tusschen Abisai en Abjathar):

Abner!

Abner:

Men roept mij buiten 't kamp. Zie toch, zie toch
drie mannen op de hoogte tegen 't licht!

David:

Geeft gij geen antwoord, Abner? Antwoord, antwoord.

Abner:

Wie zijt gij die voor 's konings leger roept?

Vijfde tooneel

Saul, David, Abner, Abisai, Abjathar, wapenknechten

(Terwijl David spreekt ontwaken enkele wapenknechten. Ook Saul is uit zijn slaap opgeschrikt, treedt nader en luistert.)

David:

Gij zijt een man toch, Abner, zoon van Ner.
En wie is u gelijk in Israël?
Waarom dan hebt gij, over uwen heer,
den koning, geene wacht gehouden heden?
Want daar is volk gekomen, 's nachts in 't heir
om hem te dooden. Zoo waarachtig als
de Heere leeft, gijlieden al zijt kindren
des doods, die over den Gezalfde Gods
ontrouwe wakers blijkt. En nu, ziet waar
de spies des konings is, en waar de veldflesch
die aan zijn hoofdeind staat.

Saul:

Is dit uw stem,
mijn zoon David?

David:

Ja, heer, het is mijn stem.
En met mij zijn alleen Abisai
en Abjathar.

Abner

(tot Saul):

Al vijanden! Al vijand!

Saul

(tot Abner):

Maak 't heir niet wakker. Ik wil David hooren.

Een wapenknecht

(roept uit 's konings tent):

De veldflesch en de spies zijn weg!

Abner:

Wat? Wat?

David:

Uw veldflesch en uw spies zijn hier, mijn vorst.

Saul:

O David, David, stondt gij voor mijn bed?

David:

Waarom vervolgt gij uwen knecht aldus?
 Wat heb ik U misdaan? Wat kwaad is in
 mijn hand? Zeg gij het, want ik weet het niet.
 Indien de Heer u aanport tegen mij,
 zoo breng spijsoffer Hem en reukwerk, maar
 indien het menschenkindren zijn, zoo zijn
 zij voor des Heeren aangezicht gevloekt,
 daar zij mij stooten uit der vaadren land
 en mij berooven van des Heeren erfdeel.
 O Saul, Saul, vorst voor God en Israël,
 onschuldig valle niet mijn bloed op aarde.
 Of zou de koning tegen éénen mensch
 uitgaan met macht van legers? Strekt dit hem
 tot lof? Hij spreke.

Zesde tooneel

De vorigen, Jonathan, meer wapenknechten

Jonathan:

David! Broeder! Vriend!

Saul:

Ik heb gezondigd, Heere, ik heb gezondigd.
 Keer weder, mijn zoon David, tot uw land
 en volk. Ik zal u nooit meer kwaad beroknen.
 Zie, ik heb dwazelijk gedaan; zeer, zeer
 heb ik gedwaald.

David:

Hier is uw spies terug.
 Laat een der knechten komen en ze halen.

Saul:

Ga, Jonathan, ga zelf. Haal mij de spies,

en uwen vriend.

(Jonathan neemt David bij de hand. Abisai en Abjathar volgen.)

Jonathan:

Een broeder breng ik tot
een vader.

(beiden, Jonathan en David, komen voor Saul)

David:

Heer koning, mijne knieën weigren
te knielen.

Saul:

David, kniel alleen voor God.

David:

De Heer vergelde een'iegelijk naar trouw
en naar gerechtigheid. Zooals gij mij
waart in de hand gegeven, zoo geef ik
gansch weerloos, mij in uwe hand. En zie,
gelijk uw ziele groot was in mijn oogen,
zoodat ik nooit u schenden wou, alzoo
zij mijne ziele groot in 's Heeren oogen
dat hij verlosse mij uit allen nood.

Saul:

Gezegend zijt gij, mijn zoon David. Zie,
gewisselijk hebt gij den Heer met u;
want over mij hebt gij nu de overhand.

(Saul weent)

Stemmen:

De koning weent.

David

(knielend):

Thans kan ik knielen, Saul.

Jonathan:

Bazuinen, op! En blaast den vrede Gods!

*(Bazuinen gaan op. Het gansche heir, overeind eind geraakt, staat in den glans der
morgenzon)*

Jonathan

(verkondigt plechtig):

Zij deze dag een dag van hooge vreugd!
De koning heeft met David zich verzoend.
De krijg is uit. Het heir trekt af van Zif.

Het heir

(jubelend):

De krijg is uit. Godsvrede in Israël!

(Abner schrijdt voor Abisaï en Abjathar)

Abner:

Abisaï, wat gij hierover denkt
houd het voor u. Zoo doe ik ook. Zijn wij
u dank verschulgd?

Abisaï

(kortaf):

Weinig, Abner.

Abner:

Dank
ten minste dáárom dat uw mond niet liegt.

(tot Abjathar)

Gij, Achimelechs zoon, staart zwijgzaam toe.
Het volk vergeet. De priester nimmermeer.

Abjathar:

Al blijft mijns vaders dood mij eeuwig bij,
prins David volg ik, die geen vijand is.
De koning draagt zijn vijand in zichzelf.

(doek)

Vijfde bedrijf

Eerste tafereel

Bij de waarzegster te Endor, 's Nachts. Flauw toortsenlicht.

Eerste tooneel

Saul, Abner, Doëg

(De koning, verkleed en zichtbaar vermoeid, met Abner en Doëg. De krijgsoverste verbergt zijn misprijzen niet voor den woesteling, die Achimelech sloeg.)

Abner:

Hier woont de vrouw.

Saul:

Hoe komt de koning dus
in Endor, in 't verdoken en vermomd,
met andere kleedren om het lijf, en hongrig?

Abner:

Gij woudt de waarzegster te rade gaan.

Saul:

De waarzegsters heb ik op doodstraf uit
mijn rijk gebannen, en ik zelf - zoo is
de mensch - dewijl de Heer op mijne vraag
niet antwoordt, noch doordroomen, noch door de oerim,
zocht eene die mij waar kan zeggen. U
heb ik 't gevraagd, en u, en al het hof.

Abner:

De vrouw in Endor, bij mijn weten, is
in 't land nog de eenige die het durft en doet.
Saul: Ik wil, wil weten wie den krijg verliest.
Zoo talrijk en zoo onverhoeds als thans
is nooit de Filistijn in Israël
gevallen.

Abner:

David, na een nieuwe breuk
met u en machtiger oplaaien van
de vijandschap, ontvlood bij Achis in
het Zuid, kreeg Ziklag tot een hofstad, om
voor Achis tegen Amalek te strijden.

Daar heeft hij, groeiend steeds in kracht en roem,
toch beide handen vol. Aldus gedekt
in 't Zuid, valt plots de Filistijn in 't noord
op ons, verzwakt door de oude oneenigheid.

Saul:

Och, had ik nooit met David mij verzoend,
of waren wij verzoend gebleven! Nooit
had zich de Filistijn geroerd, of saam
met David had ik zegevierend hem
weerstaan. Het is te laat daartoe. Veel is
te laat, kan nooit meer, nooit meer anders zijn.

Tweede tooneel

De vorigen, de waarzegster

De waarzegster:

Wie dringt te nacht in mijne woning? Zie,
drie mannen staan voor mij. Ik ken ze niet.
Wat komt gij doen? Te rooven valt hier niets.
In Endor toch is niemand rijk.

Saul:

Ik kom
te nacht om wat de nacht alleen gehengt.
Gij, vrouwe, moet waarzeggen mij.

De waarzegster:

Zoo keert
terug dan gij. Waarzeggen doet men niet.
Waarzeggen mag men niet.

Doëg

(haar een buidel toonend):

Voor groot, groot loon.
In dezen buidel zijn veel sikkels zilver.

De waarzegster:

Veel sikkels zilver? Zilver is schoon blank...
Is daar ook bloed aan dezen buidel? In
uw hand vrees ik dat zeer. Want een gelaat
kan ik doorkijken soms, ook in den nacht.

(tot Doëg)

Gij zijt een slechte man, dat zie ik wel.

(tot Saul)

En gij een milde heer, een machtig heer.
Ik wou u dienen, gaarne. Doch ik kan
het niet. Al wil ik het, ik kan het niet.

Saul:

Gij moet mij dienen, vrouw, met éénen dienst.
Al wat gij vraagt zal ik u geven, en
voor 't krieken van den dag, gaan wij ver heen.
Verwek mij eenen geest die weet. Doe mij
verschijnen dien ik tot u zeggen zal.

De waarzegster:

Gij weet wat Saul, de koning, heeft gedaan.
De waarzegsters en duivelkunstenaars
zijn uit dit land geroeid. Waarom dan stelt
gij mijne ziel een strik om mij te dooden?

Saul:

Uw ziele stel ik geen strik. Alzoo
waarachtig als de Heere leeft, ik zweer 't,
u overkomt geen straf om deze zaak.

De waarzegster:

Kunt gij gedrieën zwijgen?

Saul:

Ja, bij God.

De waarzegster:

Gij hebt gezworen zwaren eed, mijn heer,
en deze wanden hooren immervoort.
Lang mij den buidel over.

Doëg:

Daar, grijp toe.

De waarzegster:

Spreek nu. Wien breng ik voor uw oogen?

Saul:

Doe
mij Samuël opkomen, den profeet.

De waarzegster:

Die richter was in Israël?

Saul:

Ja, dien.

De waarzegster:

Die ligt te Rama onder de aarde. Diep,
heel diep.

Saul:

Te Rama ligt hij.

De waarzegster:

'k Weet; heel diep.

(tot Abner en Doëg)

Gij beiden, treedt op zijde, voor den ingang.

(tot Saul)

Nu spreek niet eer gij toegesproken wordt.

Saul:

Ik zwijg, totdat hij mij tot spreken noopt.

(de waarzegster brandt reukwerk en maakt toovergebaren)

De waarzegster:

Aanhoor mij, Astaroth.

Een wierook brand ik u, die eeuwig met
den eeuwige zijt. Uw macht herken ik en
uw donkren dienst, die klaarten bergt
meer dan het licht.

Astaroth, aanhoor mij.

Verrijze deze die gericht heeft over Israël,
te Rama.

Astaroth, aanhoor.

En gij, ontbonden geest, op mijn bezweren, kom
tot eenen die 't verzoekt.

Samuël, u roep ik.

Samuël, verschijn.

(de geest van Samuël verschijnt)

Derde tooneel

De vorigen, Samuëls geest

De waarzegster:

Ginds, ginds. Ik zie. Zijn licht gaat tot mij op.
En nu weet ik wat ik daar straks niet wist.

(tot Saul)

Waarom hebt gij een vrouw bedrogen?

(zeer luid)

Gij
zijt Saul!

Saul:

Vrees niet, die machtiger hier zijt
dan ik... Maar zeg mij, zeg mij wat gij ziet.

De waarzegster:

'k Zie goden daar opkomende uit de aarde.
Gansch edel zijn zij, hoog en wonderlijk;
en een van hen schrijdt traagzaam naar ons toe.

Saul:

Zeg, hoe is zijn gedaante?

De waarzegster:

Een oud man is
hij en gehuld in eenen mantel; wit
als hagel is zijn baard; zijn voorhoofd fronst
hij op tot zware rimplen en zijn oogen
zijn als een schriklijk vuur. In de eene hand
draagt hij een staf, en hoog in de andre, zie,
een oliehoorn. Hij komt hierhenen.

Saul

(den geest ontwarend slaakt een wilden kreet):

Hij!

(hij wankt)

Abner:

Ik zie hem niet.

Doëg:

Geen lid van hem.

Samuëls geest:

Waarom
ontruikt gij mij aan mijne rust, mij doende
opkomen?

Saul:

Thans, thans hoor ik u en zie,
die mij vervolgd hebt al mijn leven!

De geest:

Wat wilt gij?

Saul

(eenigszins bedarend):

Gij hebt Saul gehaat en toch,
toch Israël bemind. Bij deze liefde,
o richter, zeg mij waar... Beangstigd vindt

gij mij met grooten angst, om mij en 't volk.
De Filistijnen krijgen tegen ons
Te Sunem staan zij met ontelbre macht.
En God is van mij afgeweken, geeft
geen antwoord mij, door droomen noch door de' oerim

Daarom heb ik u opgeroepen, dat
gij mij te kennen geeft wat mij te doen staat.

De geest:

Zoo God van u is afgeweken en
uw vijand werd, waarom dan vraagt gij mij?
De Heere zal u doen zooals hij door
mijn dienst gesproken heeft. Het koninkrijk
zijns volks heeft hij van uwe hand gescheurd
en weggegeven uwen naaste, David;
dewijl gij naar de stem des Heeren niet
gehoord hebt en de hittigheid zijns toorns
niet uitgericht hebt tegen Amalek.
Daarom heeft u de Heere dit gedaan.
De Heere zal ook Israël, om u,
den Filistijnen geven in de hand,
en weder het verlossen door zijn held.
Reeds morgen zult gij met uw zonen bij
mij zijn. Il wacht u, Saul.

(de geest verdwijnt)

Vierde tooneel

Saul, Abner, Doëg, de waarzegster

Saul:

O Samuël!
Samuël!

(Saul valt ten gronde op zijn aangezicht neder.)

Abner

(toeijlend):

Wat is u, koning? Zie, hij ligt ten gronde.

De waarzegster:

Heer koning, op, sta op. De geest is heen.

Saul

(kreunend):

Samuël... Ik wil naar Samuël.

De waarzegster:

Blijf rustig toch.

Abner:

Er is geen kracht in hem

Den ganschen dag en ook den ganschen nacht
heeft hij geen brood gegeten!

De waarzegster:

Wat? Een koning,
en hongrig! Saul, hoor! Heer koning, hoor;
ik heb gedaan naar uw verzoek, zoo doe
nu naar het mijne. Op, sta op, en eet.

Saul:

Ik zal niet eten, wil niet

De waarzegster:

Gij, met hem
gekomen, leidt hem op de legerstede.

Abner:

Op, koning Saul. Denk om uw volk.

(de koning wordt naar de legerstede geleid)

De waarzegster:

Zit hier,
terwijl uw dienstmaagd u een bete broods
bereidt. Zoo krachteloos kunt gij niet gaan.

Saul:

Er is maar eene schrede tusschen mij
en mijnen dood.
O Samuël,
Samuël!

Tweede tafereel

Vlakte bij Gilboa

Eerste tooneel

Strijdgewoel. Israëlietische wapenknechten op.

Eerste wapenknecht:

De vijand houdt de hoogten van Gilboa.
Te machtig zijn hun schutters. Saul is niet
dezelfde meer; zoo weiflend en bevreesd.

Tweede wapenknecht:

Zoo God is tegen Saul, wie kan weerstaan?

Derde wapenknecht:

Ons heir is overmand. Hier helpt geen strijd.

Tweede wapenknecht:

Verloren! Israël verloren! Wee ons, wee!

Filistijnen

(achter de schermen):

Slaat neer, slaat neer. Ons is de zege en Dagon!

Eerste Israëlietische wapenknecht:

Weg, weg de wapenen! Weg de schilden, Vlucht!

Tweede tooneel

De vorigen, Jonathan

(Jonathan loopt tegen de vliedenden in)

Jonathan:

Staat, lafaards. Hebt een hart en staat! Wie riep daar: vlucht? Ik vel hem met mijn eigen spies. Schaamt u, gij volk van God, gij volk van Saul.

Eerste wapenknecht:

De koning is getroffen. Abner viel.

Jonathan:

Schrikzaaier, gij; onmanlijk man, gij liegt!
Gij liegt! Ik zag den koning ongedeerd;
en Abner, dapper, houdt de benden saam.
Terug ten strijd voor Israël en Saul!

Wapenknechten:

Volgt Jonathan! Vooruit!

Derde tooneel

De vorigen, Filistijnen

Filistijnen:

Hierheen voor Dagon!
Slaat neer, slaat neer, slaat neer!

(gevecht, Jonathan valt)

Eerste Israëliet:

Wee Jonathan!

Tweede Israëliet:

Hij valt, hij viel!

Derde Israëliet:

De prins is dood. Vlucht! Vlucht!

Filistijnen:

Slaat neer en geen genade. Dagon! Dagon!

(Juichend jagen de Filistijnen de Israëlieten voor zich uit en verdwijnen met hen)

Vierde tooneel

Jonathan, alleen

Jonathan:

Mijn leven breekt. Dit is mijn laatste leger.
Ginds vecht de koning tegen duizenden
en tegen zijne wanhoop. Vader, ach.
Ook hij zal vallen, hij en Israël.
O David, broeder, waart gij hier geweest!
De Heer heeft ons verlaten.

(Jonathan sterft)

Vijfde tooneel

Saul, Abner, Sauls wapendrager

Saul

(gewond en door de zijnen gestut):

Laat mij toch.
Die schutters, al die schutters daar, en pijlen!

Abner:

Gij zijt gewond.

Saul:

Mijn volk wordt uitgeroeid,
en ik kan 't niet verhindren.

Abner:

Moed, heer koning.

Saul:

Gij, steunt mij niet. 'k Draag ongesteund mijn leed.
Was ik maar dood toch, was ik lang al dood!

Abner:

Nog strijden wij. Moed, Saul.

Saul:

Mijn Doëg viel.
Hij vocht als een getergde leeuw; maar viel.
Naast hem mijn jongste zoon, mijn Malchi-Sua;
Mijn Gedar, mijn Asmareth viel; al, al

de helden zijn gevallen.

Abner:

Jonathan
houdt steeds nog stand. En velen achter hem.

Saul:

Strijd toch met hen. Mijn strijd strijd ik alleen.

Abner:

Ik help hen voort ter zege, of vind mijn einde.
Gij, wapendrager, sta den koning bij.

(Abner af)

Zesde Tooneel

Saul, wapendrager

Saul:

Hij zoekt zijn einde. Trouwe man, Saul gunt
 het u. Waarom ben ik mijzelf niet meer?
 Hun schutters zouden mij geen vrees aanjagen.
 Ik sloeg daarin, met duizend dooden in!
 Wie houdt mijn armen vast? Wie bindt er mijn
 gedachten? Ramp en smaad op mij, een koning,
 een godgezalfde in 't rijk van Israël!
 Mijn is dat heir dat schriklijk wordt geslagen.
 Mijn is dat heir dat schandlijk slaat ter vlucht
 voor 't aanschijn van den slechten Filistijn.
 O geest van Endor, dieper dan de pijl
 mijn lichaam, hebt gij mijne ziel gewond.
 Ziet gij, mijn wapendrager, spiesen jagen
 en scherpe zwaarden gaan ons door den rug.
 Paardshoeven plettren mijne slingeraars,
 en zegekreten dooven ons gejammer.
 Is het mijn grond nog waar ik liggen zal?

(Saul ontwaart Jonathans lijk)

Gij, Jonathan? Getroffen in de borst!
 Zoo is het goed. Ik heb geen traan voor u,
 die strijdend sterven mocht en Saul niet zien
 moet in zijn laatsten smaad. Veel meer was uw
 dan ik ooit heb gehad. Gij hadt een vriend,
 en waart hem trouw. Wee mij! Uw David is
 mijn ondergang.

(bazuingeschal in de verte)

Bazuinen in het Zuid?
 Den kant van Endor, Nob, en Rama...? Dat
 is Samuël, de richter die mij roept...
 Ik weet het, noodprofeet. Het is Gods uur!

(tot zijn wapendrager)

Wilt gij mij dienen nog?

Wapendrager:

Heer koning, ja.

Saul:

Zoo trek uw zwaard uit en doorsteek mij, dat deze onbesnedenen niet komen en hetzelfde mij doen, Saul hoonend in zijn dood.

Wapendrager:

Heer koning, Samuël heeft u gezalfd.
Uw dienaar kan het niet.

Saul:

Nog Samuël?
Zoo vlucht ik uit mijn leed.

(hij doorsteekt zich)

Wapendrager:

De koning sterft,
onze eerste, groote koning. Zonder hem
is voor zijn knecht het leven waardeloos.

(Sauls wapendrager doorsteekt ziccheveneens)

Zevende tooneel

Abner, wapenknecht

Abner:

Bazuinen, hoor. Bazuinen in het Zuid.
't Is David, David...! Saul, Saul... waar is Saul?

Wapenknecht:

Daar ligt de koning.

Abner:

Schriklijk eind. Ik bleef
gespaard voor deze hoop, en wanhoop sloeg hem
juist nu, wanneer de krijgskans keert misschien.
Hoor, ginds en hier. Opnieuw begint de strijd.
Klim, wapenknecht, op deze hoogte en meld
mij wat gij ziet.

Wapenknecht

(op de hoogte gestegen):

Heer, heer, ik zie...

Abner:

Wat? wat?

Wapenknecht:

Een vreeselijk gewoel. Het warrelt al
dooreen. Wie zijn die daar? Wie zijn die daar?

Steeds nieuwe scharen stormen aan en vallen
de Filistijnen, die ons achtervolgden,
met kracht op 't lijf. Hoor, hoor hun luid geschreeuw

Davids krijgers

(achter de schermen):

Israël! Israël!

Abner:

't Is David, die uit Ziklag snelt ter hulp.

Wapenknecht:

De vijand staat onthutst, wijkt achteruit,
verliest meer veld. Dat zijn geen mannen daar,
't zijn leeuwen! Zie, zie de onzen, die eerst vloôn,
hervatten moed, slaan om en dapper toe.
De Filistijnen, tusschen twee geprangd,
wanordelijk nu pogen links en recht
te ontvluchten. Tevergeefs. De zege is ons.

Abner:

O David, David! God is in uw schild!
Thans kan ik bidden bij den koning.

(Abner knielt bij Sauls lijk)

Achtste tooneel

De vorigen, David, Abisaï, Abjathar, Eliab, Zeruja en wapenlieden

Abisaï:

Prins,
uw Joab drijft den vijand voort en zuivert
het vlakke veld. Saul is door u gered.

Abner:

Niet verder gaat, zoo gij de vorsten eert.

David:

Wat doet de Heere mij aanschouwen? Saul
en Jonathan, elkander trouw in 't leven -
ondanks de vrome vriendschap van den eenen,
de vijandschap des andren jegens mij -
zie 'k door den dood niet van elkaar gescheiden.
Ik had zoo gaarn u beiden hier de hand
gedrukt en beiden aan mijn hart gebonden.
Weent, kinderen Israëls, weent over Saul

en over zijnen zoon. Ik ben benauwd,
 mijn broeder Jonathan, om uwentwil.
 Uw vriendschap was mij wonderlijk en lief.
 En gij, gezalfde Gods, o groote koning,
 hoe ligt gij hier gevallen met uw helden,
 die voor uw volk en zijn gerechten God
 ontelbre malen hebt gezegevierd!
 't Gebergte van Gilboa heeft uw smaad
 gezien, maar ook hoe gij gewroken werdt.
 In Askalon en Gath zal nimmer zich
 de Filistijn verblijden in uw dood,
 want saam met u wordt thans zijn trots begraven.
 Gij waart een edel vorst, mijn vijand toch,
 die nooit uw vijand was. Wat andren strekt
 tot wijsheid was tot argwaan u; wat macht
 u wezen moest - der dienaars diensten en
 verdienste - maakte u zorg; en, groot nochtans
 in denken, kondt gij grootheid nimmer naast
 u dulden. Dit was Gods gericht aan Saul.
 Dat hing niet over hem, dat lag in hem.
 Gelijk gij u de vreugd des levens hebt
 ontnomen, naamt gij u het leven zelf.
 Ach, koning, koning, anders mocht het niet.
 Zoo zijt gij in uw eigen zwaard gevallen.

Abjathar:

Hij was zijn hand niet meester. God zij hem genadig.

Abner:

Priester, dank... Gij, strijdbre mannen,
 bewijst uw vorsten eer met vasten en
 met rouw. Te Jabes, eens door Saul verlost,
 saam worden zij begraven.

(tot David)

Thans geef ik
 mijn legers in uw macht. Uit liefde tot
 mijn volk en vorst was ik met gansch mijn hart
 een vijand u; uit eender liefde word

ik, zoo het u behaagt, uw trouwste knecht.

(knielend)

Mijn koning.

David:

Zie, uw koning ligt voor u.

Abner:

Mijn koning staat voor mij, en leve lang!

(opstaand)

Abisaï en Abjathar, en gij
verwinnend' heiren, kent hem en herkent:
Heil, heil den zoon van Isaï,
heil David koning!

Abjathar:

De Heere wil het. David koning!

Abisaï en het heir:

David koning! David Koning!
Hosanna! Hosanna!

David:

'k Aanvaard de kroon, mijn volk, uit uwe hand
en uit de hand van hem die mij gezalfd heeft.
Het rijk, o Saul, behoort niet éénen mensch.
God zij met Israël en met mijn huis!

(Machtig gejubel)

(doek)

Absalom
Treurspel in vijf bedrijven

Voorgeschiedenis:

Zoals alle oostersche koningen had koning David vele vrouwen en vele zonen. De oudste was Amnon, zoon van Ahinoam; de derde Absalom, zoon van Maächa, dochter van Thalmai, koning van Gesur. Salomo, Bathseba's zoon, werd veel later geboren.

Amnon nu werd, tot krankwordens toe, verliefd op Absaloms eigen zuster, Thamar. Op raad van een vriend gebaarde hij zich ziek en vroeg zijn vader dat Thamar hem zou mogen verzorgen. Aldus kwam Thamar op de kamer van haar halfbroeder Amnon en werd door hem verkracht.

Absalom hierom haatte Amnon met doodelijken haat. Twee volle jaren later noodigde hij zijn broeders uit tot zijn schaapscheerdersfeest te Baäl-Hazor. Daar liet hij Amnon door zijne knechten nederslaan.

Na dezen moord, vreezend de wraak van zijn vader, vluchtte Absalom naar Gesur tot zijn grootvader Thalmai en verbleef er drie jaar.

David leed om die ballingschap van zijn straf-baren doch steeds inniggeliefden zoon. Zijn veldheer Joab, om 's konings leed te linderen, maakte zich tot bemiddelaar tusschen vader en zoon en bewerkte dat Absalom naar Jeruzalem mocht wederkeeren. Evenwel duurde het nog twee jaar eer de verzoening, nogmaals door Joabs toedoen, volkomen werd en de prins toegang kreeg tot het huis zijns vaders.

Had Absalom, bij het opruimen van zijn broeder Amnon, alleen uit wraakzucht gehandeld, of

ook uit heerszucht? Wie weet? Na zijn ballingschap werd Maächa's schoone prachtlievende zoon, door list en vleierij, de lieveling van het volk. Naarmate hij het hart van Israëls mannen stal, ondermijnde hij het gezag van zijn ouden vader en, heimelijk weder, beraamde aanslag op Davids troon en kroon.

Absaloms opstand, tijdelijke zegepraal, en schrikbarende ondergang is het onderwerp van dit treurspel.

Personen:

David, koning van Israël.
Absalom, zijn zoon.
Zadok, hoogepriester.
Husaï, Davids raadsman.
Joab, Davids veldheer.
Ithai, een Gethiet, overste in Davids leger.
Achitofel, Absaloms raadsman.
Amasa, Absaloms veldheer.
Ahimaaz, Zadoks zoon krijgsboden
Cuschi krijgsboden
Een veldman.
Een heraut.
Salomo, Davids zoon, een knaapje.
Maächa, Davids vrouw, moeder van Absalom.
Bathseba, Davids vrouw, moeder van Salomo.
Haggith bijwijven van David.
Rebecca bijwijven van David.
Ruth bijwijven van David.
Verder krijgers, priesters, allerlei volk.

Eerste bedrijf

Eerste tafereel

Gods woning met de Ark des Verbonds

Zadok:

Des konings vriend sinds jaren, Husaï,
 naast Achitofel zetelend in zijn raad
 en Joab, zijn getrouwe veldheer, die
 den vader met den langverbannen zoon
 door stoute voorspraak hebt verzoend, u beiden
 heb ik voor de Arke des Verbonds ontbôon,
 opdat wij saam bespreken het belang
 des volks, en God alleen getuige zij
 van wat gij hooren zult en zeggen hier.
 Want zie, de tijd is zwaar. Door stad en land
 gaat zonderling gerucht. Gefluisterd wordt
 nog stil, maar niet zoo stil of ieder weet
 dat David oud wordt, in zichzelf gekeerd,
 besloten levend in besloten hof,
 meer met zijn zielenood begaan, dan met
 de nooden van het rijk; terwijl voor 't oog
 van ieder Absalom zijn schoonheid spreidt,
 zijn vorstelijken zin en liefde, zij
 het ware, zij 't gehuichelde, voor 't volk.
 De vorsten worden vergeleken. Dunkt
 u dat wel goed en kan daar goeds uit groeien?

Husaï:

Het is niet goed.

Joab:

Het kwade zie ik niet.

Husaï:

Het kwade niet? Het steekt alle oogen uit.
 Ga 's morgens tijdig in de stadspoort staan.
 De koning heeft verdpet, heeft zorgen, treedt
 niet uit. Maar Absalom, de schoone, is daar;
 en minzaam gaand tot allen man, die een
 geschil heeft, vraagt: 'Uit welke stad zijt gij?'

En als de man hem antwoordt: ‘Prins, uw knecht is goed Israëliet, uit een der stammen’, zoo nadert Absalom en klopt hem op den schouder, zeggend: ‘Vriend, uw zaak is recht en zuiver; maar de koning hoort u niet. Och dat men mij tot rechter aanstelde in dit land! Dat ieder, die een rechtszaak heeft, tot mij kwam!’ Zulke vleitaal, honingzoet, verkoopt hij, glimlacht, deelt maar handen uit en kust den vreemdsten kerel op de wang. Wat denkt gij dat dit uitwerkt bij het volk?

Joab:

In 't leger is mij elk gezicht, dat goed Hebreuwsch is, ook een goed gezicht.

Husaï:

De prins werft volgelingen aan, aloveral en veel. In elke stad, in ieder dorp heeft hij zijn aanhang, niet het minst - wat hoogst bedenkelijk heeten moet - in Hebron en Jeruzalem. De jeugd, tot jeugd getrokken, vergoedt hem en wat overbleef uit 't huis van Saul, uit haat en veete tegen David, zal ieder steunen die den koning afvalt. Gij, Joab, moet dat weten: oorlogswagens laat Absalom zich maken, welke hij, om argwaan te voorkomen, mild en grootsch gebruikt tot allerhande feest en spel, waaraan de dwaze menigt zich vergaapt. Krijgspaarden heeft hij, kloek en welbetuigd, een stal zooals de veldheer er geen heeft, zooals de koning zelf er nooit een had. Waartoe dit alles? En waartoe die wacht, die groote lijfwacht? Vijftig mannen staan in zijnen dienst en loopen voor hem uit.

Joab:

Veel beter vijftig mannen in zijn dienst

dan vijftig vrouwen. Had de koning, lang
de held der helden, steeds aldus gedacht,
dan zorgde hij nog zelf voor huis en rijk;
de wijsste raadsman waar' hij in zijn raad,
de koenste krijgsman in zijn heir.

Husaï:

Weet gij
dat Achitofel vaak met Absalom
te zamen komt?

Joab:

Is Achitofel niet
een man des konings?

Husaï:

Niet zijn trouwste vriend.

Joab:

Des konings trouwste vriend zijt gij.

Husaï:

Wat gaat
de prins, die Achitofel opzoekt, mij
dan uit den weg? Waarom vermijdt hij uw
gezelschap, Joab, die hem tweemaal toch
gered hebt?

Joab:

Jeugd wil jeugd; dat zegt gij zelf.
Daarbij een krijgsman ben ik, niet een man.
van rede of raad. Van mij verlangt het rijk
geen overleg met woorden, maar de daad.

Zadok:

Dat gij, een krijgsman, die verzoening wenschtet!

Joab:

Dat Zadok, 's Heeren priester, zulks verzuimde!
Wij, oorlogsmenschen, willen echten vrede
in vredestijd.

Zadok:

Wee wie den vrede breekt!
Prins Absalom sloeg zijnen broeder neer.
Voor zulk misdrijf was ballingschap verdiend.

Joab:

Toen ik den uitgestooten vorstenzoon -
in mijne oogen had hij niets misdaan,
maar over bloedige schending bloedige wraak
genomen - weder tot zijn vader bracht,
eerst in de stad en later tot zijn huis,
deed ik 't waarachtig meer uit liefde tot

den koning, dan uit deernis met den prins.
 Wel mag ik dien, omdat hij durft en doet;
 maar 't heil des konings is het heil van 't rijk.
 De koning treurde om Absalom. Zijn ziel
 verging om zijnen zoon.

Zadok:

Ik laak u niet.
 Doch geve God dat deze vredesdaad
 u nooit berouwen moet.

Joab:

Moet door de schuld
 van Absalom mij mijne daad berouwen,
 dan pleegt hij ontrouw jegens mij en David.

Zadok:

Ik vrees dat hij u ontrouw wordt.

Husaï:

Ik vrees
 dat hij het is.

Joab:

Waarom? Wat drijfveer kan
 hem daartoe brengen? Heeft zijn vader hem
 niet lief, meer dan elk anderen zoon?

Husaï:

Hij heeft
 hem lief, oneindig lief. Doch op zijn troon
 wenscht hij een wijzen man, een vasten man.
 Dat kan de zoon van Maächa nooit zijn.
 Dit wetend of vermoedend, wil de prins,
 heerschzuchtig als hij is, ingrijpen met
 geweld, des konings keus verrijdelen.

Joab:

Wat
 bewijst u zulks?

Husaï:

Bewijzen zal zijn daad.

Joab:

Wanneer?

Husaï:

Weldra.

Zadok:

Zeg alles, alles wat
 gij weet.

Husaï:

Verneemt dan. Heimelijke boden,

van hier uitgaande, rijden door het land
en keeren tot den prins terug met nieuws

dat hem het hoofd al hooger heffen doet.
 Naar Hebron trekken gansche scharen op,
 kwansuis ter bedevaart, en langs de baan
 klinkt overal de naam van Absalom.
 Ook hier ter stede scholen lieden saam,
 heimzinnig doende. Wapens liggen klaar.
 De vrienden Absaloms, zijn wachten, ziet
 men allenthenen in de weer. Hij zelf,
 de prins, dit melden mijn bespieders mij,
 krijgt dag en nacht verdacht bezoek aan huis.

Joab:

Zoo dit uw ambt is, deel het David mede.

Husaï:

Den koning heb ik trouw gewaarschuwde. Doch
 hij luistert schaars, gelooft het ergste niet,
 wil 't niet gelooven. 'Laat mij rust, 'k wil rust,'
 is 't eerste en laatste wat hij zegt.

Zadok:

De koning
 is oud. Berouw en wroeging kwellen hem...
 Vergoten bloed... Uria's dood...

Joab:

Had hij
 de vrouw geschuwde...? Dat maakt hem oud voor tijd
 dat is zijn schuld; niet wat vergoten bloed.
 Thans nog zoekt hij zijn troost bij mannen niet.
 Wie bij den vorst gehoor wil, krijgt tot flauw
 bescheid: de koning is ter vrouwenzaal.
 Mij lust het niet daarheen te gaan.

Zadok:

En zoudt
 gij Absalom zien stijgen in den troon
 en niet verroeren?

Joab:

Absalom ten troon?
 Bij Davids leven?

Zadok:

Ja, bij Davids leven.

Husaï:

Indien de dood hem niet verrast als Amnon.

Joab:

Zwijg, Husaï, zwijg Zadok. Woorden haat
 ik; *mijn* woord is mijn speer.

Zadok:

Mijn woord 't gebed.

Husaï:

De veldheer houde zijne legers vast
in zijne hand. Ten hove snel ik nogmaals
en waarschuw, zoo het mij gelukt, den vorst.
Gij, hoogepriester, houd met mij een oog
in 't zeil. Want oproer, als een wolkbreuk, barst
op eenmaal uit.

Zadok:

Het is zoo angstig stil,
zoo angstig stil. Gevaar drijft op ons aan.
Doch boven wolk en stormen waakt er Een.
Wat ook gebeuren mag, de Heere God
verlaat zijn kinderen niet.

Husaï:

Noch wij den koning.

Tweede tafereel

Vrouwenzaal in Davids paleis. De vrouwen, liggend en zittend, in twee groepen. Een groep met Maächa, Haggith, Zilla; een andere met Bathseba en Rebecca. Ruth tusschen beide groepen.

Eerste tooneel**Haggith:**

Uw zoon is schoon, vrouw Maächa, 't Volk zegt
de schoonste man die ooit op aarde trad.
Men roemt zijn prachtgestalte en edelen gang,
zijn statigheid in jeugd, den helderen klank
van zijne stem, het stralen van zijn oogen.
Men zingt van zijn gelaat als van de zon,
die uit haar hemel licht verspreidt en gloed.
Het wonder van zijn gouden lokken werd
een gouden sprookje, huppelend van deur
tot deur, in alle huizen van het volk.
Het drong tot in mijn vaders verre tent,

en mijne zusteren en haar maagden en
 ik zelf, een kind nog, hangend aan den mond
 der sprekenden, wij droomden van den prins,
 den schoonen edelen Davidszoon, den held,
 die om een harde daad, uit teederheid
 bedreven, zwerven moest in ballingschap.
 Ik zag zijn klare schoonheid breken door
 een wolk van leed, en zag hem als een god;
 en naar mijn zusteren luisterend, wist ik hoe
 't geluk benijd werd van de vrouwen daar
 te Gesur.

Maächa:

Gesur is een koningsstad,
 mijn vaderstad. Ik ben een koningskind,
 en Absalom is ook door zijne moeder
 van koninklijken bloed. Meer voelt zijn hart
 den sterken tocht naar grootsche mannendaad
 dan liefde tot de vrouw.

Haggith:

Toch is hij schoon.

Maächa:

Gansch schoon. Van zijne voetzool af tot aan
 den schedel van zijn hoofd is geen gebrek
 in hem.

Haggith:

Ik heb hem éénen keer gezien,
 toen ik als bruid gebracht werd in de stad
 des konings. Naar den vader kwam ik toe,
 en zag den zoon.

Rebecca

(schamper tot Bathseba):

Zij zag den zoon, toen zij
 ten vader kwam. Wel, wel, merkwaardig is dat.

Haggith:

Hij was getreden aan den straatweg, bij
 de poort, stond sprekend onder 't volk, dat sprak
 met hem al vriendlijk. En zijn lof ging rond
 van mensch tot mensch en klonk tot in mijn oor.
 Ik zag hem, doch hij zag mij niet.

Rebecca

(tot Bathseba):

Zij zag

hem en hij zag haar niet.

Bathseba:

Ik hoor het wel.

Haggith

(luidop):

Gij hoort mij over Absalom, den prins,
den schoonen prins, Bathseba.

Bathseba:

Dien gij zaagt,
die u niet zag.

Zilla:

Zijn vader zag weleer
een mooie vrouw in 't bad en zij ook, schijnt
het, zag hem niet.

Ruth:

Wat onbeschaamdheid!

Bathseba:

Laat.
Ook deze vrouw nam David.

Rebecca:

Tot een bijwif,
als mij, tot huisvrouw niet.

Haggith:

O Maächa,
hoe stond hij brandend in den gloed der haren,
die golfden neer van wederzij der schouders
en wogen en bewogen om het lijf.

Maächa:

Het weegt zoo zwaar, zoo zwaar. Als men zijn hoofd scheert,
en dit geschiedt gemeenlijk alle jaren
dan weegt het, afgesneên, tweehonderd sikkels.

Haggith:

Tweehonderd sikkels!

Maächa:

Koninklijk gewicht.

Haggith:

Het is een koninklijke dracht. Ik zie
hem reeds gekroond.

Zilla:

Zoo ziet hem al het volk,
dat Absalom zijn weelde en staatsie gunt.

Vijftig trawanten heeft hij tot zijn dienst,
en tal van sterke, lichtbewogen wagens.

Haggith:

Te wagen moet hij heerlijk staan, de prins,
de lokken waaiend op in wind en drift
en de oogen schietend in de baan vooruit.
Een troon maakt oud. Jong wil te wagen en

met vurige paarden vliegen, vliegen! Ach,
wij ook zijn jong.

Zilla:

Wij ook zijn jong.

Ruth:

Ik ben
't geweest, helaas. Vroeg oud wordt hier de vrouw.
Dat doet 't besloten leven en de stilte.

Maächa:

't Besloten leven heb ik nooit betreurd.

Haggith:

Gij kendet David jong, en hebt uw zoon.
Wij arme, hebben niets en wenschen alles.
Hoe vreugdig heb ik mij dit hof gedroomd,
een Eden van geluk! En zie, wat is 't?
Nooit anders iets dan wachten hier - op wien?
op wat? - dan zitten vitten, de eene op de andere
en vriendschap veinzen met een glimlach voor
't gelaat, en in het hart verborgen wrok.
De nijld loert uit van achter zilveren sluiers.
Wie zingt hier ooit, wie speelt? Tien jaren van
mijn leven gaf ik om een lach te hooren,
een echten, gullen lach, die klinkt en schudt
het stof van harpen af en aangezichten.
O ruimte, ruimte en vleugels! Paard en wagen
om wild te rennen waar men wil...! Ik voel
dat iemand als de prins nooit oud kan worden.

Rebecca:

Ik zou mij schamen aan een anderen man
te denken - was hij duizendmaal zoo jong
en duizendmaal zoo schoon als Absalom -
terwijl mijn heer is David.

Bathseba

(opstaand):

Ja, de vorst!
Hoe kan het u behagen, Maächa,
dat *die* daar van uw zoon een koning maken,
terwijl gij weet dat *mijn* zoon koning wordt?

Maächa

(eveneens opstaand):

Dat *uw* zoon koning wordt dat weet ik niet.
Dat zegt Bathseba slechts. Maar wel weet ik

dat, wil het God en Israël met David,
de rijkskroon Absalom niet zal misstaan.

Haggith:

De koninklijkste koning!

Ruth

(vermanend):

Haggith, Haggith...!

Bathseba:

De schoone is niet de wijze. Salomo
is wijs. Den schoone past de wijngaardrank,
maar niet de kroon. Die komt den wijze toe.
Dat Absalom in vrouwenharten heersch',
dat zij hem koningschap genoeg.

Maächa:

Mijn zoon,
Bathseba, jaagt geen vrouwenhulde na.
Een hooger hartstocht bruist hem in het bloed.
Zijn bloed is Davids bloed, een koningsbloed,
en 't bloed van Thalmai, ook koningsbloed.
Zijn wijsheid is de wijsheid van een man.
De wijsheid, die gij voorstaat, is nog knaapsch.

Bathseba:

Goed zoo. Uw zoon is ouder dan mijn zoon.
Toch de oudste niet. Want de oudste zoon was Amnon.
Dien heeft uw zoon verraderlijk gedood.

Maächa:

Zijn zusters eer heeft hij gewroken en
zijn moeders eer. Doch dat is lang voorbij.
Drie jaar heeft Absalom in ballingschap
geboet, daarna twee jaar het aangezicht
zijns vaders niet aanschouwd. Had hierin soms
Bathseba niet de hand? Want David houdt
van Absalom, leed zelf om deze straf.

Bathseba:

Gij staat voor uwen zoon, ik voor den mijne.
En dit zeg ik voor al wie ooren heeft:
Wat ons beloofd werd, neemt geen ander weg.

Maächa:

Is Salomo de elfde zoon? Wie zegt
het mij? Is hij de elfde? Of de tiende?

Bathseba:

De koning schenkt zijn troon aan wien hij wil,
aan wien God wil. Ook hij was de oudste niet
in 't huis van zijnen vader.

Maächa:

David kreeg
het rijk niet als een erf.

Bathseba:

Hij won het rijk.
Het staat hem vrij zijn erfgenaam te kiezen.

Maächa:

Koos hij maar vrij! Maar zie, hij wordt geveleid,
verleid, verlokt. Men stookt, men hitst hem op.
Men lastert wat, men liegt; en weder vleit
en kruipt en smeekt. Niet elke vrouw kán smeecken,
Bathseba.

Bathseba:

Gij, die steeds afgunstig waart
en nog zijt, zoudt gij mij verachten?

Maächa:

Koos
de koning vrij! Hij koos gelijk zijn volk!
Zie toe hoe Absalom alom gevierd
wordt geprezen. Niet der vrouwen hart,
der mannen hart heeft hij tot zich getrokken.

Bathseba:

Daar ziet gij nu waartoe het vleien helpt.
En als het maar bij vleien bleef! Uw zoon,
uw Absalom, de schitterprins, met al
zijn schoonheid, met zijn wagens en trawanten,
met al zijn pracht, zijn durf, zijn list, acht ik
bekwaam om tegen zijnen vader op
te staan.

Maächa:

Wat zegt gij?

Ruth:

Zacht, zacht, koninginnen.

Bathseba:

Hier zijn geen koninginnen, hier zijn moeders.

Maächa:

Ik ben een moeder, maar ook koningin.
Mijn zoon - onthoud dat goed - zal nooit, nooit,
een voet verzetten tegen zijnen vader;
niet om een kroon! Daarom heeft hij mijn hart.
Ik ben een koningsdochter. Thalmai,
mijn vader, was een koning. Eer ik in
dit huis hier trad, met hooge hoofd, wist ik
wat koninginnen voegt. Dat wist *gij* niet.

Bathseba:

Pas op, pas op, o Maächa. Nog is uw zoon geen meester hier.

Maächa:

Gij hebt gevraagd,
Bathseba, of ik u veracht.

Bathseba:

Ja, of
ge mij veracht.

Maächa:

Welnu, dan tand voor tand,
en hoon voor hoon: De dochter Thalmaïs
acht elke vrouw en dienstmaagd hier in huis,
acht elke straatdeern in de stad, maar zij
veracht, veracht de weduw van Uria!

Bathseba:

O David, David, David!

(David komt op)

Tweede tooneel

De vorigen, David

David:

Wat hoor ik? Is dit eerbied voor dit huis
en voor den koning, dat in deze zaal
mijn naam wordt uitgeschreeuwd met harde stem
en klinkt tot in de gang? Ik kwam hierheen -
ik waande tot een heiligdom van vrede
en zachte vreugd om rust te zoeken en
verkwikking in de zorg die steeds mij kwelt -
en scheldrumoeren komt mij tegen, rood
van toorn en heftigheid zie 'k op de wangen,
en tranen, leelijk duistere tranen, waar
ik licht en lieflijkheid verwachten kon.

Bathseba:

Mijn heer, vergeef. Te wreed word ik beledigd.
Bescherm uw dienstmaagd. Spaar mij voor dievrouw.

Maächa:

Beledigd werd ik zelf door haar, die met
haar argwaan mij het leven bitter maakt.

Bathseba:

O wist gij wat zij sprak, verachtend sprak
van u en mij!

Maächa:

O wist gij wat zij sprak,
belasterend sprak van uwen zoon!

David:

Ik wil
niets weten.

Bathseba:

O het is te schandelijk,
te schandelijk.

(op Haggith en Zilla doelend)

En die ook, die heeft mij
getergd, en deze ook. Zij spannen saam,
al tegen mij.

Zilla:

Wij loofden Absalom,
den edelen prins.

Bathseba:

Gij loofdet hem om mij
te hoonen.

Haggith:

Neen, heer koning, dat zij verre.

Rebecca:

Zoo gij de rechte waarheid weten wilt, mijn heer,

David:

Genoeg. Moet ik aanhooren woord
en wederwoord? Opspeuren de oorzaak van
uw veeten en uw twisten? Moet ik straf
uitdeelen?

Bathseba:

Heere, wist gij, ach...

Maächa:

Ja, wist gij...

David:

Ik wil niets weten; ik wil rust. Gaat alle
in stilte naar uw kameren, en leert
elkander te verdragen.

(de vrouwen af, behalve Bathseba)

Derde tooneel

David, Bathseba

David:

God, hoe liet
gij zooveel teederheid gepaard gaan met
die hardheid van gemoed, dat angstig wild zijn?
O vrouwen, vrouwen, vrouwen! Wie kent u

en kent zijn ongeluk?

(hij ontwaart Bathseba)

Wat? Nog hier,
Bathseba?

Bathseba:

Heer, uw dienstmaagd kan niet scheiden.

David:

Gij, boven alle vrouwen mij nog duurbaar,
zijt ongehoorzaam uwen Heer?

Bathseba

(zich nederwerpend voor den koning):

Ik kan
niet gaan eer ik uw voeten mag omvangen.
Ik wil hier liggen op deze ééne plaats,
waar mij vernedering gelukkig maakt.

David:

Laat af, Bathseba, laat. Ik wil niets weten.

Bathseba:

Ach, zwijgen zal ik over wat geschied
is hier. Maar onrust foltert zoo het hart
mij, dat ik schuilen moet in uwen troost.
O David, David, hebt gij mij nog lief,
beloof mij nogmaals wat gij hebt beloofd
veel jaren her. Want zie, ik vrees gevaar
voor mijnen zoon, voor Salomo.

David:

Mijn liefde,
mijn groote liefde, ondanks mijn groot berouw,
ondanks veel lijden!

Bathseba:

Zeg mij nogmaals, heer,
Wat gij voor mijnen zoon bewaart.

David:

Mijn kroon.

Bathseba:

Uw rijkste zegen, koning, gold mijn kind.

David:

De kroon ja docht mij toen de rijkste zegen.
In smartelijk geluk, tot troost u en
verheffing, heb ik dit bij de geboort
op uwe hand beloofd: Prins Salomo
zal na mij heerschen over Israël,

en hij zal zitten op zijn vaders plaats.

Bathseba:

Niet Absalom?

David:

Is niet des konings woord
 een eeuwig woord, dat vaster staat dan muren?
 Klaar spreekt tot mij de Geest die nooit bedriegt:
 ‘Bathseba's zoon rijst boven al uw zonen.
 Noch lichaamskracht, noch schoonheid wil ik kronen,
 maar wijsheid’. Wijsheid, ja. Die na mij komt
 zal wijzer zijn dan ik. Prins Salomo
 is wijs. Reeds slaat zijn ongewoon verstand
 de vroedsten met verbazen. Salomo
 is wijs... Behoede God hem voor de vrouw.

Bathseba:

Zal Absalom niet voorgaan, heer?

David:

Zeer, zeer

ben ik aan dezen zoon gehecht, niet om
 zijn zonnige schoonheid slechts en edele gaven,
 waarom het volk hem wonderlijk bemint,
 maar om zwaar leed, door hem geleden ook,
 het wrange leed der wroeging, dat gevolgd
 is op zijn schuld. Want alle schuld eischt straf,
 eischt boete. Nooit zal hij vermoeden dat
 mijn hart met hem was in de ballingschap,
 waartoe ik zuchtend hem veroordeeld heb,
 noch hoe, na zijn terugkomt, ik mijzelf
 geweld moest aandoen om mijn aangezicht
 van hem te wenden, nog twee jaren lang,
 Mijn trouwen Joab weet ik dank dat hij
 hem in mijn armen voerde... Absalom,
 uw vader heeft u lief, meer dan u blijkt;
 doch mijne kroon zult gij niet dragen.

Bathseba:

Heer,
 reik mij uw hand en uw genade.

(David reikt haar zijne hand)

Dank,
 o dank voor Salomo.

(Absalom treedt op)

Vierde tooneel

David, Bathseba, Absalom

Absalom:

Mijn vader.

Bathseba:

Hij!

David:

Wat driestheid, prins...?

Absalom:

Vergeef deze overtreding.

Men zei, de koning was alleen.

David:

Dit is

een heiligdom... Zie toe, de koningin omsluiert zich. Weet gij wat dit beduidt?

Absalom:

De zwaarste straf, indien gij, strengen zins, de zede handhaaft van het hof.

(Bathseba, op Absaloms buigen niet achtend, gaat heen)

Vijfde tooneel

David, Absalom

David:

Gij hebt

mij meer misdaan en toch liet ik u 't leven.

Absalom:

Voor mijne daden, in zooverre zij den koning troffen, wil ik boeten, voor 't behouden leven dank betuigen.

David:

Dank

den Heer, dat hij mijn arm weerhield, toen ik om eigen bloed te wreken, eigen bloed kastijden moest. U slaande, wondde ik diepst mijzelf. Maar wie rechtvaardigheid bemint,

kan, waar het nood doet, 't noodig offer brengen.
Toch loof ik God, die mij geraden heeft
u te verwijderen uit mijn huis, totdat
ik mij getroost had over Amnons dood.

Absalom:

Den Heer om deze gunst en grooter gunst

erkentelijk te dienen is het doel
van mijn gehaaste komst hierheen en van
de reis, waartoe ik oorlof vragen wou.

David:

Zoo u de Heer hierheen geleidde, spreek.

Absalom:

Toen ik te Gesur, ginds in Syrië,
aan 't hof van mijnen grootvaar Thalmaï,
als balling woonde en naar mijn vaderland,
de heuvelen van Sion en mijn volk,
met sterk verlangen, dat mij rust liet dag
noch nacht, verlangend was - gij, vader, kent
des ballings lijden, want gij ook werdt uit
uw land gestooten - deed ik een gelofte
aan God. Indien de Heer mij zekerlijk
mocht wederbrengen te Jeruzalem,
zou ik in zijnen dienst een beevaart doen
met zooveel vrienden als mijn ongeluk -
uw ongenade - mij nog overliet.
De Heer heeft mijn gebed verhoord. Want zie,
gij hebt mij laten wederkeeren in
uw koninklijke stad en in uw huis.

David:

Ook tot mijn hart, dat voor u openstaat.
Mijn Absalom, geen beter boodschap kon
mij welkom zijn, goedmaken in mijn oog
dat gij in deze zaal onaangemeld
tot uwen vader, uwen koning, tradt.

Absalom:

Wat ik thans voorheb en mij opperst ligt,
dreef mij zoo sterk dat ik niet anders kon.
Verzuim ik langer wat ik schuldig ben
te doen, dan is het mogelijk te laat.

David:

Godvruchtig werk stelt men lichtvaardig uit.
Men denkt: de Heer heeft tijd. Zoo zijn wij, menschen.
Waarhenen wilt gij gaan?

Absalom:

Ter heilige stad
waar ik geboren ben; naar Hebron, heer.

David:

Te Hebron staat ons oude huis, en op
de hoogte 't outer waar ik werd gezalfd.

Absalom:

Met mijne vrienden wil ik derwaarts, wil
het huis zien en het outer. Geef mij oorlof,
want morgen moet ik op de hoogten staan.

David:

Mij roert uw godsvrucht en uw liefde tot
ons huis. Daarom zal ik de beevaart niet
verbieden, noch u laken om den spoed,
waarmee gij heilige schuld betalen wilt.
De stap van de gedachte tot de daad
moet kort zijn bij de wakkere jeugd. Zoo was
ik ook in mijnen tijd, den schoonen tijd.

Absalom:

Gij zijt de roem geweest van gonsch uw volk,
hebt zelf u tot het koningschap verheven.

David:

De Heere was met mij.

Absalom:

De Heere is steeds
met hen die moedig zijn.

David:

Niet steeds. Een koning
wordt niet behouden door een machtig heir.
Een held wordt niet gered door groote kracht.
Des Heeren oog is over dezen die
hem vreezen.

Absalom:

Eer ik van u afscheid neem
is 't mij vergund nog ééne vraag te doen?

David:

Vraag vrijelijk, zoon.

Absalom:

Wat acht gij mijn geluk,
dat ik, den Heere dankend, niets verzoek
voor mij, dat door mijn vader niet gewenscht is?

David:

Wanneer gij morgen voor den Heere treedt,
bid hem om lange jeugd, om kracht, om deugd,
om matigheid, om meesterschap op harstocht,
om eer en eergevoel, om rijkdom niet
te veel, om vromen raad, om wetenschap
en wijsheid, die uit vrees des Heeren spruit.

Bid dat uw schoonheid u niet strekt tot ramp,
de weelde niet tot vloek. Vraag trouw in vriendschap
en sterkte tegen elk verleiden. Hoed
u voor der boozen list en voor de vrouw.
Beheersching in het leven is lang leven.
En bij dit al, mijn teergeliefde zoon,
vergeet niet dat gij zijt uit Israël,
't verkoren volk.

Absalom:

Veel noemt gij, vader, dat
ik vragen moet. Het hoogste echter niet.

David:

Wat acht gij 't hoogste?

Absalom:

Ik noem het niet, zoo gij
het zelf niet noemt. Alleen dit zeg ik nog:
Daareven hoorde ik slechts den vader, niet
den koning. Wenscht de koning niets voor mij?

David:

Mijn zoon, ik vrees dat ik u thans begrijp.
Ach, om het hoogste, om dat hoogste, stijgt
men niet tot God. Het hoogste vraagt men niet.

Absalom:

Het hoogste vraagt men niet... Mijn vader, hadt
gij zoo gesproken, vóór ik harde wraak
nam over Tamars schending?

David:

Evenzoo:
Het hoogste vraagt men niet.

Absalom:

Ik weet genoeg.
Te Hebron zal ik mij dit woord herinneren.
Heer vader, geef mij oorlof.

David:

Absalom,
mijn zoon, mijn lust en zorg, ga in vrede.

(doek)

Tweede bedrijf

Eerste tafereel

De troonzaal in Davids paleis

Eerste tooneel

David, Bathseba, Husai

Bathseba

(tot Husai, die juist binnengetreden is):

De koning bidt.

Husai:

De Heer verhoore hem.

David:

Heer, ik ben uw knecht en onderdaan.
Rekent Gij de zonden eeuwig aan,
blijft Gij, na berouw en straf, verbolgen,
in de ziel de schuld vervolgen,
God, wie zal bestaan?

Heer, ik ben uw knecht en onderdaan,
Gij alleen zijt vrij en vredig koning.
Wie op aarde heerschen moet,
zinkt in wellust, valt in bloed.
Een benauwdheid is zijn woning.

Zie mij, wankelen mensch,
in den troon een slaaf geworden.
Ach, als looveren, die verdorden,
zijn mij lust en wensch.

Milder, Algerechtigheid, uw strengen eisch.
Schip het goede uit het kwade.
Gun mijn zoon een heilige reis.
Neem mijn volk in uw genade
en mijn hart in uwen peis.

Husai:

Amen.

Bathseba:

Heere, zie uw trouwen raadsman.

Husaï:

Mijn koning, dank, dat gij ter bede van uw vrouw, de deuren van deez' zaal weer opent. Sinds week en dag heb ik vergeefs getracht naar uw gehoor.

David:

Uw klagen ken ik, vriend, weet, dat gij 't beste wilt voor vorst en rijk. Doch niet alleen een heerscher ben ik, ook een mensch, die rekenschap moet geven aan zijn God. Of moet de koning armer zijn dan de armste, dat hij nooit in eenzaamheid zichzelf mag wezen?

Husaï:

Verre zij van mij dat ik in moedwil uwe rust verstoort. Ik was hier niet gekomen, koning, zoo de nood niet dwong. Terwijl gij vrede zoekt en God, zijn anderen zinnend op verderf. Ik waarschuw voor gevaar.

David:

Uw blik ziet ver, uit zorg te ver. Gegrondvest is het rijk met vastigheid van zege en van verbond, op trouw aan Israël en trouw aan God. Geen volk ter landsgrens, welke, met mijn helden en met Gods bijstand, ik heb uitgebreid, en krachtiglijk beschut, is vijand nog. Den Filistijn, den Syriër, Amalek, en Moab, Zoba, Edom, houd ik neer en onder. Niemand dreigt de veiligheid van 't rijk. Naar buiten sterk, naar binnen sterk, gelijk mijn nieuwe huis, zoo staat de staat.

Husaï:

Naar buiten sterk, gewis, naar binnen ook, indien gij waakzaam blijft en 't oog niet sluit, terwijl in uw nabijheid, stil en staag, aan 't schoone bouwwerk afbreuk wordt gedaan.

David:

Wat kan ons afbreuk doen? Geen rijksambt, of

ik heb het zelf verleend; der priesters macht steunt 's konings macht, en mijne heiren zijn in Joabs hand, zoo trouw als in de mijne.

Husaï:

U dreigt geen anderen vijand, koning, dan de vijand, dien gij voedt. In Israël rijst uw geslacht zoo boven elk geslacht, dat slechts uw eigen huis uw huis kan schaden. Een roekelooze staat u naar de kroon.

David:

Mij naar de kroon? Wie durft dat?

Husaï:

Absalom,
uw zoon.

David

(met een verwijtenden blik op Bathseba):

Dit sprookje heb ik meer gehoord.

Husaï:

Ja, ook uit mijnen mond.

David:

Beschuldig niet,
aleer gij weet, met waarheid weet.

Husaï:

Het werk
des ondermijners ligt niet boven grond.
Wanneer het in den dag komt, is het reeds
te laat. De prins... is hij niet heengereisd?

David:

Naar Hebron, ja. Hij vroeg mij oorlof tot
een bedevaart.

Husaï:

En gaf de koning oorlof?

David:

Ik gaf het. Zie, hoe gauw men oordeelt en
veroordeelt. Terwijl gij Absalom bezwaart,
zijn vorst en vader waarschuwt tegen hem,
betaalt hij vroom belofteschuld aan God.

Husaï:

O koning, wist gij, wat gij hebt vergund!
Wat ginds gebeurt en hier gebeuren zal!
Niet om geloften, niet ter bedevaart
is Absalom naar Hebron.

Bathseba:

Wat ik vreesde.

Husai:

Zijn vrienden zijn met hem, zijn wagens en
trawanten. Gansch een schaar volgt op zijn voet.

David:

Dat hij zijn vrienden noodigt, wraak ik niet.
Vereend gebed is Jahwe welgevallig.

Husaï:

O, dat godvruchtigheid der boozen doel
en daad tot mantel dienen kan!

David:

Voer toch
geen lastertaal. Een man als Absalom
pleegt geen verraad.

Husaï:

Verried hij niet zijn broeder?

David:

Bedenk, dat hij te Hebron staat vóór God,
ter heilige hoogte.

Husaï:

Heilig is er niets,
voor wie door roode heerszucht wordt gejaagd.

(Zadok komt op met een veldman)

Tweede tooneel

De vorigen, Zadok, Veldman

Zadok:

Waak op, o David. Red uw troon, uw rijk.
Roep Joab op, uw oversten en krijgers.
Roep alle helden onder uw banier.
Want zie, de Heer heeft toegelaten dat
uw eigen huis kwaad over u verwekt.

David:

Wat is u, priester, dat gij dus misbaart
en woorden slaakt, die klinken als de klank
van wapens?

Zadok:

Oproer dreigt in Hebron, koning,
in Sion oproer. Hoort gij niet op straat
de menigte die schreeuwt en samendromt?
Schrikmare vliegt om elken hoek en groeit
met elken wind. Zij drong tot voor mijn woonst.
Zij dreef mij naar 't paleis.

Husai:

Kwam 't reeds zoover?
O koning, wapen u.

Bathseba:

Roep Joab, Heere,

dat hij de stad bescherme, Ik beef om u,
om Salomo.

David:

't Gelooven kan ik niet.
Doch uit behoedzaamheid, die nimmer schaadt,
laat Joab komen.

(een dienaar af)

David

(tot Zadok):

Gij, geef, voort bescheid.
Wie is die man?

Zadok:

Een die u zeggen moet
meer dan ik weet; een ooggetuige, schijnt het,
van den grooten gruwel ginder.

Husaï:

't Lijkt
een veldman, een eenvoudig man.

Zadok:

Ik zag
hem midden in een oploop volks. Hij liep
en riep met zweet op 't aangezicht, schuim op
den mond. Uit Hebron was hij aangerend,
schier buiten adem. Glariegoogend blikte
hij rond, wierp wild zijn armen uit en schreeuwen,
en als hij weder lucht voor woorden vond,
vertelde hijgend wat hem had ontsteld,
terwijl de menschen, hangend aan zijn taal,
verbaasd en nieuwsbegeerig, luisterden,
hem vragend meer misschien dan goed is dat
men weet. Ik heb hem 't zwijgen opgelegd
en meegebracht hierheen.

David:

Zijt gij van Hebron?

Veldman:

Van Zanos, Heere, dat daarnevens ligt.
Hardlooper ben ik, doch in niemands dienst.
Maar niemand, heere, die het bij mij haalt.
Zoo ben ik al hun boden voorgeijld.
Want vele boden zonden ze uit, naar oost
en west, en noord en zuid, al overal.

David:

Deel mede, wat gij ginder hebt gezien,
met eigen oogen, anders niet. En doe

er niets van af, noch voeg er iets aan toe.
 Want uw eenvoudig woord, waarvoor uw hoofd
 mij instaat, moet mij klaarheid geven in
 deez' duisternis.

Veldman:

In Zanos ging een groot
 gerucht van koninklijke bedevaart,
 van offeranden en van feest'lijkheid,
 als nooit gebeurd te Hebron. Heere, wat
 een volk daar over onze wegen stroomde,
 van alle kanten van het rijk! En raar
 dat deze lieden deden! Omzien, wenken
 en fluisteren tegeneen, als wisten zij van
 elkander af en ieder een geheim.
 De meesten droegen wapens. Eerst nog stil,
 doch stilaan stouter, stilaan luider, schaar
 na schaar, zoo trokken zij ter wijstad op,
 al roepende tot ons: 'Komt mee, komt mee,
 en huldigt Absalom, den schoonen prins.'
 Ik ging dan ook en hoorde al onderweg,
 dat uit Jeruzalem tweehonderd man
 gekomen waren. Hebron, heere, was
 niet Hebron meer, de rustige offerstêe,
 't Krioelde en woelde daar van duizenden
 en duizenden; de wapens rinkelden;
 krijgswagens reden; runderen loeiden aan
 den voet des heuvels; wonderlijk geschal
 galmde in de warme lucht. Een ieder mensch
 scheen bijster dol. Dat al om Absalom.
 En heeren waren daar, heer koning, vele;
 en priesters om den offerdienst te doen;
 en Absalom, vol pracht en staatsie, was
 er zelf, met al zijn glansend haar, ten troon,
 in wemeling van palmengroen en goud.
 Eén stond gedurig bij zijn oor en hield

een blik op alles. Achitofel was 't,
de Giloniet. Het offer ging zijn gang.
Er werd gebeden, heere, maar hun hart
was niet bij God. Hun god was Absalom.
En toen werd hun geheim ook openbaar.

(Joab treedt op en luistert scherp toe)

Derde tooneel

De vorigen, Joab

Veldman:

Een priester sprak en Achitofel sprak:
dat koning David niet meer koning was
en Absalom zou heerschen over ons.
En groote woorden waaiden in den wind.
Wij, dorpers, heere, dachten, dat gij dood waart.
Maar anderen wisten anders. Absalom
dan werd gezalfd, gekroond, zwoer trouwaan 't rijk;
en allen juichten, zwoeren trouw dien koning.
Twee rijen blazers hieven hun bazuin
voor hunnen mond en bliezen over volk
en land. Toen riep een rijkgekleed heraut:
'Wat gij aanschouwd hebt, draagt het uit en rond:
Wanneer men in een stad bazuïngeluid
zal hooren, zal men zeggen: Absalom
is koning, te Hebron koning.'
Al sterker groeide de verbintenis.
Het volk kwam toe, vermeerderend steeds
en steeds om Absalom... Toen ben ik weggehold
en vlood halfduizelig ter groote baan
in ééne adem naar Jeruzalem.
Geloof mij, heere, die het melden moet,
wijl 't is: het harte van een iegelijk
in Israël schijnt Absaloms te zijn.
Elk uur, elk oogenblik, verwacht het hier:

Wanneer men in een stad bazuïngeluid zal hooren, zal men zeggen: Absalom is koning!

David:

Ach, mijn zoon, mijn arme volk.

Joab:

Dood, dood den huichelaar!

David:

Die man liegt niet.
Alleen een prins kan liegen, kan verraden...
O Heere, delg mijn overtreding uit.
Wasch mij van schuld en ongerechtigheid.
Want om mijn zonden is mijn zoon mij hard.

Zadok:

De Heere leeft, uw borstweeer en uw schild.
Daartegen schampt de pijl der boozen af.
O koning, vat een hart.

David:

In Hebron werd
de prins gezalfd. Daar waren priesters om
dat werk te doen.

Zadok:

Die priesters zal de Heer
wegwerpen uit zijn hand, zooals gij zelf
uw zoon zult delgen uit uw huis.

David:

Mijn zoon!
De Heer bezoekt mij in mijn liefsten zoon.

Husaï:

De slag is schrikkelijk voor uw vaderhart,
dat om dien zoon reeds zooveel heeft verduurd.
Doch eer 't verraad de poort van Sion nadert,
denk toch om redding, David, en verlies
geen tijd met naberouw en klacht. Wees wat
gij waart in uwe jeugd. Roep saam uw raad
om daad te stellen tegenover daad.

David:

Ook Achitofel is met Absalom.

Husaï:

De slechte, die den slechte dient! Geen nood,
wij zijn met u.

Joab:

Wij zijn met u, en wee
den aartsverrader, die mij heeft bedrogen!
Des krijgsmans goede trouw heeft hij beschaamd.

O koning, koning, had ik zulks vermoed!

David:

U heeft hij niet genoodigd, Joab.

Joab:

Neen,
mij heeft hij niet genoodigd; slechts zijn vrienden.
Dat zijn de listigen, de schurken, die -
God straffe hen - zoo duister zijn als hij.
Ik heb hem tweemaal uit den druk gered,
met smeekrede in uw land gebracht en in
uw huis. Vloek zij mijn mond, die voor hem sprak!
Vloek zij mijn hand, die hem geleid heeft!

Bathseba:

Hoort gij?
Gejubel en geraas! Het oproer zwelt
en stijgt tot vóór ons huis.

(buiten bazuingeschal)

Bazuinen, ach.

David:

Bazuinen, ja. De veldman loog geen woord.
Thans weet een ieder te Jeruzalem
dat Absalom te Hebron koning is.
Maar, zoon, nog leeft uw vader.

Joab:

Hoog mijn speer!

David:

Getrouwen, zoo ik nog getrouwen heb
op heden, volgt mij dat ik uitga in
mijn eigen stad, die ik gebouwd heb met
mijn eigen hand, en zie of miterij
ook hier zoo driest is als die schandbazuin.

Zadok:

Wij volgen allen, trouw aan vorst en wet.

(allen af, behalve Bathseba)

Vierde tooneel

Bathseba alleen

Bathseba:

O Heere, straf mij niet, straf David niet,
om schuld van echtbreuk en Uria's dood.
Ach, Absalom doet kwaad, veel meer dan wij.
Laat hem niet zegevieren.

(Maächa komt op)

Vijfde tooneel

Bathseba, Maächa

Maächa:

Wat gebeurt?
De straten spuwen volk. Bazuinen schallen,
en uit de koningszaal is David heen.
Mijn harte beeft. Schrik overkomt mij.

Bathseba:

Hoe?
gij hier? Om angst te huichelen? Laat de vreugd
toch klaarder stralen uit uw valsch gelaat,
uw zegekreet zoo luid zijn als uw trots.
Wat hier gebeurt, wat die bazuin beduidt?
Antwoordt uw bloed niet, dochter Thalmai's,
het koningsbloed, dat nooit zijn eigen loochent?
Antwoordt het niet? Zoo zal ik spreken, ik.
Uw zoon, o Maächa, die nooit, nooit, nooit,
niet om een kroon, zijn vader zou verraden,
hééft hem verraden.

Maächa:

Hemel!

Bathseba:

Absalom
is koning. Hoor die galmen, hoor uw hart.
Daar moet het juichen nu. Bazuinen weer!
Dat is het teeken van het vroom verraad.

(Maächa, gebroken, knielt neder)

Neen, niet geknield! Omhoog, daar is de troon,

uw plaats, niet als koningsvrouw, maar als
 een koningsdochter, als een koningsmoeder.
 Uw Absalom is koning, te Hebron koning!

(Bathseba af)

Zesde tooneel

Maächa, alleen

Maächa:

Het scheurt in mij, het schreit in mijnen schoot.
 Mijn zoon, mijn zoon, uw opgang is mijn dood...

(opstaand)

Sta ik in Davids huis? Het drukt mij neer.
 Ik moet hier uit, moet weg, moet alles keeren.
 Een wagen, een wagen, dat ik vlieg!

Tweede tafereel

Absaloms legerkamp te Lachis. Krijgers. Midden gejuich treedt Amasa tot Absalom en Achitofel.

Eerste tooneel

Absalom, Achitofel, Amasa, Krijgers

Krijgers:

De koning leve! De koning leve!

Amasa:

Mijn groet en hulde, koning Israëls.
 Ternauwernood had ik vernomen, hoe
 gij werdt gezalfd te Hebron, of ik kwam
 hierheen naar Lachis, om met duizend die
 mij volgen, mij te voegen bij uw heir.

Absalom:

Amasa, reik me uw hand.

Amasa:

Met mijne trouw.

Achitofel:

Wees welkom, overste, in ons legerkamp.
Halfweg ter hoofdstad vindt gij ons. Het zal

een donderslag zijn te Jeruzalem,
wanneer zij hooren van uw overgang.

Amasa:

En uw triomftocht. Zulke geestdrift heb
ik nooit ontmoet. Al jeugd, al dapperheid,
al durf. Een vreugd is 't uit te trekken met
den jongen leeuw en met den fellen vos.

Achitofel:

De buit zal eere zijn. Voorwaar, voorwaar,
de koning had op uwe komst gerekend.

Amasa:

Waar schoon gevaar is, ben ik bij. Thans breng
ik mijne krijgers onder.

Absalom:

Duizend man
hebt gij met u? Tienduizend wachten uw
bevelen. Vriend Amasa, welkom, nog eens.

(Amasa af, Maächa op)

Tweede tooneel

Absalom, Achitofel, Maächa

Absalom:

Mijn moeder!

Maächa:

Ja, uw moeder, Absalom.
Vol liefdesangst kom ik hier heen gesneld;
niet dat ik u herken als koning; ach,
u zoo te zien verheerlijkt, wondt mij diep.
Uw raad, uw hofstoet, uwe legerbenden
staan tusschen u en mij, zoodat ik, dicht
bij u, nog immer verre blijf. Ach, zoon,
mijn zoon, ik kan u niet omhelzen, sinds
gij, bij uw vaders leven, tronen wilt
in zijnen troon en Israël beroert
met bloedige scheuring, woedig knjgsgeweld.
Dat gij door vallen stijgen zoudt, ik kon,
ik wou het niet gelooven, heb gezworen,
het was niet waar, 't was laster; en vol angst,
vol schrik, ben ik u tegemoet geijld.

En toen ik hoorde 't tarten der trompet,
 en toen ik zag den rooden glans van helm
 en schild, en u gehuld in uwe schuld,
 toen voelde ik mij zoo arm, zoo arm, zoo arm...!
 Helaas, ik heb meer dan mijn zoon verloren.

Absalom:

Gij hebt mij niet verloren, moeder. Zie,
 ik houd mijn armen voor u open.

Maächa:

Vind
 ik in uw armen nog mijn trots, mijn eer?

Absalom:

Gij vindt uw zoon.

Maächa:

En Davids zoon?

Absalom:

Ja, ook
 den zoon van David, van den beteren David,
 die 't rijk verwierf door zijne dappere daad.

Maächa:

Speel niet met woorden en doe niets toch wat
 op huichelen lijkt voor mij en voor uzelf.

Absalom:

Ziet gij die zon, die hooge heldere zon,
 mijn evenbeeld? Bij deze zon en God,
 ik huichel niet. Heb ik, gedwongen door
 mijn noodlot, jaren lang voor 't aangezicht
 een mom gedragen, 't was met tegenzin,
 met schaamte en wreveldoed. Dat schijnvertoon,
 dat ander aangezicht, waaronder ik
 mij bergen moest om veiligheid van lijf
 en leven, heb ik met één ruk mij afgerukt.
 Ik ben nu, die ik ben, sta niet
 gebukt, maar vast op vasten voet, en blik
 met zonneblik veel sterke dagen tegen.
 Gansch is mijn wil mijn wil. Mijn leden en
 gedachten krijgen eigen schoonen zwier.
 Ik ben zoo vrij, zoo rijk!

Maächa:

Hoe kunt gij u
 in vreugd verheffen voor uw moeder, die
 uw opgang vreest en uwe nederlaag?

Absalom:

Mijn opgang is gewis. Dit weet al 't volk.

Achitofel:

Vrouw koningin, vrees toch geen nederlaag
voor uwen zoon. De koning groeit in kracht,
terwijl des vijands macht gebroken en
uiteengeschied, gestadig slinkt en zinkt.

Maächa:

Des vijands macht? Wee mij, die zulks moet hooren!
Spreekt Achitofel zoo tot Davids vrouw?

Achitofel:

Tot 's konings moeder spreek ik, onbewimpeld,
in waarheid en in trouw, zooals een man,
zijns ondanks, waar de nood dringt, spreken moet.
Het volk van Israël, daartoe geprest
door hoogste redenen van zelfbehoud,
heeft Absalom tot koning uitgeroepen.
De priesters hebben hem gezalfd, gekroond.
Hij is in naam en met der daad de koning.
Al wie het nieuw gezag, het eenige,
zijn hulde onttrekt - hij weze klein of groot -
wordt vijand van den troon en van het rijk.
Wij willen David geen rechtmatigen lof
onthouden; want, waarachtig, David was
een groot, goed koning. Voor den groei en 't heil
van Israël heeft hij met kracht geijverd,
zoolang die kracht bestond. Thans is die kracht -
en dat weegt zwaar - door eigen schuld verspild.
Te vele vrouwen brandden in zijn hart,
en twistten in zijn huis. Ook wreekt het zich,
dat hij uit eigen volk heeft bloed vergoten.
Ontzenuwd en gebogen voor zijn tijd,
reest hij, om donkere daden, straf van God,
en spreekt geen recht meer uit, noch zorgt voor 't leger,
terwijl de nabuurvolken, oorlogszuchtig,
wraakgierig, liggen op den loer, gereed
om op het land te vallen onverhoeds
en ons te knechten meer dan ooit te voor.

Het gaat aldus om David niet, ook niet om Absalom. Het gaat om dezen staat. Of Israël zal leven, is de vraag. En op die vraag kan maar één antwoord zijn: Ons volk mag niet vergaan. Of Samuël voor Saul moet wijken, Saul voor David, David nu weer voor Absalom, betreuren kan men dit uit menselijke gronden; doch een ieder moet zijn offer brengen, moet zichzelf vergeten, waar het geldt 't bestaan, de vrijheid en de welvaart van de stammen, Heer David neme rust. Nog eens, hij heeft die rust ruimschoots verdiend. Wij laten hem, wij gunnen hem zijn rijkdom en zijn weelde en 't koesteren van zijn zorgen en verdriet; maar 't volk wil zekerheid, eischt vaste hand in 's lands bestuur, en Absalom aan 't roer.

Maächa:

Ik hoor het lispelen van het koud serpent. Mijn zoon, die man is Davids raad geweest, en toen de koning Husaï te vriend hield meer dan hem, trok hij naar Gilo zich terug, en listig wachtte en zon op wraak. Nu sluipt hij weer te voorschijn over grond en gras, en glanst en kringelt naar u toe. Vertrouw de slangenwijsheid niet, die lokt en loos verleidt. Hij spreekt te goed, die man.

Achitofel:

De steek van 't haastig scherpe woord vermag mij niet te kwetsen, Maächa. De zaak van uwen zoon heb ik een rechte zaak gevonden. Hoe het mij ook deren moge, niet langer kan ik David dienen. Weet gij niet dat hij een onbesnoeiden knaap, Bathseba's zoon, ten troon verheffen wil? Dat moest verhinderd worden t' allen prijs.

Absalom:

Zoo is het, moeder. Knapenspeelgoed is
de sceppter niet. Regeeren moet een man.
Dat is de grond, waarom ik tijdig hand
moest slaan aan 't groote werk, waartoe mijn recht,
mijn koningsbloed en ook mijn volk mij riep.
Vrees niet voor David. Peis wordt hem verleend;
een vrije huisstaat met zijn vrouwen en
zijn kinderen, ja, met al zijn oude dienaars;
doch, om den wille van den vrede, buiten
mijn hofstad, buiten mijn Jeruzalem.

Maächa:

Zoudt gij Jeruzalem bedreigen? Wee!
Uw vaders stad, door zijne hand gebouwd!

Absalom:

Door mijne hand bevestigd. Sterker zal
zij rijzen in den glans van mijne jeugd,
aan hare jeugd zoo wonderbaar gelijk.
Mijn kracht wordt hare kracht, mijn trots haar trots.
Geem vreemde zal zijn voet ooit drukken op
het erf van 't jonggebleven Israël,
dat groeien zal in macht, saam met ons huis.
Gij hebt mijn hart op 't koningdom gezet,
mij reeds als kind met koningstooi gesierd,
den roem mijns vaders en uws vaders roem,
als vasten spiegel mij voor 't oog gehouden,
zoodat mijn droom geen andere droom kon zijn,
dan schoon en groot te heerschen in een troon,
glansvol en heerlijk als geen troon ter wereld.
Gij hebt mij zoo gewenscht en zoo gevormd,
dat ik mij in den alledaagschen gang
van 't leven nimmer wel te voegen wist,
en voor het hoogste slechts, als koning slechts,
maar dan ook gansch, met heel mijn aardkan deugen.
Thans is in mij uw levensdoel bereikt.
Ik ben geworden wat gij woudt. De kroon
van Israël straalt op het hoofd uws zoons,

en gij, de dochter Thalmai's, schrikt voor uw werk terug?

Maächa:

Gewis, mijn Absalom,
uw moeder zag een koning in haar kind.
Zij heeft het anders, anders nooit gezien.
Doch niet aldus.

Absalom:

Hoe moest ik koning worden?

Maächa:

Om uw verdienste, door uw vaders keus.

Absalom:

Verdienste gaat zijn keus voorbij.

Maächa:

Dat moest
de tijd ons leren. Voor een vorming, die
te zaam met koninklijke geerten deed
ontstaan in u de koninklijkste gaven,
heb ik met liefde en stage zorg gezorgd.
Ik wou u rijker dan uw halve broeders,
in schoonheid niet alleen, maar ook in kracht,
in mannenmoed, vernuft en sterken wil,
in edelmoed en fierheid, vorsten waardig.
Ik kweekte u in mijn harte tot een koning.
Toen David mij vergat om andere vrouwen
van minder afkomst en van lager deugd,
in mijn verlatenheid en zwijgend leed,
waart gij mijn troost, mijn trots, mijn hoogste moed
en naaste hoop; en als uw vader op
u lachte en met zijn hand uw lokken streek,
dan keken vast mijn oogen naar zijn oogen,
om daar te lezen wat ik lezen wou:
die schoone knaap draagt eens mijn schoone kroon.

Achitofel:

Dat hebt gij in zijn oogen nooit gelezen,
sinds Salomo geboren werd.

Maächa:

Ik spreek
tot mijnen zoon... De koning heeft u lief
meer dan gijzelf bevroedt. Hebt gij mijn eer
en Thamars eer op Ammon fel gewroken,

schuld moest het zijn voor David, niet voor mij.
 Zoo heb ik 't lijden van uw ballingschap
 in Davids huis geleden, hopen steeds
 dat wat gij wreedelijk deedt uit drang van liefde,
 eens mocht vergeven en vergeten zijn.

Het is vergeven nu, vergeten haast.

Uw vader en uw vorst - uw moeder weet het -
 heeft sedert lang geen zoeter vreugd gekend,
 dan toen hij zich, op mijn herhaald gesmeek
 en Joabs raad, in 't letst met u verzoende.

Genade heeft hij u bewezen, wacht
 den tijd af zijner gunst. Keer, keer terug
 van uw vermetelen stap, en zwicht u voort
 de hand te steken naar de kroon van hem,
 dien God den grootste maakte van zijn volk,
 en die voor 't rijk het heerlijkst heeft gedaan.
 Heeft David ook gebreken, groot misschien,
 want klein is niets in hem, het past u niet
 den held en heerscher rekenschap te vorderen.
 Geen enkel braaf Hebreeuw heeft recht daartoe,
 en allerminst zijn eigen zoon.

Absalom:

Het volk
 vraagt rekenschap.

Maächa:

Door uw bestel, helaas.
 Ach, Absalom, een vorst als David doet
 geen afstand van het rijk, dat hij gesticht heeft.
 Hem vindt de dood met zijne kroon op 't hoofd.
 En zoudt gij 't volk afscheuren van zijn trouw,
 meesleepen achter u door vuur en bloed
 tot Sion, zijne stad? Zoudt gij uw hand,
 uw wapen tegen hem verheffen, en
 het leven breken dat u 't leven schonk?
 O, zoo gij Davids zoon niet blijven kunt,
 ook mijn zoon blijft gij niet. Het zwaard, dat

gij getrokken hebt, gaat dwars door mijne borst.
 En wordt gij koning zoo... Mijn God, mijn God,
 ik kan mijn zoon niet vloeken. Knielen wil
 ik, lieveling, hier voor u om uwen vader,
 zooals ik vóór uw vader knielde vaak
 om u... Kent gij uw moeder nog, zoo duld
 hier niemand tusschen u en mij; ontbind
 dit heir van dwazen en van boozen, ach,
 van goeden ook, verdwaalden als gijzelf.
 Verwerp dien man, die helleschaduw werpt
 op 't zonneklare van uw wezen. Leg
 het zwaard des oproers neer en buigend om
 weer op te staan in 't licht, voor God en volk
 en vader, word uw eigen, Absalom,
 mijn Absalom, en laat mij leven nog.

(Absalom, ontroerd, schijnt te aarzelen. Gejuich in het kamp.)

Achitofel:

Een nieuwe schaar juicht haren koning toe.

Absalom:

Dat is de stem des volks, de stemme Gods...
 Mijn moeder, leven zult gij op een troon,
 naast mijnen troon. Den eersten stap daarheen
 heb ik gedaan, den laatsten zal ik doen.

(doek)

[Derde bedrijf]

Eerste tafereel

De troonzaal in Davids paleis

Eerste tooneel

Achitofel, Amasa

Amasa:

Is het uw wensch of 's konings wensch dat hier
 in Sion zelf de kroning wordt vernieuwd?

Achitofel:

Het is zijn wensch en ook de mijne Amasa.

In deze zaal, de gouden koningszaal,
zet Absalom, met eigen stoute hand,
in openbare, hoogste plechtigheid,
zich Davids kroon op 't hoofd. Want alles moet
de koning nemen wat de koning had,
wil hij, in de oogen van de menigte,
de koning zijn.

Amasa:

Gij, Achitofel, ziet
met scherpe blikken tijd en toestand door,
en menschen. Meer des konings raadsman dan
den koning zelf ben ik gevolgd. Zeg mij,
waarom heeft David zijne hofstad niet
verdedigd? Niemand onzer had vermoed
dat wij dus zonder vechten of bestormen,
ja, zonder slag of stoot, Jeruzalems
omwalde veste zouden binnendringen.

Achitofel:

David achtte zich niet sterk genoeg
om dezen onverwachten vloed te stuiten,
en vreezend alles op één zet te zetten -
belegerd en weldra gesloten in
een stad, die hij niet half betrouwen kon -
koos boven nederlaag de ballingschap.
Hij wou zijn menschen sparen, de oude, met
de stad door hem gebouwd en, gis ik goed,
ook zijnen zoon, spijs alles hem nog duurzaam.
Hij schroomde 't eigen bloed aan eigen bloed
te wagen.

Amasa:

Zonder strijd de veste prijs
te geven! Wat moet Joab razen, hij,
de grimmige, die geen lafheid uit kan staan
en voor geen vijand heeft geweken. Zie,
in zijne plaats liet ik den oude gaan
en hield desnoods alleen, als laatste man,
op deze muren stand.

Achitofel:

Is Jacob meegeweken, denk, hij weet waarom.

Amasa:

Tijd winnen?

Uitzien naar betere kans? Al lang te laat.
 Geen mensch meerkeert zijn hand om voor 'tbehoud
 van Davids macht. Stil, doodstil, was het hier
 toen wij ter open poorte naderden;
 maar toen wij binnenreden, Absalom
 vooraan, met al zijn ruiters, vruchtloos zoekend
 naar tegenstand, wij juichend achteraan
 met hooge schilden en met hooger speren,
 trad traagzaam uit de huizen de eene burger
 na d'ander naar ons toe. De vrouwen volgden,
 eerst aarzelig nog; maar dadelijk meer vertrouwd;
 en lange duurde 't niet of naast ons heir
 stond daar een ander heir met palmen en
 met bloemen, dat ons welkom toeriep en
 luid feestlijk binnenhaalde in 't harte van
 de stad.

Achitofel:

Kwam David ooit met kracht terug,
 een zelfde zegepraal viel hem ten deel.
 De menigte is als 't water van een meer.
 Zij waait met elken wind en spiegelt zon
 en wolken evengaarn in haren schoot.
 Gij zaagt haar aarzelig toen wij binnenkwamen.
 Geloof mij, grootendeels is zij dat nog.
 De menigte heet dom. Dat is zij, ja,
 maar laf is zij nog meer. Terwijl zij luid
 rumoert en schreeuwt, is zij aan 't wikken, aan 't wegen,
 wat haar voordeelist uitkomt. Geef den hoop
 maar zekerheid hoe of het loopen zal,
 dan gaat hij met u mee zoo ver gij wilt,
 loopt voor en holt dat gij in 't eind hem niet
 inhalen kunt. Nog twijfelen velen tusschen

den ouden en den nieuwen koning. Vrees
weerhoudt hen dat de zoon zich mogelijk aan
den vader onderwerpt, vergiffenis
bekomt, en wie hem volgde straf.

Amasa:

Verban
die vrees uit 't volk.

Achitofel:

Ik ducht ook Maächa,
die tusschen Absalom en David wankt.
Ik moet den zoon zóó van den vader scheiden,
dat niets noch memand hen weer samenbrengt.

Amasa:

Dat is u toevertrouwd. Gij zijt de man
daartoe.

Achitofel:

Ik zin op middelen.

Amasa:

Zoek, gij vindt.

Achitofel:

Misschien. Mij werd gemeld: tien bijwijven
liet David achter ter bewaring van
't paleis.

Amasa:

Dat hoorde ik heden ook.

Achitofel:

Kon ik
den nieuwen koning daartoe brengen dat
hij inga tot die vrouwen van zijn vader,
zoo zou gansch Israël vernemen hoe hij
met David breekt voorgoed.

Amasa:

Een schrikkelijk stuk!
Zijn vaders vrouwen!

Achitofel:

Huisvrouwen niet; bijwijven.

Amasa:

Toch evengoed uit Davids huis... Ja, dat
waar door geen zee van water uit te wisschen.

Achitofel:

De scheuring tusschen zoon en vader werd
zoo diep, dat aan verzoening nimmermeer
te denken viel.

Amasa:

Maar Absalom is niet
geneigd tot vrouwen.

Achitofel:

Schoone vrouwen lokken

eenieder man, meer nog eenieder vorst.
De koning is van Davids bloed, en jong.

Amasa:

'k Betwijfel of 't gelukt. Een mensch zie ik
zoo gauw niet te veranderen.

Achitofel:

Veranderen?
Dat moet hij niet.

Amasa:

Nu zie wat uwe wapenen,
geslepener dan de mijne, hier vermogen.
Intusschen ga als krijgsman ik mijn gang.
Ik heb geloof in Absalom en u
en vast houvast aan mijne sterke speer.

Tweede tooneel

Absalom, Maächa, schitterend gevolg van oversten, priesters, hovelingen, dienaars en allerlei volk.

Heraut:

De koning komt.

Volk:

De koning leve!
Hosianna! Hosianna!

Achitofel:

Den koning heil in name van zijn raad.

Amasa:

Den koning heil in name van zijn leger.

Een priester:

Den koning heil in name van de priesters,
die niet als Zadok saam met David vloden.

Een man uit het volk:

Den koning heil in name van het volk.

Maächa:

Neem u in acht, mijn zoon. De man, die 'heil
den koning' roept, heeft Davids troon gemaakt.

Absalom:

Hebt gij den troon gemaakt?

Man uit het volk:

Ja, heer, ik heb
den troon gemaakt.

Absalom:
Voor David?

Man uit het volk:

Voor den koning.
Gij zijt de koning.

Absalom:

Vriend, gij antwoordt goed.

(als tot zichzelf)

Zal ik dien troon bestijgen?

Achitofel:

Heer, bestijg hem.

Maächa:

Uw moeder smeekt u, doe het niet, mijn zoon.
Ziet gij? Uw vader zit nog in den troon,
voelt zich tehuis in deze zijne zaal,
heeft alles hier gelaten, niets veranderd.
Hij zal hier wederkeeren... Absalom,
hoe zal uw moeder voor uw vader staan?

Achitofel:

Heer koning, ban den twijfel uit uw ziel.
Uw troon is 't. Wie den troon voor U bezat
werd hem onwaardig toen hij slecht regeerde;
nog meer onwaardig toen hij hem verliet.
Uw troon is 't, daar het volk het dus verlangt,
uw troon is 't, daar uw hart hem heeft veroverd.
Te Hebron kondt gij aarzelen, hier niet meer.
Het is de laatste stap, de hoogste stap.
Stel hem gerust voor de oogen van het volk.
Wij loven u en danken om de daad.

Priester:

Wij loven u en danken. Absalom,
stijg in den troon.

Absalom:

Mijn volk, om uwentwil,
neem ik bezit van troon en kroon.

(Absalom zet zich de kroon op het hoofd en klimt in den koningsstoel)

Volk:

De koning Absalom leve!
Hosianna!

Absalom:

Gij, krijgers, priesters, raadslui, burgers, al
Hebreeuwen, mijn Hebreeuwen! Israël,
verjongd in blij vertrouwen bij mijn opgang -
die als de lente volgend op den winter,

onbloediglijk, door klaarte en gloed alleen
in alle hoeken van 't ontwakend land
een wonderbare zege bracht en thans
het rijk een nieuwen bloei belooft en vrucht -
ik druk u aan mijn hart in liefde en vreugd.
Al is het hard - mijn moeder, hoor mij mede -
tegen een vader op te staan, ik mocht,
ik kon niet anders doen dan wat ik deed.
Slechts noodgedwongen, ik herhaal het, slechts
om uwentwil wordt Absalom uw vorst.
Omringd door trouwe mannen, vaardig tot
elk offer en bekwaam tot elken dienst,
wil ik mijn volk verheffen uit het slib
der sleur, en groot zien groeien in de rij
der volken, lijk het Jahwe's volk betaamt,
dat van al eeuwigheid was uitverkoren
om 't zoekend menschdom voor te gaan in 't licht.
Niet langer gaat, om Davids druk, het volk
gedrukt en tastend in onzekerheid,
gelijk een blinde die zijn weg niet vindt;
niet langer zal de sceppter, die de vuist,
deez' vastigheid der mannenhand, behoeft,
naar vrouwengril bewogen worden, noch
de schandelijke vrees bestaan dat hij
als speelgoed weggeworpen wordt ten schoot
van een of ander lieve schoone, een
of ander lieve kind. Onmondigheid
van ouderom of kindsheid moet geweerd,
en zal geweerd. Recht billijk vergt het volk
van zijnen vorst de volle mannenkracht
van lijf en geest. Dat is mijn zonedroom
dat ik uw vriend meer dan uw heer zal zijn.
Mijn rijk in Israël beteekent kracht
in vrede, heil in recht, en vreugd in schoonheid.

Dies niemand wie met David heulde en zich
 bijtijds bedenkend, keert tot Absalom,
 mij kennend als zijn koning, duchte straf.
 Zij ver van mij dat ik, uit wraakzucht of
 uit wellust, bloed vergiet. God heeft zich in
 mijn hart verteederd en verjongd, en mij
 tot wapenschild gegeven zijne zon.
 Zoo zal, na Saul en David, Absalom
 in heldere trouwe schijnen over 't volk,
 dat in mijn jeugd zijn jeugd verheven heeft.
 Laat alle deuren open, wagenwijd.
 Ik moet bij 't volk, 't volk bij den koning zijn.

Volk:

Heil Absalom, heil, heil den zonnekoning!

Maächa:

Ach, dat uit gloed van sterke zon zoo licht
 een onweer broeit! Ik moest gelukkig zijn
 en trotsch om uw verheffing, en ik kan
 het niet. En toch gij spreekt recht koninklijk.
 Geen man op aarde staat het koningdom
 zoo schoon als u.

Absalom:

Vrouw moeder, spreek een wensch
 uit en hij wordt vervuld.

Maächa:

Mijn zoon, wat ik
 u vragen zou kunt gij niet geven meer.

Absalom:

Kan ik niet alles thans?

Maächa:

Veel kunt gij; maar
 wat hier gebroken werd wordt nooit of nooit
 geheel. Voor David wensch ik wat gij niet
 zult doen; voor Absalom nog alles, alles;
 niets voor mijzelf. Nochtans een troost, zoo niet
 een blijdschap is het mij dat gij de vriend
 blijkt van het volk, geen mensch te vijand houdt.
 Zoo mag ik hopen dat uw edelmoed
 zal strekken tot degene die uw vader
 hier achterliet zijn woning te bewaren,

onschuldigen die schuilen voor uw knechten.

Absalom:

Wie toch en waar zijn deze die gij voorspreekt?

Maächa:

In hare binnenkameren, vol angst,
tien vrouwen van uw vader.

Absalom:

Vrouwen van
mijn vader? In dit huis? Zint David op
terugkeer? Moeten zij dit huis bewaren?
Een zwakke schut voorwaar.

Amasa:

Held Joab vlood,
en vrouwen liet men hier!

Maächa:

Zijzelf behoeven
bescherming, sidderen om het lot, dat haar
te wachten staat. Mij, mede Davids vrouw
en, Absalom, uw moeder, hebben zij
zich toevertrouwd. Doe haar geen leed. Zij staan
in mijne hoede.

Achitofel:

Wilt gij die vrouwen zien?
Het is, mij dunkt, geraadzaam dat gij weet
wie hier in huis is, sluipend om den troon.

Absalom:

Ik wil ze zien.

Maächa:

Doe haar geen leed.

Absalom:

'k Verpand
mijn koningswoord. Geen haar wordt haar gekrenkt.

(Maächa af)

Derde tooneel

De vorigen, zonder Maächa

Achitofel:

Bathseba en zijn echtgenooten alle

nam David mede op zijn gehaaste vlucht.
Bijwijven zijn het heer, bijwijven slechts.

(een krijger komt op)

Vierde tooneel

De vorigen, een krijger

Krijger:

Heer koning, op uw koninklijk bevel
zijn alle hoeken van de stad met vlijt
doorzocht en nergens, in noch bij de burcht,
werd iemand aangetroffen, die het houdt
met David. Wat hem aanhangt - slechts een klein
getal - is met hem meegegaan te voet,
naar uitgevorscht werd in een verre plaats
verzameld, en gereed om heen te trekken
over de Kidronbeek naar de woestijn.

Absalom:

Die boodschap is ons welkom... Ander kommer
dan om uw feestvreugd heeft de koning niet.
Mijn harpenspelers, zangers, wagens, paarden,
de koninklijke schuren, kelders, keukens,
't is alles tot uw dienst. Gebruikt, geniet,
en laat de zorg voorlang gebannen zijn.

Vijfde tooneel

*Maächa terug met Haggith, Zilla, Ruth, Rebecca en andere vrouwen van David. Alle zijn
gesluierd.*

De vrouwen

(behalve Haggith):

Wee ons, verlatene! Wee, wee ons arme!
Help, Maächa.

Maächa:

Hebt moed, ik sta u bij.

Achitofel:

Treedt nader toe, de koning wil u hooren.

Ruth:

Wij groeten u, o vorstenzoon.

Haggith

(bewonderend):

En koning!

Ruth:

Ons vond uw moeder droef en sidderend in
de binnenkameren van 't paleis, waar krank
van kommer, David, onze goede heer,

ons achterliet tot toezicht en bewaring
van 't vorstlijk huis.

Vrouwen:

O David, David!

Ruth:

Wat

wij smeekten om met hem te gaan, het gaf
geen baat. Helaas, op onze tranen waren
zijn tranen antwoord. 't Moest zoo zijn.

Vrouwen:

Wee, wee!

Wat zal ons overkomen?

Rebecca:

Heere, niets

werd u door ons misdaan en geene zal
in iets misdoen. Ach, spaar ons, arme schepselen.

Maächa:

Genade vindt ge in de oogen van mijn zoon.
Geen last, geen hinder zult gij lijden hier.

Absalom:

Gij, vrouwen Davids, staakt dit weenen, dat
mijn oogen kwetst en kwalijk past bij vreugd
en feestlijkheid. Behoud van lijf en leven
beloof ik u. Doch wat dit huis betreft,
door mijne lieden wordt het best bewaard.

Ruth:

Wij danken u, o vorstenzoon.

Haggith:

En koning!

De koninklijkste koning!

Absalom

(treedt uit den troon):

Wacht gij nog.

Geen dank meer, maar geen zuchtenook. Gevrijwaard
voor lijfstraf gaat gij uit, en toch waart gij
den ouden David tot verderf.

(tot Haggith)

Gij weent niet?

Haggith:

Hoe zou ik weenen bij zooveel geluk?

Absalom:

Die anderen doen 't.

Haggith:

Zij hebben veel verloren.

Absalom:

Gij niet?

Haggith:

Mijn heer, uw dienaar is nog
zoolang niet aan het hof.

Absalom

(tot de andere vrouwen):

Houdt dit gekerm

niet op? Ik wil die klaaggelaten zien,
 en laten zien tot leering van het volk.
 Zij die daar huilen met een wild vertoon
 van smart, weeklagend als gebeurden moord
 en brand aan 't hof en grievend onrecht, hoon
 en smaad aan elk van haar; die langverwende
 en lichtgeraakte, schijnbaar schuldelooze,
 zij'n mede schuld aan de verwaarloozing
 van 't rijk en Davids jammerlijken val.
 Naar deze liet hij zoeken, jagen, ver
 en bij, heeft schatten goude aan haar verkwist.
 Om deze heeft hij Israël vergeten;
 door deze ging hij onder voor zijn tijd,
 gelijk een broeierige dag in paars
 en zwoel gewolk. Licht op de sluiers. In
 mijn zonnerijk komt alles aan het licht.

Amasa:

De sluiers op!

Krijgers:

De sluiers op!

Ruth:

O smaad!
 O Davids huis! *Mijn* sluier laat ik neer.

(de vrouwen, gedwongen, lichten haar sluiers op)

Volk:

Fraai, foei!
 Hoereerstes, boeiersters, huilebalken.
 Er staan er tien ten toon.
 Wie koopt? Wie biedt?
 Snijdt haar de haren af.
 Foei, foei!

Vrouwen:

O schande! Eeuwige schande!
 David, David!

Haggith:

Heer koning, schreien deed ik niet en doe
 het ook niet thans. Wees edelmoedig. Zóó
 heb ik den Zonnekoning niet gedroomd.

Absalom

(in haar aanblik als weggetooverd):

Bij God, die vrouw is schoon... Het is genoeg.
Geen verder straf zal u geschieden. Gaat
nu heen.

Maächa:

Gij hebt niet welgedaan, mijn zoon.

(Maächa gaat met de gesluierde vrouwen heen)

Tweede tafereel

Eerste tooneel

Vóór de Kidronbeek. David, Joab, Ithai, Zadok, Levieten met de Ark des Verbonds; Bathseba en andere vrouwen.

Zadok:

Levieten, zet Gods arke neder, dat
het volk vóór ons door 't lage water waadt.

Vrouwen:

Prins Absalom, die zijnen broeder doodde,
Prins Absalom, die zijnen vader uitdrijft,
Prins Absalom is koning nu.
Ach Sion!

Andere vrouwen:

Waarom, o God, steunt Gij den boozen mensch
en laat den goede lijden?
Is dat uw weldoen, Heer?

Bathseba:

Waar gaan wij, arme, ver van stad en huis?
Waar gaan wij met ons wee en onze kinderen?
In Sion houdt de zoon van Maächa
zijn goddeloos hof.
De koningsdochter, koningsmoeder, spiegelt zich,
een goudwong op haar hoofd;
en wij, in treurgewaden, zwerven.

Vrouwen:

Wee, wee!

Een krijger:

Klaagt gij... Wij, zwijgend, dragen evenveel.

Joab

(tot David, die, in zichzelf gekeerd, niet luistert):

O koning, koning, wat hebt gij gewild
 dat wij, als vrouwen, vlieden zonder kamp
 en al dien bangen nasleep, dat geschrei,
 dat mij mijn ooren martelt, slepen na!
 Al kostte 't duizend steden, duizend levens,
 wij hadden moeten staan en wederstaan.
 Ik mag niet omzien of ik keer terug.

David:

Ach, wie doorgrondt uw diepe raadselen, God?
 Mijn hart smart in mijn binnenst.
 Leer mij geduld, o Heer.
 Misschien ligt uw ontferming
 over dezen weg...
 Gij, priester Zadok, volg mij verder niet.
 Spreek uwen zegen over ons en breng
 Gods Ark weer in de stad. Indien ik voor
 des Heeren aangezicht genade vind,
 zoo zal Hijzelf mij wederhalen en
 mij Sion laten zien en zijne woning.
 Maar zegt Gij, Heer: 'ik heb geen lust tot u',
 hier is uw dienaar, doe met mij wat u
 behaagt.

Zadok:

Al moet ik scheiden van mijn vorst,
 toch leeft in mij een hoop die niet versaat.

(Zadok klimt op de hoogte)

Zoo spreekt de Heer door Zadok, zijnen knecht.
 Gij, koning Israëls, groot door uw macht
 en roem,
 door rampen ook en zielsverdriet,
 die 't eigen leed niet telt,
 maar spaart uw stad en volk,
 gezegend zij uw moed,
 gezegend zij uw weg,
 totdat gij wederkeert
 in uwen troon.

Levieten en volk:

Amen.

David:

Thans, ziener, voer Gods Ark met u terug
en bid en waak voor David allen dag.
Ik zal vertoeven in de vlakke velden
en wachten op een woord van u en van
uw zonen... Ach, van *mijn* zoon komt mijn leed.

(Husai komt op in rouwgewaad)

Tweede tooneel

De vorigen, Husai

Husai:

O David, David, David!

David:

Husai,
mijn vriend. Waartoe die aarde op uw hoofd
en die gescheurde kleederen? Hebt gij,
in deze ramp, die velen treft met mij,
ook iemand uit uw huis en bloed verloren?

Husai:

Helaas, wie mij het meest aan 't hart lag is
niet meer.

David:

Wie stierf?

Husai:

De koning Israëls.

David:

Zie toch, mijn vriend, en zeg of David leeft.

Husai:

Ja, David leeft, en toch, toch stierf de koning.

David:

Gij spreekt terecht. De koning stierf in mij,
dewijl de vader nog niet sterven kon.
O had ik weer mijn ouden jongen moed,
dat ik mij losrukte uit mijn donkere zijn,
dat ik om David niet, ach, om mijzelf
niet, maar om Sion, Sion kon verlossen.

Zadok

(tot Husai)

Gij komt uit stad. Is Achitofel nog
bij Absalom?

Husai:

Hij is met hem gestadig.

David:

O Heere, breek zijn boos vernuft en maak
zijn raad tot dwaasheid.

Zadok:

Achitofel, met
zijn staatsbeleid en goddelooze list,
is meer te vreezen nog dan Absalom.
Gij, Husaï, hebt aan den goeden kant,
den geest om zijne kunst met kunst te keeren.
Daarom, o koning, laat uw wijzen raadsman
met mij ter stede weder spoeden. Hier
zijn wij tot last u, ginds wellicht tot nut.

David:

Uw woord springt over 't grauw gewolk, dat mij
omgeeft, gelijk een kleurige regenboog.

(tot Husaï)

In waarheid, zoo gij wederkeert ter stad
en zegt tot Absalom: 'Uw vaders knecht
ben ik geweest, maar thans zal ik u dienen',
zoo maakt gij Achitofels raad alvast
te niet.

Husaï:

Ik? Heer? Hoe kan ik zulks alleen?

David:

Is Zadok niet met u, en vele priesters?
Terwijl het volk tot inkeer komt en God
mij helpt mijn kleine leger te versterken,
weest waakzaam gijlie, dat gij alle ding
in 't huis van Absalom verneemt en mij
laat melden.

Husaï:

Heere, dat gij weder spreekt
als een die vasthoudt troon en kroon, verheft
mijn moed. Zoo wil ik gaan in uw dienst.

Zadok:

Leviëten, komt... Heer koning, leef met God.

(Zadok, Husaï en Leviëten af)

Derde tooneel

David, Joab, Ithai en volgend volk

David

(tot Ithai):

Hoor, Ithai. Waarom zoudt gij ook gaan met ons? Neemt gij ook afscheid thans en keer met deze naar Jeruzalem terug.

Ithai:

Waarom toch, heer?

Joab:

Dat gij uw raadslui en de priesters heenzendt, best. Maar dat gij u berooft van uwe wakkere speren...!

David

(tot Ithai):

Gij
zijt vreemd, niet mijn geboren onderdaan,
geneigd alleen naar Gath, uw vaderstad.
Dies hebt gij tegenover mij geen plicht
van trouw. Uw krijgseed gold den koning van
Jeruzalem; en die ben ik niet meer,
sinds Absalom daar heerscht. Diegister hier kwaamt
zoudt heden gij mij volgen uit dit land?
Het noodlot dwingt mij dat ik henenga.
Doch gij, keer met uw broeders wederom.
Weldadigheid en trouwe zijn met u.

Ithai:

Dat heb ik aan mijn koning niet verdiend.
Alzoo waarachtig als de Heere leeft
en ook mijn heer de koning leeft, ter plaats
waar gij zult zijn, zij het ten doode, zij het
ten leven, dáár wordt ook uw knecht gevonden.

David:

Kom dan, en blijf mijn knecht.

Joab

(tot de scharen):

Trekt over, over!

(het volk doorwaadt de beek)

Derde tafereel

Overkant van de beek Kidron. Langs den bergwand open weg naar Bahurim. Volk op den uitkijk, waaronder Simeï.

Eerste tooneel

Een man:

Ginds bij de bocht, in zonneglinsterend stof,
bergop gemaakt de hoop der vluchtelingen.
De Kidronbeke kwamen ze over, gaan
nu voort naar de woestijn.

2e man:

Klim hooger, dat
gij ziet van ver.

1e man:

Zij slingeren langzaam herwaarts.

Een vrouw:

Is ook de koning daar?

Simeï:

Wien meent gij? David?
Die is geen koning.

2e vrouw:

Neen, hij is 't niet meer.
De harige prins is koning.

1e vrouw:

Uit zijn land
verdreven door zijn zoon! Het schreit ten hemel.

Andere vrouw:

Geen stad, geen eigen huis meer heeft de man,
geen stoel, geen steen om 't hoofd op neer te leggen.

Simeï

(dreigend):

Voor steenen zal ik zorgen.

Een man:

Simeï,
gij zijt een man van Saul gij.

Simeï:

Juist daarom.

(wapenknechten, Ithai, Joab)

Wapenknecht:

Belieft u, goede lieden, gaat op zijde.

Simeï:

Wel nederig zijt gij heden.

2e wapenknecht:

Gaat op zijde.

Ithai

(tot Joab):

Bij deze hitte wil de koning niet
dat zijne knechten stappen in gelederen.

Joab:

Vervloekte tocht! Op zwervers lijken wij,
op weggejaagde bedelaars. Zie toch
dat weenend volk om ons. Mocht Absalom
ons achtervolgen, uit was 't met ons allen.
Bij God, ik wou het! uit ware ook de schand.

Ithai:

Wind u niet op. De koning kon u hooren.

(Bathseba met andere vrouwen en Salomo. Daarna David)

Bathseba:

Niet klagen, Salomo. Niet morren, kind.
Wij slapen 't avond in een koele tent.

(tot David)

Welk dorp is dit? Gij antwoord niet. Gij spreekt
niet al den tijd. Mijn arme, goede heer.

Joab:

Gunt gij den koning nog geen rust? Mij wringt het.

Bathseba

(tot Joab en Ithai):

Welk dorp is dit?

Ithai:

Bahurim, edele vrouw.

Volk:

Daar is hij!
Barvoets, 't hoofd bewonden en beslijkt,
Vorst David, Gods gezalfde!

David:

Zij mij genadig, o mijn God,
naar uwe goedertierenheid.

Delg uit mijn overtreding.
In ongerechtigheid ben ik geboren.
In zonde heeft mijn moeder mij ontvangen.

Een man:

Israël, ziedaar uw koning,
uw groote koning.

Vrouwen:

Ach, ach.

Joab:

Laat af dat schreien, spaart uw medelij,

mij erger nog dan schimp en hoon.
 Schept David in vernedering zijn lust,
 spijs dezen boozen boetgang blijft hij koning.
 Zoo gij hem trouw zijt, grijpt de wapens op
 en voegt u bij het heir.

Een man

(met een gebaar van vertwijfeling):

Waar is het heir?

Vrouwen:

Ach, ach.

David:

Mijn Joab, laat die lieden weenen.
 Zij voelen ja waarom.
 Joab: Kom, Ithai.

(Joab en Ithai gaan verder)

Tweede tooneel

De vorigen, zonder Joab en Ithai

Simeï:

Ga uit, ga uit, gij man des bloeds,
 gij Belialszoon!
 De Heere heeft op u doen nederkomen
 het bloed van Saul en van zijn koningshuis.
 Gij hebt gezeteld in zijn stoel;
 gij hebt gestolen zijnen roem;
 gij, kleine, stiet den groote neer.
 Vloek over u!

Bathseba:

Wat wil die man?

Simeï:

Waar is uw sceppter, David, waar uw kroon?
 Nu heeft de Heere God het koninkrijk
 gegeven in de hand van Absalom,
 uw zoon.
 Zie, nu zijt gij in het ongeluk,
 omdat gij zijt een man des bloeds.
 Vloek over u en steenen op uw hoofd!

(hij gooit met steenen)

Dat is een steen voor Saul,

en deze voor Isbóseth,
die voor Amnon.
Een steen hier voor Uria!

David:
Wie zijt gij?

Simeï:
Ik? De wraak.

David:
Ik ken u niet.

Simeï:
Ik ken u wel. Gij zijt de moordenaar
van Sauls geslacht.

Een vrouw:
't Is Simeï, de zoon van Gera, heer.

(Joab en Ithai keeren terug)

Derde tooneel

De vorigen, Joab, Ithai

Joab:
Laat mij begaan. Hij is een kind des doods.

Ithai:
Gij niet; ik, Joab...

David:
Slaat geen razende.
Hij weet niet wat hij doet.

Simeï:
Weet ik het niet?
Ik weet zooveel dat ik u vloek en vloek.
Al zijn uw helden aan uw rechterhand
en aan uw linkerhand, ik tart u, David.

(hij werpt opnieuw)

Joab:
Waarom zou deze hond den koning vloeken?
Laat mij toch gaan en zijnen kop wegnemen.

David:

Wat heb ik aan uw speren, aan uw zwaarden?
Ja, laat hem vloeken, want de Heere heeft
tot hem gezegd: 'Vloek David'. Zie, mijn zoon,
die van mijn lijf is voortgekomen, vloekt
mijn ziel. Hoeveel te meer nu deze zoon
van Jemini? Laat hem geworden, laat
hem tergen; want de Heer beveelt het hem.
Misschien zal Hij in 't einde mijn ellende

met vaderoogen aanzien en mij goed
vergeldden voor zijn smaad te dezen dage...
Ja, Heere God, ondanks mijn zonden, wees
mijn vader nog, zooals ik mij, ondanks
al leed, nog vader voel van Absalom.

(doek)

Vierde bedrijf

Eerste tafereel

Hoving om het koninklijk paleis

Eerste tooneel

Absalom alleen

Absalom:
 Mijn Achitofel gaf mij goeden raad.
 Ik zou de koningsvrouwen nemen op
 het dak van 't koninklijke huis, in 't zicht
 van al het volk. Bij God, die raad is goed.
 Hoe goed voor mij weet Achitofel zelf niet.
 Ben ik niet Absalom, die onverschillig
 voorvrouwelijk schoon, het minst aan minnen dacht?
 Dat was de prins. Ik ben de koning thans.
 Toen ik die sluierhulselen lichtte, was het
 geen scherts, geen spot. Ik wilde zien... 'k Verlang
 naar ééne, die naar mij verlangt. Die oogen!
 die oogen, die mij boren door en door!
 Bij dag, bij nacht, alom, aloveral
 moet ik ze zien en staren in hun vuur.
 Te nauw is het paleis met koude pracht
 van wemelend goud en willige dienaarschap,
 voor 't laai gevoel dat in mij bruist en brandt
 en al mijn denken smelt tot één gedachte:
 Mijn is die vrouw, mijn zijn die oogen, mijn
 die mond, die hals, dat goddelijk lijf, die ziel.
 Lucht moet ik hebben, lucht, licht, warmte, groen,
 en vrouwenoogen, bloeiend als geen bloem...!
 Een wonder dier is mensch, in rede hoogst
 onredelijk... De kroon heb ik begeerd,
 veel jaren hard en anders niets begeerd;
 er naar gestreefd met goede en kwade kracht;

en nauwlijks is mijn groote wensch vervuld,
 mijn hooge doel bereikt, of ander drift,
 uit ander leegte ontsprongen, overrast mij.
 En dat doet ééne vrouw. Heerschzucht, die al
 mijn lust en tijd verslondt, verzadigd zijt
 gij niet, doch hebt een ander voorwerp. Koning,
 wierp ik mijn kroon met blijdschap in een schoot,
 zoo dit de prijs moest wezen van het wild
 geluk, dat ik met bei mijn armen aan
 mijn borst wil heffen, sidderend prangen, tot
 twee ademen in een enklen kus vergaan.

(droomerig staart Absalom voor zich uit. Maächa komt op.)

Tweede tooneel

Absalom, Maächa

Maächa:

Te goeder ure vind ik u alleen.

Absalom:

Wat wenscht mijn moeder?

Maächa:

Antwoord op een vraag.

Neemt gij de vrouwen van den koning tot
 uw vrouwen?

Absalom:

Alles wat des konings was
 wordt mijn.

Maächa:

Uw antwoord lastert Absalom.

Absalom:

Bezit van schoone vrouwen past den vorst.
 Zij zijn het rijkste tooisel van zijn hof,
 uitblinkend als een parel in een ring.
 Zonnige zede wil mijn zonnig land.

Maächa:

Een edel held had ik in u gedroomd,
 die droom is uit.

Absalom:

Mijn schoonste droom begint.

Maächa:

Het is dus waar. De toebereidslen en
de noodigingen tot een nachtljik feest,

te houden bloot en vlak in 't aangezicht
van volk en God en 's hemels reine sterren,
zijn niet een louter schrikaanjagen tot
herhaling van de smadelijke scherts,
waarmee gij mijnsgelijke treffen woudt.

Absalom:

Niet uwsgelijken toch. Bijwijven zijn het.

Maächa:

Bijwijven zijn het, ja; maar Davids.
In 't bijzijn van uw knechts en van het volk
hebt gij haar lijfsbehoud beloofd.

Absalom:

'k Beloof
het nog.

Maächa:

Het lichaam laat gij leven en
vermoordt de ziel. O gruwlijk, gruwlijk!

Absalom:

Griefft
het u niet meer dan haar?

Maächa:

Ontzetting heerscht
op hare kameren, huidringwekkende angst.

Absalom:

Zij hoeven niet te huiveren. En ik gis
ook alle huiveren niet.

Maächa:

Een eerbaar man
verblijdt zich over de eerbaarheid der vrouw.
Al dwaalt er ééne, vele wandelen recht.

Absalom:

Nu, moeder, val, om eenig bijwijfs wil
en gril, niet lastig mij. Wat David schonk
tot pronk en pracht, dat schenk ik ook. Voorwaar,
veel minder wordt die overgang betreurd
dan gij te vreezen schijnt.

Maächa:

Niet deze blik,
vol duister gloeiend vuur! Niet deze blik!
Ik ken uw oogen, Absalom. Vol angst,
àch menigwerf, heb ik dien wilden glans,
dat gluren naar 't verbodene in hun diepst
ontwaard. Een moederoog ziet scherp, ziet ver.
Gelijk een voorgevoel van leven, heeft

zij ook een voorgevoel van dood. O kind,
mijn groot, mijn schoon, mijn slechtgeworden kind.

Absalom:

Ik ben niet slechter dan elk ander koning.
Wat David heeft gedaan, zal ik niet doen.

Maächa:

Veel erger doet gij. Wilt gij vrouwen, ga,
kies uit en neem. In Israël en elders
zijn vreugdedeernnen vele en mooi genoeg.
Lok met een vleiblik, met geschenken, koop
met goud, grijp in uwschatkist, zend uw knechts uit,
vraag, dwing en roof; doch niet uw vaders vrouwen.

Absalom:

Beoordeel niet voorijlig en verkeerd,
en wijt hetgeen ik voorheb niet aan lust
of luim. Het werd mij opgelegd om 't heil
van dezen staat.

Maächa:

Sloeg iemand u dien raad voor?

Absalom:

De vroedste van mijn hof.

Maächa:

Wis, Husaï,
die, hier teruggekeerd, dien raad verstrekt,
opdat gij in uw vaders huis uzelf
ontereen zoudt en zulke schande laden
op dezen nieuwen troon, dat beedlaars en
melaatschen u met recht verachten en
ontwijken.

Absalom:

Schoon mijn knecht geworden, gaf
mij Husaï te dezer zaak geen raad.

Maächa:

Den edelen grijsaard deed ik onrecht aan,
ver zoekend wat nabij ligt. Neen, niet hij!
Slechts Achitofels helsche brein vermag
dit menschaardige uit te broeden. Die
alleen kan, zonder ijzen, de euvele daad
voor zijn verbeelding roepen, schaamtevrij
de woorden vinden om een ander tot
die daad te drijven.

Absalom:

Teergevoeligheid,

een sieraad van de vrouw, maar ook een zwak,
staat vreemd vóór staatsbelang en staatsbeleid.

Maächa:

Wat staatsbelang kan u bewegen om
de menschheid in haar diepst gevoel te krenken?
Kan moedwil, kan verdorvenheid een steun
zijn van den troon?

Absalom:

Heb ik niet reeds gezegd
dat staatsbeleid te ver staat van de vrouw,
en boven haar begrip? Die 't vatten kan
die vatte 't: Wat des konings was moet na
als voor des konings blijven. Tevens moet
een stoute daad, niet slecht, maar felbesproken,
een scherpe scheiding maken tusschen 't oud
bewind en 't nieuw bewind, een klove nooit
of nooit meer overbrugd.

Maächa:

Veel koeler nog,
veel kalmer zal uw Achitofel u
een aanslag hebben voorgespiegeld, die
de deugd ontzet en wraak ten hemel roept.
In staatsbeleid zijt gij nog niet volleerd.
O valsche, wreede kunst, veinzend en hartloos,
die met een glimp van reden 't laagste kleurt
en schreeuwend onrecht maakt tot schijn van recht!
Bij al wat heilig is, blijve immer toch
de vrouwe ver van u...! Ach, Absalom,
ik durf u niet aanschouwen, niet doorschouwen.
Uw eerste val - uit heerschzucht - was zoo diep
dat ik veel liever was gestorven dan
hem aan te zien. Uw tweede val - indien
het schandlijke gebeurt - is duizendmaal
verfoeilijker. Denk om uzelf ten minste,
en gooi u niet verloren in den modder.

Absalom:

Ik heb geen tijd meer, moeder. Hier verwacht
ik mijnen raad. Uw woorden, wild en troebel

van bitterheden, laat ik stil bezinken.

Maächa:

Ik ga, maar blijf aan 't hof en uwe zijde,
al wenkt en roept mij evenzware plicht
bij David ter woestijn. Ach, in zijn leed
en ramspoed, heeft mijn koninklijk gemaal
Bathseba slechts, de vleiend hangende,
om hem te troosten, om hem op te beuren;
een krijtster bij een zielekranke... David,
vergeef mij. Zie, hier moet ik blijven, wakend
over mijn zoon, die, midden in zijn kracht,
nog kranker is dan gij zijt... Absalom,
verdwalende Absalom, ik laat u thans
ongaarn aan andren over en uzelf;
maar keer terug, altijd opnieuw terug,
om iets, dat in u slaapt, voorgoed te wekken.

(Maächa af)

Derde tooneel

Absalom, alleen

Absalom:

Zij waant mij nog een kind. Ik ben een man,
een koning...! Mijn geweten leidt geen vrouw.

(Achitofel en Husai treden op)

Vierde tooneel

Absalom, Achitofel, Husai

Achitofel:

Mijn koning, groet en heil.

Husai

Den koning heil!

Absalom:

Mijn beste raadslui beide, lang gescheien,
thans in het teeken mijner zonbanier

vereenigd weder, dubbel welkom hier.
Nog nooit, meen ik, werd onder blooten hemel
bij groen en bloemen over zaken van

het hoogst gewicht als dit ons rijksbewind
gehandeld. Geef mij licht dan, mild en klaar,
gelijk de zon, doch strenge wijsheid niet,
of niet te veel; want mijne ziel is jong.
Vannacht laat ik mijn koninklijke vreugd
aan alle burgers, alle sterren zien.

Achitofel:

Uw dienaars zorgen dat de daken van
't paleis in levendige pracht wedijveren
met deze frissche hoving. Planten, lampen
en jonge vrouwen zullen heerlijk bloeien
en harpen zingen liederen van liefde,
terwijl de wijnen flonkeren ten bokaal.
Als zoo de koning viert zijn koningslust,
zal geen vermoeden dat hij door die daad
het hofrecht handhaaft en zijn troon bevestigt.
De scheiding tusschen Absalom en David
wordt onherroepelijk, volkomen. Volgen
zal 't volk zoover de koning trekken wil.
Dies zonder aarzelen David nagezet,
eer hij in 't Oostjordanland, 't minst door ons
bewerkt, een nieuwen aanhang werft en wast.
De wankle boom moet uitgeroeid tot in
de laatste worteling.

Absalom:

Twijfel daaromtrent -
of wij den vijand achtervolgen moeten
onmiddellijk, of spader -, houdt mijn geest
gespannen. Beiden wil ik hooren. Geef
mij raad.

Achitofel:

Mijn raad is reeds gegeven. Breek,
zijn vrouwen nemend, dezen nacht voorgoed
met David en denzelfden morgen met
tienduizend man maak ik mij op, trek uit,
jaag na, val aan, vernietig zijn gevolg.

Absalom:

Gij, Achitofel?

Achitfel:

Ja, ik heb geen rust
eer dit gebeurt.

Husaï:

Mijn raad luidt anders, heer.
Dat gij den burg neemt van heer David, goed.
Dat gij de scheiding dieper delft, nog beter.
Dit alles geldt den ouden koning slechts,
en niemand keurt het af. Maar dat gij als
een woeste jager weerloos wild vervolgt
tot in zijn laatsten schuilhoek, dat gij dreigt
met dood en slachting, neemt al 't volk u kwalijk.
Het arme wild, vergeet niet, is uw vader.

Achitofel:

Laat niet oud onkruid groeien, 't Zit te fel
nog in den grond. Ruk uit, ruk uit ineens.
Spaart gij uw vader, weet, hij spaart u niet,
die nooit u heeft gespaard.

Husaï:

Hij is te zwak
om zich te roeren nu, te dankbaar dat
hij leeft en leven mag.

Achitofel:

Droomt Husaï,
dat Absalom niet droome en de oogen sluit!
Mijn oogen spèr ik open en ik zie
met de oogen ook van mijn bespieders.

Absalom:

Zeg
mij wat?

Achitofel:

Om David zamelt zich een heir,
dat sterker wordt in stoutheid en getal,
naarmate gij, minachtend, tijd verliest.
Voor David werken priesters onderduims,
ook in deez' stad, en boden gaan van hier
naar ginds, van ginds naar hier. Met David zijn
er meer dan gij vermoedt, een stille staf
van huichelaars en verraders... Husaï,
gij waart het langst met David, weet gij niet
wie ik bedoel?

Absalom

(op Husai duidend):

Mijn raadsheer niet?

(Achitofel haalt zijn schouders op)

Husai:

Ik weet
alleen dat Achitofel wijs is. Wat hij vreest
moet onze vreeze zijn en onze zorg.
Doch ook in 't goede kan men overdrijven.
Mijn oude oogen hebben dit gezien:
de kracht van onzen nieuwen koning is
zijn jeugd, zijn moed, zijn durf, zijn zelfvertrouwen.
Dat moet den doorslag geven in dit pleit.
Blijft David klein in macht - geloof mij, als
't getij verloopt, verzet men gauw de bakens;
de banneling loopt ieder in den weg
en hoogstens krijgt een schamele bete broods,
geen goud, geen volk, geen troon - blijft David klein,
is hongrig hij en dorstig, wees een zoon
voor hem en gun uw vader rust. Voor u
kan het geen kwaad en voor het volk is 't goed.
Wordt David groot - niet onverholen blijft
dat op den duur, zoo wij in 't zicht hem houden -
dan dwingt hij zelf u tot den slag, die moet
geslagen worden gansch naar uwen aard
in open veld in 't aanzicht van de zon,
niet anders, heer, dan onder uw bevel.
Een zekere zege volgt u op den voet;
want zege houdt van jeugd en zonnetrots.

Absalom:

En David? Wat met David?

Husai:

Bij den glans
der wapenen heeft de winnaar alle recht.
Gij zijt geen zoon dan, die den vader afstoot,
maar koning, die geen andren koning naast
zich duldt.

Absalom:

Uw raad bevalt mij, Husai.

Husaï:

Vergeet ook niet dat Israëel een volk
van helden is, dat helden wil tot vorsten,
zoo Gideon, zoo Simson was, zoo Saul,
zoo David in zijn tijd.

Absalom:

Zoo Absalom!
Ik wil voor niemand, niemand onderdoen.
Mijn wagens worden zegewagens, en
wie mijne speer zal zien, weet dat een held
ze voert.

Achitofel:

Beslis niet overijld, mijn vorst.
Krijg is geen spel, dat roekloos wordt gespeeld.
Niets minder wordt gewaagd dan troon en kroon,
dan hals en hoofd. Het mag u schoon staan in
den oorlog uit te blinken, held te zijn
en voor te treën met kransen om uw slapen.
Ook uwe vrienden zijt gij rekenschap
verschuldigd, ook den staat door u gevestigd.

Absalom:

Ik weet het wel; ook u, mijn Achitofel.

Achitofel:

Laat mij daarbuiten. Wat ik doen zal bij
mislukking...

Absalom:

Wat? mislukking? Heb ik niet,
zooals mijn volk, de toekomst in mijn hand?

Achitofel:

De toekomst in zijn hand, met zekerheid
in zijne hand, die heeft geen mensch, o koning.
Uw volk, ál volk, bedriegelijk als de zee,
die, zonder onverwachte stormen zelfs,
gestadig schommelt, heeft elk andren tijd
een andre trouw. Zoowie 't getijde laat
verloopen en den stroom...

Absalom:

Dat doe ik niet.

Achitofel:

Kan in den zwaarsten stond alleen staan.

Absalom:

Vriend,
gij laat mij nooit alleen.

Achitofel:

Dat hangt van u

af, heer. Doch iets voorspel ik: dezen staat
zal ik met oogen niet zien ondergaan.

Husaï:

De koning weet dat ik bij mijnen raad
zijn macht voor oogen houd en ook zijn roem.

Achitofel:

Dit zie ik beter dan wie ook, maar tevens
de wisselvalligheid van 't lot, 't gevaar
van overdreven zelfvertrouwen, en
het net ter hand van één, die met geroer
het klaarste water wil vertroebelen. Doch
mij vangt men niet.

Absalom:

Grond heeft uw raad; ook de uwe.
Toch tegenstrijdig zijn ze, en één slechts deugt.
Kome Achitofel in den vroegsten ochtend
ten hove hooren wat gebeuren zal.
Marschvaardig staan mijn legers.

Achitofel:

Heer, ik kom
voor 't kraaien van den haan. Bedenk nog dit:
mijn eerste raad was beter niet gegeven,
indien mijn tweede niet wordt opgevolgd.

Tweede tafereel

*Ander gedeelte van de koninklijke tuinen. Op den achtergrond het paleis met marmeren trap.
Op het met toortsen verlichte dak, waar harpgetokkel klinkt, rijke beweging. Absalom is daar
met dienaars en bijwijven, waaronder Haggith. Wachters staan vóór de trap. In de hoving
allerlei volk, oud en jong, mannen en vrouwen, burgers, krijgslieden, een bergkluizenaar.*

Eerste tooneel

Jonge vrouw:

Rijk is de nacht.

Jonge man:

Als een vrouw in tooi,
vol sterren.

Jonge vrouw:

De koning kust zijn liefste.

Krijger:

Koning Absalom, goed heil!

2e jonge man:

Machir, Giber, Zadub, Elihoref,
komt herwaarts!
Timna, Milka, Keturna!
Hier valt wat te leeren.

Oudere vrouw:

Wat? leeren?
De deernen van de heeren?
Zij weten al evenveel.

(tot haar dochter)

Scheer je weg, scheer je weg, naar huis!

Burgersman:

Ha ha ha, hoe hoe hoe!
't Een oog open en 't ander toe.
Oude David werd te zwak.
Absalom moet op het dak.

2e burgersman:

De koning heeft gelijk.
Ineens tien vrouwen rijk.
Wat keer ik tot mijne ééne wijf?
'k Zie liever koninklijk bedrijf.

1e burgersman:

Tien voor één, en één voor tien.
Een mag doen en duizend zien.
Tien jaar vroed en één jaar dom,
Dat 's de wijs van Absalom.

Jong meisje:

Ik wou dat ik er eene van was.
Ik zou niet weenen, zou niet huilen,
niet schuchter onder mijn sluier schuilen.

Bergkluizenaar:

Dat's het edele vrouwenras.
Laat een maagd u trouw beloven;
de koning wenkt: een hoer ijlt boven.

Jong meisje:

Wij zijn niet veil,
maar de koning is zoo schoon.

Krijger:

In zijn slagorde wou ik voorste staan,
werd een van de tien mijn loon.

Bergkluizenaar:

Vecht gij voor den koning;
Een speersteek is uw belooning.

Een wijf

(tot den kluizenaar):

Oude, blijf... of soms uw dienst niet wordt gevergd.

Bergkluizenaar:

Ik vlucht naar mijn hol in 't gebergt.
Deez' wereld is gek en geil.

Burger:

Daar komt een koningsvrouw de trap beneden.

Meisjes:

Hoe schoon, hoe schoon!

Wachters

(toeschietend):

Maakt plaats. Maakt plaats.

(Het volk wordt op zij gedrongen. Haggith, schitterend gekleed, daalt de trap af en treedt naar voren. Op haar borst draagt zij een roos.)

Tweede tooneel

Haggith, alleen

Haggith:

Absalom
is nu de zon.
Om zijn hoofd in gouden kroning
stroomt der haren levende pracht.
Absalom maakt schoonheid koning.
In de liefde is zijne macht.

Tien legersteden staan
om hem te ontvaân,
tien hemelen.
Door 't licht waar menschenoogen schemelen
alheerlijk mag de godheid gaan.

Zie toch, wie vroeger dienden
zijn 's konings vrienden
veeleer dan onderdanen.
Waar zijn ze nu die 't leven zondig wanen?
Waar is der schijndeugd strenge belijdenis?
Van harpen leeren de koninginnen
dat schoon beminnen
een hoog bevrijden is.

De koning heeft zich neergezet
op den rand van mijn bed.
En uit mijn oogen springen tranen
van zuivre blijdenis.

Een engel siddert op elke ster
om vreugden buiten zijn bereik.
God houdt zijn oog, zijn zonne ver;
wij, menschen, hebben het hemelpjk.

Ik ben de koningsroos geweest
een uur, een eeuwigheid.

Thans mag ik gaarne kwijnen
 in 't wervelend geurig feest,
 waar lampen dansen op nieuwe liedren en oude wijn
 op kwistig spel van hart en geest.

Absalom
 is nu de zon.
 Merk, als de dag opkomt, wie schoonst zal schijnen.

(Koning Absalom komt beneden)

Derde tooneel

Absalom, Haggith

Absalom:
 Haggith, waar zijt gij?
 Ik mis u boven, vind u nergens.
 Hebt gij u voor mijn aangezicht verscholen?
 Haggith, Haggith...

Haggith:
 Hier is uw dienstmaagd, heer.

Absalom:
 Waarom ontvlucht gij mij?

Haggith:
 Ik vlucht u niet,
 o koning, maar mijn ziel is zoo ontroerd.
 Gij hebt mij overstelpt met vreugd, met schoon
 geluk, dat ik met niemand deelen kan,
 waarvoor ik geen getuigen wil dan nacht
 met heimlijkheid van boomen en van sterren.
 Ginds, bij de lampen, viel mij 't ademen zwaar.
 Ik moest mijn blijdschap met mijzelf verbergen,
 in siddrende eenzaamheid genieten nog
 de nageuegte van uw nadering
 tot mij.

Absalom:
 Bij elke vrouw denk ik aan Haggith.

Haggith:
 Toch nog... o heer, een stond geluk scheen mij
 genoeg, een weeldebron voor al mijn leven.
 Hoe ik daar in uw armen lag, en gij,

de schoonste mensch, de heerlijk sterke man,
de machtige, de koning, god, mijn god,
mij hebt aanschouwd met zuiver stralend oogen,
dat tranen brandden over mijne wang,
vol vuur...! Toen bloeide voor het eerst mijn hart.

Absalom:

En 't mijne, Haggith, mijn verharde hart,
het bloeide mee.

Haggith:

Toen gij mij gaan liet, bleef
mijn ziel bij u met al mijn zoetste denken.
Ik dorst niet om te blikken, en ik ging,
ik duizelde terug in 't blindend licht.
Nu mocht daar vloeien wijn, die doet vergeten,
nu mocht daar klinken scherts en lach, en harp
en lied... ik moest vandaan of voorts bezwijmen.

Absalom:

Deed het u leed dat ik een andre kuste?

Haggith:

Ach, vraag geen antwoord; heet mij niet te spreken.

Absalom:

Vergeet dat ik uw heere ben, en zeg het.

Haggith:

Mijn koning heb ik lief.

Absalom:

Mijn hart voelt dat
gij waarheid spreekt. Een andere waarheid wil
de koning thans niet hooren. Andere waarheid
is stroef, is koud. Deze ééne waarheid brandt.

Haggith:

'k Verlangde mijnen heere van nabij
te aanschouwen. Eénmaal zag ik u, en nooit
meer sinds.

Absalom:

Voorwaar, gelijk de dwaze doet
zoo deed prins Absalom. Een harde doel
bestrevend, schreed hij 's levens schoon voorbij.
Hij rende op wagens met zijn koperen knechten,
sloeg vast beraad met mannen hard als hij.
De vrouw, de minnelijke, ontwaard' hij niet.
Maar toen ik gister uwe stem vernam,
uw stem, die drong tot in mijn diepste wezen,
als nooit een stem te voor, toen moest ik zien!

toen deed ik alle sluiers lichten!

Haggith:

Niet
tot straf? Niet tot beschaming, heere?

Absalom:

Neen.
Ik wou den mond zien die gesproken had,
en de oogen die mijn oogen zochten, scheen
het mij, dwars door den sluier heen. Ik zag
en weet: mijn dwaasheid werd bestraft; mijn blind-
zijn werd beschaamd. Hetgeen den prins ontging,
dat achterhaalt de koning.

Haggith:

Ja, de koning,
de koninklijkste koning! O dat ik
uw gouden haar op mijne hand zou wegen,
ik die wou liggen voor uw troon, gelijk
een huisslavin, ootmoedig opziend steeds
naar u!

Absalom:

Gij, Haggith, slaafsch en nederig?
Zij verre dat! Hoor wat ik u beloof,
wat ik voor God en alle sterren zweer:
Ik wil u boven elke vrouw verheffen.
Ik wil u tronend zien naast mijnen troon.
Gij zijt geen bijwif van een ouden vorst,
gij zijt des jongen konings koningin,
de schoone vrouw van trotschen Absalom.

Haggith:

Mijn heer, mijn heldere god!

Absalom:

O thans begrijp
ik veel wat om der liefde wil gedaan is.
Had ik u vroeger in 't paleis bespeurd,
eenmaal ontmoet, ontsluierd, in deez' hoving...!
Niet slechts om 't volk te redden uit den sleur
van slap bewind, niet slechts om Davids kroon
met kracht te grijpen, die ten onrecht mij
onthouden werd of zou onthouden worden;
om uw bezit, mijn levensblijde Haggith,

om u uit 't koude bed te nemen in
mijn warme armen, ware ik opgestaan
en had met jeugd het recht der jeugd verdedigd.

Haggith:

Hadt gij om mij uw daad gedaan?

Absalom:

Om u.

Haggith:

O Maächa, dat had uw zoon voor mij
gedaan!

Absalom:

Meer zal ik voor u doen en laten.

Haggith:

Laat niets, doe niets om mij. In alles moet
gij koning zijn, de heerscher en de held.

Absalom:

Gij zijt het rijk dat ik beheerschen wil,
de kroon, die met dit hoofd slechts vallen kan.

Haggith:

Dat die onstuimigheid voorbijga, heer.
Steeds blijft mijn koning koning van al 't volk.
Ook dan wanneer gij Haggith zult vergeten
om andere...

Absalom:

U vergeten? Dat zal nooit!

Haggith:

Ook dan hoor ik u toe als op dit uur.
Al moest gij mij versmaden, mij verwerpen,
veel schooner vrouwen eeren met uw liefde,
dan nog zal ik uw blijde dienstmaagd zijn.

Absalom:

Wilt gij 't bewijs dat ik u nooit verstoot?
Vraag wat gij wilt; in trouwe, ik geef het u.

Haggith:

Eens moet gij mij voorbijgaan.

Absalom:

Vraag toch, vraag.

Haggith:

Mijn heer, verlaat mij deze dagen niet.

Absalom:

Is dat uw hoogste wensch?

Haggith:

Mijn eenige.

Absalom:

Hoor hoe die wensch des konings daden richt.

Mijn Achitofel geeft mij gouden raad:

Twaalfduizend man wil hij uitkiezen om
te morgen met die macht zich op te maken
en ouden David te achtervolgen, wijl
hij mat en moede is van de vlucht. Het mee-

gevloden volk zou luttel weerstand bieden
 en met een kort gevecht nam deze strijd
 een eind. Mijn Husaï daartegen raadt:
 niet daadlijk David te overvallen, maar
 te wachten tot zijn macht verzameld is
 en ook mijn macht verzameld, dan met kracht,
 ik zelf aan 't hoofd van mijne legerscharen,
 in open veld den grooten slag te slaan,
 die over David, over mij en 't lot
 van Israël beslist. Zeg, Haggith, gij,
 wiens raad is best?

Haggith:

Mijn koning is een held.
 De zon is in zijn schild.

Absalom:

Wat wilt gij dan?

Haggith:

Uw lokken kronen, eerst met rozen, dan
 met lauweren.

Absalom:

Absalom heeft u verstaan...
 Kom thans, geliefde, en maak mij rijk als God.
 Een nacht als deze is vol van eeuwigheid.

*(Absalom leidt Haggith weer boven. Aan den overkant van het paleis gedempte kreten
 van toeschouwend volk. Dan weder stilte. Maächa, ontdaan en gejaagd, komt op.)*

Vierde tooneel

Maächa, alleen

Maächa:

Absalom, Absalom!
 Hoort gij uw moeder niet die roept vóór uw huis?
 Schande op uw hoofd!
 Schande op mijn schoot!
 De lieden van de benedenstad
 staan op de straat en in de tuinen.
 Zij juichen u toe, zij halen u neer en schimpen:

Is dat nu koningsdeugd? Is dat 's lands eer?
 Gij hoort hen niet.
 Gij hoort de vrouwe niet, die rein bleef
 en schreit om ontbloote schaamte.
 Gij ligt in de armen van de slechtste,
 en hoort zelfs God niet meer.
 Haggith, jonge vriendin,
 hoor gij mij toch,
 en wend uw aangezicht van hem af.

Absalom, Absalom!
 Zijt gij de schoone, de wijze, de reine?
 Gij slepend, brassend, bronstig?
 Gij modderwroeter, dierlijkst dier?
 Uw moeder meende u te kennen,
 het kind van haar ziel,
 den zoon van haar moed.
 Thans kent zij u,
 uw stam onwaardig,
 uw volk onwaardig,
 de kroon onwaardig.

Hoe stort dit huis niet in?
 Hoe houden de muren stand?
 Vallen zult gij dieper dan uw vader viel,
 dieper dan al zijn zonen,
 omdat gij de vrouw niet heilig hieldt.
 O schande, schande, schande...!
 Ik wou ik zag geen morgen meer.

(Maächa af)

(Het schemert. Absalom en Haggith, het feest verlatend, verschijnen boven op de trap.)

Vijfde tooneel

Absalom, Haggith

Absalom:

Zoo moet, om staatsbelang, de koning eerst
het feest verlaten, uit uw armen gaan
en scheiden van zijn lust.

Haggith:

Mijn heere, hebt
gij waarlijk niet een stem gehoord?

Absalom:

Gij dacht
mijn moeders stem. Ik heb haar niet gehoord.

Haggith:

Het scheen mij toe of zij mij riep.

Absalom:

Bestaat
er buiten Absalom nog mensch voor u?

Haggith:

Noch mensch, noch god; gij zijt mijn alles, heer...
Zie naar het oosten toch, straks moet de zon
verschijnen.

Absalom:

Liefst zie ik mijn liefs gelaat.

Haggith:

Ik heb u altijd in de zon gezocht.
Toef nog, dat ik aanschouw of zij gansch los
in 't blauw zal rijzen, of eerst scheuren moet
haar weg door roze en gouden wolken.

Absalom:

Leun
op mijn schouder, Haggith; gij zijt moede.

(Achitofel komt in den tuin)

Zesde tooneel

Absalom, Haggith, Achitofel

Achitofel:
Heer koning.

Absalom:
Achitofel, stijg tot ons.

Achitofel

(blijft beneden):

Ik ben hier vóór het kraaien van den haan.
Gebied dat ik mij opmaak met mijn mannen.
Marschvaardig staan zij bij de poort der stad.

Absalom:

Gij, Achitofel, trekt vandaag niet uit.

Achitofel:

Voert dan Amasa of gijzelf 't bevel?

Absalom:

Amasa niet en ook de koning niet.

Achitofel:

Wordt David dan niet achtervolgd?

Absalom:

Niet daadlijk.

De strijd wordt door een open slag beslist.

Achitofel:

Wat hoor ik? Husaï, die Davidsknecht...?

Absalom:

Niet zijn raad volg ik op. Mij drijft de wensch van eene die door u de mijne werd.

Achitofel

(tot Haggith):

Wat weet gij, vrouwe, van het landsbelang, dat gij u dwaas in 's konings zaken mengt?

Haggith:

Ik weet alleen: des konings heerlijkheid is openbaar en hel als die der zon.

Schouw toe, o heer... Zij rijst, uw zon, mijn zon!

Absalom:

Mijn zon!

Achitofel:

Die zon zie ik niet ondergaan.

O had ik u geen raad gegeven toch, u, Absalom, den schijnbaar sterken, en den zwaksten man, dien ooit een vrouw beheerschte. Gevloekte schoonheid, die den wijze breekt, uw rijk zal kort zijn... Tot zoolang, vaarwel, o koning... Achitofel acht zijn dienst gedaan, en ijlt waar gij hem volgen zult.

(doek)

Vijfde bedrijf

Eerste tafereel

Woestijn van Manahaim. Davids legertenten. Vooravond. Na de wapenschouw.

Eerste tooneel

David, Joab, Ithai en andere bevelhebbers. Op een afstand Bathseba met dienaressen.

Ithai:

De monstering viel mee.

Joab:

Gij ziet, heer koning,
wel uitgerust, kloekmoedig staat uw volk;
naardien wij daaglijks groeien door den vloed
van mannen, komend uit het andere kamp,
schier even talrijk als de vijand ginds.

David:

Veel van mijn goede dapperen zag ik weer
met edele schaamte en nieuwe trouw op 't aanzicht.
Dat zet weer jeugd in 't oude bloed, spant weer
de spieren, doet mij haken naar een schoon
gevaar. Nog ben ik David! Aan het hoofd
van deze mannen wil ik in den strijd.

Ithai:

Gij niet, o heere. Viel of vlood de helft
ook van uw leger, niets is voor het rijk
verloren, zoo gij zelf nog leeft.

Joab:

Zoo is 't,
o koning. Zij uw moed een andere moed
dan de onze; een moed van uitzien en van wachten.

David:

Ik voer u aan, trek eenmaal nog het zwaard.

Ithai:

Niet tegen Israël, uw eigen bloed.

David:

Dat zegt mij Ithai, een vreemdeling.
Niet tegen Israël; mijn volk, geleid,
misleid door mijnen zoon. O smartgedachte,
die mijne ziel ontzet, mijn arm verlamt...!
De koning doet wat goed is in uw oogen.

Joab:

Van hieruit, heere, volgt gij het gevecht
en stuurt bevelen. Elken dag, bij 't woud
van Efraïm, verwacht ik d' eersten stoot.

Ithaï:

Den derden avond gaan wij in, sinds wij
den vijand om zijn tenten zien krioelen.
Wij, sterkgelegen, minst in aantal, dralen
met voordeel; doch dat Absalom niet aanvalt
met overmacht is onbegrijpelijk.

Joab:

Dat hij zoo dwaas kon worden door een vrouw,
onz' kleinen hoop niet bij de vlucht vernielde!
Hoe sprongen niet zijn oogen open, toen
zijn Achitofel hem verstoord verliet,
zijn ezel zadelde en naar Gilo trok!
Een wulp had ik nooit in den prins vermoed.
Laat hem dat bijwif koesteren in zijn tent,
dat jaagt elk beteren held terug tot ons.

Ithaï:

Zoo stijgen wij gestadiglijk in kracht.

David:

Dank zij den Heere om alles wat hij doet
en heeft gedaan voor Israël en David.
Ter wille van mijn zonden liet hij toe
dat met mijn eigen volk mijn eigen zoon
opstandig werd en oud van dagen mij
verdreef uit mijne woning en mijn stad.
Doch mijn verneedring heeft hij aangezien;
mijn zware boetgang heeft zijn toorn gestild;
en hier te Manahaïm zond hij Sobi
en Machir mij en Barzillai met
gerief van beddewerk, van schalen en
van aarden vaten, tarwe, gerst en meel,
gerooste koren, boonen, linzen, honing
en boter, kazen, schapen menigvoud,
zoodat het volk, om ons in de woestijn
vergaderd, dorst noch honger lijden moet.
Dat is een wonder.

Bathseba

(nadergetreden):

Ja, een wonder is 't.

Tweede tooneel

De vorigen, Maächa

(Maächa komt op)

Bathseba

(Maächa ontwarend, spot):

Een wonder ook bracht Maächa hierheen.

Maächa:

Mijn heere, die als vader voelt, weet wat een moeder doet voor haar verdwaalden zoon. Hij heeft mij reeds vergeven dat ik, bij zijn uittocht, blijven moest in Sion. Ach, ik bleef om bestwil; echter te vergeefs. Vermurwen kon ik niet dat harde hart, waarin het vuur des hoogmoeds werd gestookt en onderhouden door een slechten man, een valschen man, die u verraden heeft. Laag zonk de prins door staatzucht; lager nog door zinlijkheid. Maar nu deze Achitofel, zijn booze geest, den dwalende verliet, komt hij wellicht weer tot zichzelf en tot inkeer. Heere, mocht het mij geschieden dat deze hope wordt vervuld, wees hem en mij genadig. Stoot oprecht berouw, hoe laat het knielen moog, niet strengelijk af. Bedenk hij is uw zoon, die faalde en leed. Ach, komt het tot een strijden, dat hij moet en zal verliezen, spaar hem, spaar hem, David. Breek niet zijn jonge leven.

Bathseba

(nijdig ophitsend):

Zeker, heer.

Spaar Absalom, den edelen, schoonen prins, die eerst zijn broeder doodde en thans zijn vader naar 't leven staat.

Maächa:

Zijt gij een moeder, gij, die niet een andere moeder kunt begrijpen? Wie weet of ook uw zoon zich later niet...

David:

Zwijgt, vrouwen. Laat uw twist ook hier niet af?

Joab:

Wat vrouwen in een kamp zijn zal ook hij
daar ondervinden die zich koning waant
en slechts een praalhaan blijkt, een wufteling.
Zijn volk en land heeft hij genoeg misdaan,
zijn vorst en eigen vader allermeeft
en mij, die argloos hem tot voorspraak diende.
In heel zijn heir, dat stinkt naar hoererij
en vuig verraad, draagt niemand zwarter schuld.
En sparen, hem? Dat kan geen trouwe speer.

David:

Verbijt uw wrok. Zie toch, uw koning heeft
zooveel verdragen.

Joab:

Al te veel.

David:

Ik vraag
en smeeke het u, mijn Joab, Ithaï,
en allen die door mij zijt aangesteld
tot oversten van duizend en van honderd,
gebiedt uw helden dat zij zachtkens handelen
met Absalom, den jongeling. Hij werd
misleid, te jammerlijk misleid. Drijft niet
een speer in 't harte van mijn zoon, of gij
doorboort het mijne.

Maächa:

God, dat sprak een vader!

Bathseba:

Ik hoop niet allen hebben dit gehoord.

Joab:

Beveel de vrouwen in haar tent te gaan,
dat krijgers rustiglijk met krijgers spreken.

David

(tot de vrouwen):

Voldoet aan Joabs wensch en scheidt in vrede.

(Maächa en Bathseba naar verschillende kanten af)

Tweede tafereel

Woestijn van Manahaim. Absaloms legertent. Morgenschemering.

Eerste tooneel

Absalom, Haggith

Absalom:

Thans moet ik gaan. Het is de hoogste tijd.

Haggith:

De koning heeft mij lief. Ik ken geen tijd.

Absalom:

Eer paarden, voor de wagens ingespannen,
brensen van strijdlust, en de speren glinsteren,
de hoplui over honderd, over duizend,
bevelen schreeuwen, wijl de hoornen hel
de scharen jagen in den heeten kamp,
die 't al beslisse, moet ik vaardig staan,
uittiegen voor de helden.

Haggith:

Toef nog wat.
Een wijle heb voor mij, dat om mijn arm
ik winden mag uw lokken en ik denk
ik ben aan u gebonden.

(zij windt een lok van den prins om haren arm)

Absalom:

Lief, gebonden
zijn wij genoeg, ook zonder zulken band.

Haggith:

Ik merk, de harenband, springlevend, laat
al los. Den vorst weerhouden mag geen vrouw.
Zoo ga en haal de zege in open zon.

Absalom:

Sprak niet de liefde: liefde kent geen tijd?
Wat dringt gij dus die eerst mij wederhieldt?

Haggith:

Draal niet, noch luister naar mijn dwaas verzoek
om langer saamzijn. Wat 's een korte kus
bij jaren koningschap?

Absalom:

Al dwing ik mij
daartoe, ik kan niet gaan.

Haggith:

Mijn heer, het moet.

Absalom:

Moet ik? Ik wil niet scheiden van mijn vreugd.

Haggith:

Vergeet dat ik hier ben. Ik mag uw vreugd niet blijven. Neem uw speer, uw zonnescild ter hand.

Absalom:

Komt ook aan innigheid een einde?
Moet killig ijzer mijn geliefde worden?
Het heeft geen haast. Ik lig hier warm en goed.

Haggith:

Zie toch, het daagt. Neem uwe wapenen, heer.

Absalom:

Nu reeds? Ik heb nog geenen hoorn gehoord.

Haggith:

Ik vrees, de legerscharen, hunkerend naar het sein des aanvals, wachten op hun vorst.

Absalom:

Een wakker veldheer is Amasa, bij het leger geldend als de koning zelf.

Haggith:

Neen toch, geen knecht kan als de koning zijn.

Absalom:

Zoo wordt de slag één dag nog uitgesteld.
De zege is mijn, of ik haar heden grijp of morgen. Haggith, wees gij mijn triomf.

Haggith:

O koning, koning, hoe zijt gij veranderd!

Absalom:

Hoevele dagen zijn wij zoo gelukkig?

Haggith:

Tel niet, opdat u niet te binnenvalt
hoevele dagen gij onttrekt aan 't rijk om mijnentwil.

Absalom:

Meer dan de kroon zijt gij!
De harde wapens weg...! Nu kom en kus mij.

(Amasa komt in de deur der tent)

Tweede tooneel

Absalom, Haggith en Amasa

Amasa:

Op, koning Absalom! Op, maak u op!

Absalom:

Wie spreekt mij aan?

Amasa:

Uw knecht Amasa, die
u roept bij 't wakkere volk.

Absalom:

Roept mij mijn knecht?
Ik dacht de koning kiest zijn uur.

Amasa:

Er valt
geen uur te kiezen, koning. Nood gebiedt.

Absalom:

Ik heb mijn dagen vast in mijne hand.

Amasa:

Uw dagen niet, ook niet de helden, vorst.
Toen Sion in uw macht viel, David vluchtte,
en Achitofel aan uw zijde stond,
toen waart gij zegezeker, thans niet meer.
Wie u den raad gaf korten slag te slaan
hebt gij verworpen.

Absalom:

Achitofel ging
naar Gilo, uit verbittering en wrok
omdat hij niet in alles kreeg zijn zin.

Amasa:

Uw dralen speet den vroede, die voorzag.

Absalom:

Wat kon hij dan voorzien?

Amasa:

Wat volgen zou.

Absalom:

Spreek uit wat gij bedoelt.

Amasa:

Een ieder weet het.

Absalom:

Heeft Achitofel mij verderfd voorspeld?
Nog sta ik sterk, aan 't hoofd van vele helden,
ben koning steeds, herkend door stad en land.
Niet Joab bracht den strijd hierheen, maar ik.
Ik, Absalom, houd David voor mijn greep,
kan Achitofel dwingen.

Amasa:

Achitofel?
Dien ziet uw vriendschap noch uw wraak terug.

Absalom:

Waarom niet?

Amasa:

Wanhoop dreef hem naar het einde.
Vannacht kwam mare uit Gilo dat hij zich
van 't leven hielp. Nadat hij, klaar van geest,
zijn huis beschikte en sprak: 'Een vrouw is oorzaak
van Absaloms en mijn verderf' verhing
hij zich.

Haggith:

Wee mij! Al ramp om mijnentwil.

Absalom:

Hij heeft mij toch verlaten...

Amasa:

Door den dood.

Niet als die aartsverrader Husaï;
niet als de priesters, die steeds helder zien,
niet als zoovelen die ons heir ontvluchtten,
en overliepen tot den vijand.

Haggith:

Wee!

Amasa:

Gij hoofdsche vrouw in 't harde legerkamp,
waar lust een last wordt en geen plaats is voor
verkeer van wijven en verwijfde mannen,
wat klaagt gij? Achitofel stierf door u,
die straks den koning zult ontconingen
en willoos, weerloos, brengen voor het scherp
van Joabs speer.

Haggith:

Help mij, mijn koning, help.

Absalom:

Eerbied, Amasa, voor uw koningin.

Amasa:

Ik ken geen koningin voor deze slag
geleverd is en, ondanks haar, gewonnen.
En dit nog zeg ik: Blijft zij in het heir
ik ruk er uit en stel mij in 't gelid
waar mannen staan.

Absalom:

Drijft u het hart daartoe,
ga heen en onderwerp u. Zonder u
zal Absalom den vijand wederstaan,
hem slaan, of vallen anders niet dan met
de kroon op 't hoofd... Bij God, dat is mijn dag
Mijn wapens hier! Geef gij ze, Haggith, dat
Amasa zie hoe gij mij hebt verwijfd.

Amasa:

Mijn koperen koning heb ik weer. Blijf zoo
gezind en alle helden stormen voort
tot in het hart van Davids heir.

Haggith:

Mijn heer,
geef mij een trouw geleide, dat uw vrouw

en dienares het kamp verlate en u
noch uwe helden tot een hinder zij.

Absalom:

Ja, keer naar stad terug, waar gij vóór nacht
mijn zege zult vernemen.

Haggith:

Volg mij gauw.

Amasa:

Wil ik voor trouw geleide zorgen?

Absalom:

Ja, doe dat, vriend.

(Amasa af)

Derde tooneel

Absalom, Haggith

Absalom:

Haggith, scheiden valt hard.

Haggith:

Zeer hard, mijn koning.

Absalom:

Als ik mijn vader in den strijd ontmoet,
of na den slag, verslagen, wat met hem?
Hij gunde mij noch macht noch schoone vrouw,
die zelf hij had in veelte en overvloed.
Maar beide nam ik, zal voor beide vechten.

(hoorgeschal)

Hoor, onze hoornen. Uw geleide is daar.

Haggith:

Kom in de zon. Laat mij u nogmaals zien
in al uw luister, heer.
O zoon van Maächa, god Absalom,
volkomen zijt gij schoon!

Derde tafereel

Dauids legertenten. Wachten. Haggith, gevangen, zit nedergehurkt. Maächa treedt op.

Eerste tooneel

Maächa, Haggith en wachten

Maächa:

Gij, Haggith, hier? Gevangen?

Haggith:

Maächa:

hoe staat de kamp? Hoe brult mijn zonneleeuw?
Zijn manen moeten wild opwaaien over
de helden naar de zege toe.

Maächa:

Verwoed

en schrikkelijk woelt de strijd. Niet wenschen mag
ik, heb alleen maar angst. Doch gij, hoe kwaamt
gij tusschen Davids wachten? Heeft mijn zoon
u hulploos heengezonden?

Haggith:

Trouw geleide

gaf mij uw zoon, dat mij ter stad zou brengen.
Door overmacht van speren overvallen
verslagen zijn die mij beschermden.

Maächa:

Hoor

dat schreeuwen!

Haggith:

Zie de zon: daar brandt mijn hoop.

Maächa

Vreest gij den koning niet?

Haggith:

Uw zoon is koning;
een anderen ken ik niet.

Maächa:

Ik had u lief,
o Haggith, meer dan eenig andere vrouw.
Waarom toch deedt gij zulks?

Haggith:

Ik kon niet anders.

Maächa:

Dat ik, om David en om Absalom,
u laten en u mijden moet!

Haggith:

Maakt het
een moeder droef dat men haar zoon bemint?

Maächa:

Het maakt mij droef. Maar, vrouw, ik haat u niet.
Kon ik, ik wou u redden.

Haggith:

Redden zal
mij Absalom, met eigen sterke hand.
Geen andere mannenhand heeft macht op mij.
Kom nader, Maächa, en hoor wat ik
hier heb, van uwen zoon.

Maächa:

Van mijnen zoon.

(Maächa nadert tot Haggith. David komt op met Bathseba.)

Tweede tooneel

David, Bathseba, Maächa, Haggith en wachten

David:

Den vreeselijken aanren Absaloms
vlak op het hart des legers brak mijn Joab.
Held Ithai lijdt van Amasa last.
Des vijands vleugels, plompig, slaan vooruit
en kraken op den taaien tegenstand
van onze vleugels. Absalom daarop,
op wilden muil gemetseld, stuit bij 't woud
de vlucht der afgeslagen ruiters, dreigt,
keert weder met geweld. Mijn borst zwoegt en
mijn hart vangt alle steken op. Ik kan
niet verder zien; het schemert voor mijn blik.
God, God, nu kiest gij tusschen mij en hem...!
Hij is en blijft mijn zoon. Afgrijslijk schoon
thans moet hij zijn... Niet zegevieren mag
hij, ook niet sneven... Breekt zijn macht, mijn helden,
doch spaart hem, dat mijn oogen hem nog zien.

Bathseba:

Mijn heere, voelt gij u geen koning meer?

David:

Ja, koning, koning, maar ook mensch. Ai mij,

die om dat koningschap zoolang moet lijden!

Bathseba

(Maächa en Haggith ontwarend; vol bitteren spot):

Ziedaar twee vrouwen uit uw huis... Gegroet,
gij moeder Absaloms... Troost toch zijn Haggith.
Voorwaar die vrome vriendschap siert u beide.

David:

Laat haar. Ik zeg, ik draag al leeds genoeg.
Naar tijding snakt mijn ziel... En toch, ik wou
hier staan en wachten tot in eeuwigheid.

Maächa

(tot Haggith, die haar een priem heeft getoond):

Het is niet goed dat Absalom dit gaf.
Mijn zoon vreest voor zijn leven.

Haggith:

Neen, toch niet.
Hij vreesde alleen voor mij.

Maächa:

Ik heb een angst
alsof wij allen gaan te gronde.

Haggith:

Hoor,
geschreeuw, gebrul van leeuwen. Maächa,
't is Absalom, 't is Absalom die nadert.

Wacht:

Heer koning, zie, daar komt een man alleen
met harden snellen loop.

David:

Is hij alleen,
dan is een boodschap in zijn mond.

Wacht:

En ginds,
ginds ver komt nog een man.

David:

Met boodschap ook.

Wacht:

Ik zie den loop des eersten aan, gelijk
den loop van Ahimaáz, Zadoks zoon.

David:

Een goed man. Goed zal ook de boodschap zijn.

Derde tooneel

De vorigen, Ahimaáz

(Ahimaáz ijlt toe en knielt voor den koning)

Ahimaáz:

Vrede...!

Bathseba:

Spreek, Ahimaáz. Haastig meld ons.

Ahimaáz:

Geloofd zij God, de Heere, die de mannen,
dewelke hunne hand verhieven tegen
den koning, mijnen heer, neerwierp in 't zand.
Roem zij den helden, Joab, Ithai,
al oversten van duizend en van honderd
en elken minderen man uit uw slagorde,
die zonder wanken streed met speer of zwaard.
Den vijand achtervolgen zij, vol vuur,
vellend die wederstaat, dringend die vliedt,
wegvangend wie de wapens strijkt.

David

(vol ingehouden kommer):

Goddank.

Bathseba:

Wees blij te moede, koning. Zie toch hoe
de Heer de goeden loont, de kwaden straft.

David:

Is 't wel met Absalom, den jongeling?

Ahimaáz:

Ik zag een groot rumoer toen Joab met
de tijding Cuschi eerst en dan ook mij
gelastte. Cuschi heb ik achterhaald,
niet uitgevraagd, 't Gebeurde weet ik niet.

David:

Sta op, en stel u hier.

Vierde tooneel

De vorigen, Cuschi

(Cuschi komt aan)

Cuschi:

Mijn heer en koning,
ik breng u boodschap dat de Heer u heden
heeft recht gedaan en machtiglijk bevrijd
van al die opgestaan zijn tegen u.

Wel twintig duizend muiters zijn gesneuveld.
Moeras en woud verteerden bij de vlucht
meer volk nog dat het zwaard.

Bathseba

(juichend):

O David, David!

David:

Spreek mij van Absalom, den jongeling.

Cuschi:

Eerst vocht hij als een dolle leeuw, die niets
ontzien wil, allermintst zichzelf.

Maächa:

Helaas!

Cuschi:

Viervoudigen aanval sloeg uw veldheer af
en toen hij hun gelederen brak met kracht,
dreef voort den vijand voor zich uit, manschap
en hoofd, gelijk een kudde. Absalom...

David:

Ja, spreek van hem, van Absalom, mijn zoon.

Maächa:

Mijn zoon!

Haggith:

Mijn alles!

David:

Zeg mij, leeft hij nog?

Cuschi:

Ik weet het niet.

David:

Gij weet het en verzwijgt.

Cuschi:

Bij God, die alles hoort, ik weet niet of
hij leeft; en wat ik weet verzwijg ik niet,
al kan mijn spreken mij verderven.

David:

Slechts
onwaarheid kan u schaden. Cuschi, spreek.

Cuschi:

Toen mij de veldheer afzond hoorde ik hoe
een man dit ongelooflijke vertelde:

Prins Absalom, al vluchtend op zijn muil
door 't woud, en rijdend in de lage kruin van
een eik, is met zijn waiend hoofdhaar vast
geraakt aan eenen zwaren tak en zoo
daar blijven hangen tusschen aarde en hemel,
terwijl het dier, dat onder hem was, doorging.

Maächa:

Wee, Absalom!

Cuschi:

De man was gansch ontdaan
door 't vreeslijk wonder dat hij had aanschouwd.

Hem zeide Joab met een harde stem:
 ‘Waarom hebt gij, die dit gezien hebt, niet
 terstond den muiteling ter aard' geslagen?
 Ik heb voor u tien zilverlingen en
 een gordel.’ Doch deman, vol schrik, gaf antwoord:
 ‘Al kreeg ik duizend zilverlingen op
 mijn hand, aan 's konings zone raak ik niet.
 De koning heeft het, op ons hoofd, verboden.’
 De veldheer, grommend, keerde dezen knecht
 zijn rug toe en meteen zond mij hierheen.

David:
 Wat weet gij verder?

Cuschi:
 Verder niets.

Maächa:
 Mijn zoon
 in Joabs hand!

Haggith:
 Stil, Maächa, klaag stil.

David:
 De goede boodschap werd een booze boodschap.
 Ontijdige waarheid, ga... Mij zou een leugen
 meer welkom zijn.

(Cuschi gaat naast Ahimaaz staan)

Bathseba:
 Verberg uw droefheid toch.
 Vergeet niet dat die boden zege meldden.

Een wacht:
 De priester Zadok komt met Husai.

David:
 Zij brengen mij mijn stad terug, mijn rijk
 en troon... Maar niemand brengt mij mijnen zoon.

(Zadok en Husai treden op. Nederig achter aan Simeï.)

Vijfde tooneel

De vorigen, Zadok, Husai, Simeï

Zadok:

Gegroet, o groote koning, in uw vreugd
en 's Heeren zegen, die u heeft behoed
en voorts behoeden blijve, uw volk tot heil.

Joabs bazuinen, schaterend in de lucht,
 verkonden over Israël hoe gij
 in 't veld volkomen hebt gezegevierd
 en aan den burgerkrijg een eind gesteld;
 terwijl Jeruzalem door Husaï,
 mij en mijn priesters voor uw godlijk recht
 gewonnen, smacht om David in te halen
 binnen haar muren, met een luister en
 een liefde, die veel leeds vergeten doet.

Husaï:

Reeds voor de slag geleverd werd, werd ik
 door Sions burgers afgevaardigd tot
 uw tenten om dien ommekeer te melden.
 Uw goede stad bereidt zich tot uw komst.
 O David, wat een blijdschap zal dat zijn!

David:

Gij beiden hebt mijn dank verdiend. Ik dank u.

Bathseba:

Blijf niet zoo koel... Gij, Davids vrienden, dank
 en nog eens dank.

Cuschi

(tot Ahimaáz):

Wie knielt daar?

Ahimaáz:

Simeï.

(Simeï heeft zich voor David neergeworpen)

Simeï:

Mijn koning, rekene mij niet toe de misdaad,
 gedenke niet wat ik verkeerdelijk
 bedreven heb ten dage dat mijn heer
 de koning uitging uit Jeruzalem.
 Uw knecht heeft zwaar gezondigd. Doch, mijn vorst,
 thans kom ik vol berouw als de eerste van
 het huis van Jozef hier u te ontmoet.
 Genade, heer.

David:

Gij zult niet sterven. Kon
 ik al die mij misdeën aldus vergeven...

(bazuinen dichtbij)

Bazuingeschal...

Maächa:

Ik sidder, Joab komt.

David:

Thans krijg ik zekerheid.

Zesde tooneel

De vorigen, Joab

(Joab schrijdt voor)

Haggith:

Die man ziet rood,
rood van uw bloed, mijn Absalom.

Joab:

Goed heil,
o koning Israëls. De zegepraal
en deze speer leg ik voor uw voeten.
De muiters zijn verdelgd, de hoofden meest
gedood. Amasa, zwaar gewond, werd door
mijn volk gevangen.

David:

Vóór den slag gaf ik
u streng bevel. Geef rekenschap daarover.
Is 't wel met Absalom, den jongeling?

Joab:

De vijanden van uw en mijnen roem
en allen, die ten kwade tegen 't rijk
en David opstaan, moeten worden als
die prins en koning van één dag. In 't woud
van Efraïm heb ik uw zoon verslagen.

David:

Gij, die op doodslag u verheft, dood thans
den vader. Absalom, ach, Absalom.

Haggith

(heeft zich doorstoken):

Vrouw Maächa, vaarwel. Ik volg uw zoon.

Husai:

Wat schort die vrouw?

Maächa:

Zij heeft zichzelf bevrijd.
O Haggith, Haggith, Absalom!

(Maächa stort neder op Haggiths lijk)

Bathseba:

God straft
niet zonder reden.

David:

Onbarmhartigheid,
ga heen, ga heen.

(tot Joab)

En gij, verbrand die speer,
verbrand die speer... Ach, ach, mijn Absalom.

O dat ik toch voor u gestorven was!
Mijn zoon Absalom!
Mijn zoon Absalom!

Husaï:

Staat bij den koning.

Zadok:

Joab, wijk een wijl,
totdat u David wederroept en loont
naar trouw.

Joab:

Ik heb mijn loon al weg, dat weet
ik wel. Nooit zal de koning mij vergeven.

EINDE